Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Quatuor nouissima cu[m] multis exemplis pulcherrimis

https://hdl.handle.net/1874/461464

ra

u.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

pus fatuum quia noluit ſequi conſilium anime ſapien/
tis.⁊ ſpūs ſapiens.qꝛ ſecut⁹ eſt corpus fatuum Igitur ꝯ
demnabuntur ambo in iudicio extremo Et hac de cau/
ſa ſententia iudicis dicitur gladius ex vtraqꝫ parte acu
tus.vt habetur apoca.primo. Nam percutiet tam quo
ad corpus qꝫ quo ad animam miſerum peccatorem Un
de mathei x. Illum timete qui poteſt corpus ⁊ animam
perdere in iehennam . Item dictam ſententiam reddit
multum formidabilem ⁊ timendam qualitas ipſius iu/
dicis Eſt enim ferenda a iudice circūſpecto immo pru/
dentiſſimo qui non poterit falli Nam omnia ſibi cog/
nita ſunt ⁊ nota Ipſe enim nouit abſcōdita cordis ſcru
tans corda ⁊ renes deus Unde ad hebreos iiij. Omnia
nuda et aperta ſunt oculis ei⁹ Deus enim intuetur cor
vt habetur primi regū xvi. Unde eccłāſ.viceſimotercio
Oculi domini multo plus lucidiores ſunt ſole : circum/
ſpiciētes omnes vias hominū.⁊ profundum abiſſi ⁊ ho
minū corda intuentes in abſconditas partes .Et ergo
vt dicit boecius Magna nobis indicta eſt bene faciendi
neceſſitas.cum agam⁹ omnia añ oculos iudicis cernen
tis Item ihere.xxxij. Oculi tui aperti ſunt ſuper omēs
vias filiorum adam.⁊ reddas vnicuiqꝫ ſcd̄m vias ſuas
⁊ ſcd̄m fructum adinuentionum ei⁹ Iſte eſt iudex vald̄
metuendus cui perſpicabile omne ſolidum ⁊ apertū oē
ſecretum.cui obſcura clarent.muta reſpondēt.mens ſi/
ne voce loquitur ⁊ ſilentium confitetur Hec etiam ſen
tentia ferenda eſt a iudice nouiſſimo.qui nō poterit flec
ti.nam iudicabit orbem terrarum ī iuſticia dei populos
in equitate.nullius etiam veretur potentia . nec alicui⁹
accipit perſonam.nec aliquo munere tūc placatur Un
de deutronō.decimo Deus magnus potens ⁊ terribilis
qui perſonam nō accipit nec munera. Certe tunc plus
valebit pura conſcientia qꝫ marſubia plena Tunc diui
tibus nihil proderit diuitiarum copia.ſed ſolum pietatꝭ

iuſticie ꝓſunt opa. Unde ezechie.vij. Argētum eoꝝ fo
ras eijcietꝛ:et aurum eoꝝ in ſterquiliniū erit Argētum
et aurum nō valebit liberare in die furoris dn̄i Tūc ap
parebit dol⁹ ſeculi falſitas mūdi:ac vilitas ⁊ īdignitas
omnium diuitiaꝝ.O qꝫ dulce.qꝫ iocūdum erit tūc odiſ
ſe mundū:⁊ qꝫ triſte:qꝫ amarū habuiſſe mundū carum.
Hec ſentētia ferēda eſt a iudice q̄ precibus nō corrūpitꝛ
neqꝫ mitigatꝛ Prouer.vi. Nō acquieſcet cuiuſqꝫ p̄cib⁹.
Et ideo vt dt Criſo. Ibi angeli ꝑ hominib⁹ nō interce
dent Quia iuſt⁹ iudex tunc nō faciet miſericordiam:ſed
reddet vnicuiqꝫ ſcd̄m merita vel demerita. equam ⁊ in/
flexibilem iuſticiam Unde Ezechiel.vij.Scd̄m viam
eoꝝ faciā eis.⁊ ſm opa eoꝝ iudicabo eos: ⁊ ſcient qꝛ ego
domin⁹ Et ergo Job.ix.expaueſcens dicebat Uerebar
omnia opa mea ſciēs qꝛ nō parcis delinquēti.De his oī
bus ait Bern̄.in ꝓſa. Juſte quidem iudicabit nec perſo
nā acceptabit prece nec corrumpetꝛ:ſic nec precib⁹ flectetꝛ
Et igitꝛ labora diligēter illuc deferre iuſticiam. vbi miſe
ricordiam nō poteris inuenire. Nam vt ſcribitꝛ Pro/
uer.xi: Nō ꝓderūt diuitie in die vltionis:ſꝫ iuſticia libe
rabit tūc a morte. Cariſſime ſi ſcholares lcōnes ſuas ne
ſciētes valde timēt de examīe magiſtri. qꝛ forſitan acri
ter corrigentꝛ.Quātum habēt tūc timere miſeri pecca/
tores de extrema auditiōe ſummi magiſtri ⁊ iudicis: q̄
nō ſtuduerūt in libro iuſticie ⁊ veritatis. Certe in hoc
examine q̄ nunc malignantur exterminabuntꝛ. Iniuſti
eīm punientꝛ ⁊ ſemē impioꝝ peribit. Ecōtra vero tunc
in memoria eterna erūt iuſti.⁊ ab auditione mala nō ti
mebunt.Et ideo dicitꝛ Ecci.viij.Ante iudiciū para tibi
iuſticiam.Hec ſentētia etiam feretꝛ a iudice crudeli ⁊ cō
moto qui nō poterit placari. Nam domin⁹ qui nūc na/
turaliter māſuetus eſt vt agn⁹.tūc apparebit quaſi leo
rugiēs crudelis ⁊ cōmotus Un̄ oſee.xiij.⁊ p̄nt eſſe vba
domini de auaris.guloſis ⁊ ſupbis in die iudicij ſic dicē

Quatuor
Novis-
sima.
14[illegible]

Rariora

E. qu.
338

cm

cm

Cm

Cm

Ra
E
3

Theologia
Quarto n° 338.

Rariora

242. **Gerard** van Vliederhoven, Cordiale quattuor novissimorum. Deventer [Rich. Paffroet] 1489. 4o. E. 4o. 338

Typen 3, 4. — Drukkersmerk I. — HMT 65 (113) a. — Rubr. α. — B. p. 518. — HC* 5705. — CA 1304. — Peddie II p. 196. — Pell. 5103. — Pr. 8984.

Zie over het auteurschap: Hauréau, Notices et extraits de qq. mss. lat. de la Bibliothèque nationale, II (1891) p. 344, en Hurter II-1906 kol. 916.

E. qu.
338

Quatuoꝛ nouiſſima cū mul tis exemplis pulcherrimis

ACADEMIA TRAIECTINA

Emorare nouiſſima tua ⁊ in eternum
nō peccabis Ecclāſ.vij. Sicut dicit be
atus auguſtinꝰ in libro ſuarū meditati
onum Plus vitanda eſt ſola peccati fe
ditas.ꝗꝫ quelibet tormētoꝝ immaītas.
Cū ergo nouiſſimorū noticia ⁊ illoruꝫ
frequēs memoria a peccatis nos reuo
cat. ꝩtutibus nos copulat ⁊ in omni bono ope nos reti
net et cōfirmat. Ideo diuina inſpirāte grā de his nouiſ
ſimis.videlicet que ⁊ quot illa ſunt modicū ꝓpoſui dice
re ⁊ narrare Necnon quodlibet ipſoꝝ dictis et auctori
tatibꝰ ⁊ exemplis ſingulariter ⁊ per ſe.ac ſpecialiter ⁊ p̄
ciſe quodāmodo declarare Eſt ergo notandum ꝙ quat
tuor ſunt nouiſſima cōiter apud ſcōs in numero cōpu-
tata, Sicut patet euidenter ex ꝩbis beati Bernardi in
quodā ſermone ſic dicentis In omnibꝰ operibꝰ tuis me
morare nouiſſima tua Que quidē quattuor ſunt mors
iudicium.iehenna et gloria.Quid horribiliꝰ morte.quid
terribilius iudicio.quid intolerabiliꝰ iehenna. ⁊ quid io-
cundiꝰ celeſti gloria . Hec berñ.vbi ſupra Iſte ſunt q̄ttu
or rote currus anime vehentes eam ad eternam ſalutē.
Iſta ſunt quattuor incitamenta incitātia ſpiritū hōis.
vt ſpretis omnibꝰ mūdanis ad ſuum redeat creatorem.
Eſt ergo conueniens ⁊ vtile ꝙ habeantur in continua
recordatione Et ergo dicit ſapi.eccl'.xxvij. Memēto no
uiſſimorum. Unde quidam volens hec nouiſſiā frequē
ter habere pre oculis et iugiter in memoria verſificādo
ſic loquitur . Bis duo ſunt que cordeteuus ſub pectore
miſi. Mors mea iudiciuꝫ baratri nox lux paradiſi Uerꝝ
cum totalis huius opuſculi proceſſus principaliter ad h̄
conatur inducere.vt nouiſſimoꝝ celebris memoria cor
dialiter ⁊ intime humanis cordibꝰ imprimatur Conti-
nue ergo videbitur rei conſonuꝫ. vt pñti huic libellulo
nomen cordiale loco ſui tituli ſi placet imponatur

¶ De morte corporali

Rimũ igitur nouiſſimorum cuius memoria ẽ
a peccatis retractiuũ eſt mors preſens ſiue cor
poralis Unde Bern̄. in ſpeculo monachorum
Summa philoſophia eſt meditatio mortis aſſidua. hãc
quocunqȝ homo perrexerit ſecum portet. et in eternum
non peccabit. Item Auguſtinus in libro exhortationũ
Nihil ſic reuocat a peccatis. ſicut frequens moditatio
mortis Hec eſt enim illa que facit hominem ſe humilia-
re. omnia contẽnere et penitẽtiã aggredi ſiue acceptare

Qđ meditatio mortis facit homi nem ſe humiliare

Ideo ergo ꝙ mortis recordatio facit hominez ſe
humiliare. Unde auguſtinus in libro de ver-
bis domini. Agnoſcat homo ſe mortalem ⁊ frã
gat elationem. Cetera noſtra et bona et mala incerta
ſunt Sola mors eſt certa Unde quãuis aduentus ei⁹
hora nobis eſt occulta ⁊ incerta. Ipſa tamen eſt certiſſi
ma. et veniens venit cito et non tardabit Unde ecclãſ
tici xiiij Memor eſto quoniam mors non tardat Scribi
tur enim in thobia Mors ꝓperat fuga nulla patet. mor
tale tributum Soluere nature lege tenetur homo. Ad
idem dicit bernardus in ſermone. Miſer homo quare te
omni hora non diſponis ad mortem. Cogita te iã mor
tuum quem ſcis de neceſſitate moriturum Diſtingue q̃
liter oculi tui vertentur in capite. vene tue rumpentur
cor ſcindetur in dolore Quis ergo iam non timebit ⁊ ſe
humiliabit cum certiſſime ſcit ſe moriturum ⁊ in terrã
reuerſurum Nulla enim erit perſonarũ acceptio. ſicut
nec fuit vt ſcribitur ij Regum xiiij. Omnes morimur ⁊
quaſi aque dilabimur in terram que non reuertuntur.
Unde in Richardo Iure vocata fuit mors. quia mor
ſus amarus omnib⁹ eſt. a quo nemo cauere poteſt Hic

dicitur in libello de contemptu mundi. Mors reſecat. mors omne necat quod carne creatur Magnificos premit et modicos. cunctis dominatur. Nobilium tenet imperium nullūq; veretur. Tam ducibus q; principibus communis habetur Mors iuuenes rapit atq; ſenes. nulli miſeretur Illa fremit. genus omne tremit quod in orbe mouetur Illa ferit. caro tota perit. de ſub pede mortis Conteritur nec eripitur. vir robore fortis nil redimit. dum mors perimit. quia federa nunq; Nec preciū nec ſeruicium mors recipit vnq;. Sz quid plura loquar nulli mors impia parcit Nec euadet inops nec que mar ſubia farcit Certe audeo nunc q mors eſt vltima linea reruz Unde ſcribitur i gheta Omnia mors tollit. Doctum cecidiſſe cathonem. Atq; ipſum ſocratem procubuiſſe ferunt Ecce qualiter ſciētia aut doctrina nullum pſeruat a mortis iaculis & ruina Nam vt ſcribitur eccleſiaſtici ſcdo Moritur doctus ſimiliter & indoctus Unde yſaie triceſimotercio dicitur Ubi eſt legis verba pōderans. Ubi eſt doctor paruulorum Quaſi diceret. nō ſunt neq; viuūt. ſed eodem curſu cum aliis tranſierunt Sed cum gheta ſolos duos dictos ante nominat fore morte peremptos Dic mihi tu. vbi alexander potentiſſimus. vbi iudas machabeus. & ſampſon vir fortis viribus. vbi creſis ditiſſimus. vbi abſolon pulcherrimus. vbi galienus medicus. & Auicenna eius ſocius. Ubi ſalomon prudentiſſimus. vbi tullius. vbi areſtotiles peritiſſimus. vbi plato. vbi porphirius. vbi doctiſſimus poetarum virgilius Nonne omnes tanq; peregrini & hoſpites vnius diei velociſſime tranſierunt. Uere ſic Nā vnus ex eis non remanſit. quia in vanitate defecerunt dies eorum. & anni eorum cum feſtinatione Nam vt dicitur in pſalmo In ymagine pertranſit homo. Nunc enim fortis & ſanus. compos per omnia. cras vero debilis aut languidus. feſſuſq; in terra cum dubia & fragilis

nobis vita tributa. Quod etiam ibi clare patet ſcd'm phm̄. qui adriano imperatori de eēntia ꝛ ſtatu hominis interroganti ſic reſpondit Homo eſt mancipium mor/tis. hoſpes loci ꝛ viator trāſiens ſimilis aceruo roſe mi/nus mature atqꝫ pomo nouo Ex his faciliter comproba tur ꝙ fragilis ꝛ labilis ꝛ ꝙ indurabilis eſt humana vi/ta. non ſolum modo pauperis. verum etiam cuiuſlibet quantūcunqꝫ diuitis aut potentis. Nā commune mo ri. mors nulli ꝑcit honori. Mors fera mors nequā mors nulli parcit et equam Mors ſeruat legem tollit cū pau pere regem. Nam regis ꝛ pauperis lex eſt moriendi cō munis Dat cauſam flendi ſi bene ſcripta legis Vn̄ iob xx. ſic ſcribitur de diuite ꝛ elato. Si aſcenderit vſqꝫ ad celum ſuperbia eius. ꝛ caput eius nubes tetigerit. quaſi ſterquilinium in fine perdetur. ꝛ qui eum viderint di/cent Vbi eſt. velut ſomnium euolans non inuenietur tranſijt ſicut viſio nocturna Jtē Baruch iij. Vbi ſūt principes gentium ꝛ qui dominantur ſuper beſtias que ſunt ſuper terram qui in auibus celi ludūt: qui argentū thezauriſant. ꝛ aurum in quo confidunt homines: ꝛ nō eſt finis acquiſitionis eorum. qui argentum fabricant. ꝛ ſolliciti ſunt. nec eſt inuentio operum illorum Exter minati enim ſunt ꝛ ad inferos deſcenderūt ꝛ alij in lo/cum eorūdem ſurrexerūt Vnde proſper in ſuis ſentēti is ſic ait. Vbi ſunt inſuperabiles oratores. vbi qui con uenientius feſta diſponebant. vbi equorum ſplēdidi nu tritores. vbi exercituū duces. vbi ſatrape et tyranni. nō ne omnes puluis ꝛ fauille. nonne in paucis verſibus eſt eorum memoria vite. Reſpice ſepulchra ꝛ vide. quis ſer uus et quis domin9. quis pauper ꝛ quis diues. Diſcer/ne ſi potes victum a rege. fortem a debili. ꝛ pulchrum a deformi. Jtem dicit Criſoſ. in libro de reparatiōe lapſi. Quid profuit illis qui in luxuria corporis ꝛ in preſenti

vite voluptatibus vſq₃ ad vltimū diem permāſerunt.
intuere nūc ſepulchra eorum Uide ſi eſt aliquid iactan
tie veſtigium. ſi aliqua diuitiarū vel iactantie ſigna cog
noueris. Require vbi nūc veſtes ⁊ ornamenta peregri
na. Ubi nūc ⁊ ſpectaculorum voluptas. Ubi ⁊ ſecuto-
rum turbe ⁊ opulentia. riſus iocus. īmoderata atq₃ irre
frenata leticia. quo abceſſit. Ubi illa nunc et ipſi. finem
vtrorumq₃ intuere diligentius. ⁊ accede ꝓpius ad ſin-
gulorum ſepulchra Uide cineres ſolos et feditates ver
mium reliquias ⁊ recordare hunc corporum eſſe finem.
etiam ſi in delicijs et leticia. etiam ſi in labore ⁊ continē
tia tranſegerint hic vitam. Item Bernard᷒. in ſuis me-
ditationibus ſic īquit. Dic mihi vbi ſunt amatores mū
di qui ante pauca tempora nobiſcum erant. nihil ex eis
remanſit niſi cineres et vermes Attende diligenter q̄d
fuerunt Homines fuerunt ſicut tu. comederunt. bibe-
runt. riſerunt. duxerunt in bono dies ſuos. ⁊ in puncto
ad inferna deſcenderūt Hic caro eorum vermib᷒. ⁊ illic
anima eoꝝ ignib᷒ ꝺputatur Donec rurſus infelici col
legio colligati ſempiternis inuoluantur incēdijs qui ſo
cij in vicijs ⁊ in peccatis fuerunt Quid profuit illis in
anis gloria. breuis leticia. mūdi potentia. carnis volup
tas. falſe diuicie. magna familia ⁊ mala concupiſcentia.
Ubi riſus. vbi iocus. vbi iactantia. vbi arrogantia. De
tanta leticia quanta triſticia. poſt tantam voluptatem
tam grauis miſeria. De illa exaltatiōe ceciderūt in mag
nam ruinam ⁊ grauia tormenta Quicquid illis accidit
tibi accidere poteſt Quia homo es. homo ꝺ humo. lim᷒
de limo. De terra es. de terra viuis ⁊ in terram reuerte
ris. De his ſupradictis amatoribus mūdi tam carnali-
ter ⁊ ſeculariter viuentibus nec mortem metuentibus
iam vicinam ſic loquitur bernard᷒ ad fratres de monte
dei. O miſerabiles miſeri. quos ipſe miſerie huius vite ⁊

vie ſeducunt. cum in bonis dies ſuos ducunt. ⁊ in pun
cto ad inferna deſcendunt Nam vt dicitur in pſalmo:
Veniet mors ſuper illos ⁊ deſcendāt ad infernū viuē
tes Certe nūc quilibet eorum poſſet dicere. Circūdede
runt me dolores mortis. ⁊ pericula inferni inuenerunt
me Hi ſunt miſerabiles miſeri quos vita preſens hic ſe
ducit De quibus dr̄ Job. xxi. Impij viuunt ſubleuati.
confortatiqꝫ diuicijs. ſemen eorum permanet corā eis.
ꝓpinquorum turba ⁊ nepotum in conſpectu eorūꝫ. Do
mus eorum ſecure ſunt et parate. ⁊ non eſt virga dei ſu
per illos Bos eorum concepit ⁊ nō abortiuit. vacca pe-
perit ⁊ non eſt priuata fetu ſuo. exultant luſibus. tenēt
timpanū ⁊ citharam ⁊ in puncto ad inferna deſcendūt
O q̄ꝫ male fecundatur q̄ꝫ ſtulte ludificatur Qui prop-
ter florem mundi vanūqꝫ decorem Qui prius apparet
quaſi flos ⁊ protinus aret. Vadit ad inferuum. perdit
dyadema ſupernum Mallet preterite ꝙ in omni tempo
re vite. Pauper vixiſſet nec diuitias habuiſſet. nec im-
merito: nam. quid tunc thezauri. quid aceruus proderit
auri Cum peccatores mittuntur ad inferiores. Infer
ni latebras ignem paritérqꝫ tenebras Semper paſſuri
nec ab his vnq̄ꝫ redituri. Chariſſime quid dicis de diui
tibus huius ſeculi. nonne moriūtur ſicut ceteri. veriſſiē
in nullo videntur priuilegiati. Nam ſicut dicitur ſapi-
entie ſeptimo Vnus eſt introitus omnibꝰ ad vitam et
ſimilis exitus Item iob viceſimoprimo Iſte moritur ro
buſtus et ſanus diues et felix. viſcera eius plena ſunt a
dipe. ⁊ medullis oſſa irrigātur. Alius vero moritur in
amaritudine anime ſue abſqꝫ vllis opibus. ⁊ tamen ſi-
mul inpuluere dormient ⁊ vermes opiēt eos Ecce q̄l'r di
uites mūdi ⁊ potētes mortē cōem ſortiūt cū paupibus
Vn̄ eccl̄aſ. x. oīs potētatꝰ breuis vita. rex ē hodie ⁊ cras
morit De tali rege ſine dubio ſic legit i. macb. ij. glā eius
ſtercꝰ et vermis. hodie extollitur ⁊ cras non inuenietur

Exemplum enim accipe de excellentiſſimo mūdi princi
pe. videlicet alexandro magno qui vniuerſum munduꝫ
ſibi ſubiugauit. ſic ꝙ toti⁹ ſeculi ſol⁹ domin⁹ putabatur.
Unde legitur de ipō Magn⁹ alexander quo primū gre
cia rege floruit e terris multa trophea tulit Hic mundi
peragrās fines ſibi ſubiugat orbem Tota terra minor
virib⁹ eius erat Item in alio loco ſic ꝺ eo ſcribitur Om
nia rex regum ſibi ſubdita regna videbat Fecit cū fame
ſonus et fortuna monarcham Totus alexandro famu
letur ſubditus orbis Magnus et in magno dominetur
maximus orbe. Sed poſt mundi triumphum. poſt vni
uerſale ⁊ vnicum totius mūdi adeptū imperiū q̄d mag
ni ſequebatur Nunquid regni ſtabilitas aut potētie ꝑ
petuitas. nūquid corpis incolumitas. aut pñtis vite lō
geuitas Certe nequaq̄. ſꝫ illud commune oib⁹ Ultim⁹
ad mortem poſt omnia fata recurſus Tunc bene potu
it dicere Alexander in hora mortis ſue illud iob Ecce e
go quondam opulentus repente contritus ſum. Nam
solummodo per duodecim annos ⁊ non ampli⁹ impera
uit Sic enim ſcribit de ipſo petr⁹ in aurora. Bis ſenis
dominans annis morti vir obedit. Cuius viuit adhuc
neſcia fama mori. Similiter de morte conquerendo po
tuit dicere illud Job xix Spoliauit me gloria mea ⁊ ab
ſtulit coronam de capite meo. deſtruxit me vndiqꝫ ⁊ pe
reo. Ecce chariſſime iam manifeſte patet licet omnia ce
ſar habꝫ. tñ gloria ceſaris eſſe deſinit. ei tumul⁹ vix erit
octo pedum. Ex quo apparet euidenter ꝙ regia maieſ
tas omnis terrena poteſtas Proſperitas rerum ſeries
longinqua dierum Preterit abſqꝫ mora mortis cuꝫ ve
nerit hora Unde dicit alius poeta Es ſapiens marcet
ſapientia morte redūdans Diuitie lapſu mobiliore flu
unt Es probus. expirat probitas. es honeſtus honeſtas
Labitur es fortis fortia morte cadunt Sane iam vido
ꝙ ſingula de nobis anni furātur eūtes Et ergo. Si fu

eris diues. pulcher fortiſue. quid inde Si dominus mūdi. ſi rex. ſi papa Quid inde? Tam cito pretereūt hec ōnia ꝙ nihil inde Sola manent merita quia glorificabimur inde Unde yſidorus in quadā omelia ſic dicit. Dilectiſſimi penſare debemus ꝙ breuis eſt mūdi felicitas. ꝙ modica eſt huius ſeculi gloria. ꝙ caduca et fragilis ē temporalis potentia. Dicat qui poterit vbi ſunt reges. vbi principes. vbi imperatores Ubi rerum locupletes. Ubi potentes ſeculi. vbi diuites huius mundi. Quaſi vmbra tranſierunt ⁊ velut ſomnium euanuerūt. Queruntur ⁊ non ſunt. Quid dicemus ad hec? Reges obierunt. ⁊ principes mortui ſunt. Multi tamen putant ſe diu viuere. et quaſi nunꝙ morte cadere de preſenti vita Certe non ſic impij non ſic. Uos autem ſicut homines moriemini. et ſicut vnus de principibus cadetis. Nam vt dicit ſeneca ad lucillum Huius eminentis vite cadere eſt exitus. Unde ſcribitur in glſa Omnia mors delet. omnia morte cadunt. Uniuerſas enim felicitates hominū mors terminat ⁊ concludit. Nam cum predicaueris fidem abrahe. pietatem Joſeph. charitatē moyſi. fortitudinem ſampſonis. zelum phinees. dauid manſuetudinem. Helezei miracula. Salomonis diuitias et prudentiam. abſalonis pulchritudinem ⁊ formam. ſemper extrema omniū luctus occupat. finemꝗ hiſtorie finis hominis imponit. vnaꝗ concluſio ſingulorū. videlicet. ⁊ mortuus eſt. Ecce iam patet manifeſtiſſime per predicta ꝙ forma. genus. mores. ſapientia. res ⁊ honoēs non retinent hominem qui ruit in cinerem. Nam omne quod eſt genitum tendit ad interitū. Hinc eſt ꝙ Ouidius dicit. Ortus cuncta ſuos repetunt matremꝗ requirunt. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Omnia ad nihilum deuenerunt tanꝙ aqua decurrens. Similiter ⁊ ego miſerrimus quaſi ad nihilum redactꝰ ſum

et neſciui. Nam dies mei ſicut vmbra declinauerunt. ⁊
ego ſicut fenum arui. Puluis enim ſumꝰ. Homo ſicut
fenum. dies eius ſicut flos. ſic efflorebit. Quoniam ſpi
ritus pertranſibit in illo et non ſubſiſtet. et non cog⸗
noſcet amplius locum ſuum. Ecce iam conſidera ꝙ ho
mo eſt res fragilis durans tempore paruo. Efficitur ſi
milis flori que creſcit in aruo Unde yſaie q̄dragesimo.
Omnis caro fenū et omnis gloria eius quaſi flos agri
Uere fenū eſt populꝰ. exſiccatum eſt fenū ⁊ cecidit flos
Et ergo cur ſuperbit homo qui eſt ſicut fenum tectorꝫ
quod priuſq̄ euellatur exaruit Unde ſcribitur in tho⸗
bia Eſt homo vas luteum. vas lamentabile. fenum ari
dulum. fragilis glebula. ſaccus olēs. Carnis vita. labor
carnis. Conceptio tabes menſtrua. putredo finis. ori⸗
go luctus Sperma prius. modo ſaccus olēs Poſt ver
mibus eſca in tumulo. Pro qua dote ſuperbit homo?
Item Bernardus in libro meditationuꝫ. Unde ſuper
bit homo. cuius cōceptio culpa Naſci pena. labor vita:
neceſſe mori Poſt hominem vermis. poſt vermē fetor
et horror Sic in non hominem vertitur omnis homo
Attende ergo principium vite tue. ⁊ medium et finem
ſiue terminuꝫ. et inuenies magnam occaſionem te hu⸗
miliandi Quid cogitas. quid dicis. et quid temetipſum
facis Nonne puluis es et terra? Scriptum eſt enim ec
cleſiaſ. duodeciō. Reuertatur puluis ī terram ſuam vn
de erat. In terram viliſſimam in terram putridam ver
mibus repletaꝫ Job xviij. Putredini dixi pater meus
es tu mater mea ⁊ ſoror mea vermibꝰ Item ecclāſ. xvij
Omnis homo terra ⁊ cinis. Et geneſis iij. Reuerteri[s]
in terrā de qua ſumptus es. quia puluis es et in pulue
rem reuerteris Et idem ſicut ammonet alanꝰ Eſto me
mor ꝙ puluis eris ⁊ v̄mibꝰ eſca In gelida putreus quā
do iacebis humo Nō erit ī mūdo q̄ te velit vltra videre

Cum tua rancidior ſit caro rupta cane Vñ bern. quid fetidius humano cadauere. qd horribili⁹ mortuo homiẽ cui⁹ erat in vita gratiſſim⁹ amplex⁹ fit in morte horribili us aſpectus Quid ergo proſunt diuicie. qd delicie. quid honores Diuicie non liberant a morte. nec delicie a vermibus. nec honores a fetore O deus eterne ꝙ̄ miſera ſorte clauditur omnis hõ. Certe tu cariſſime ſi predcã diligenter attẽderes. maximã humiliatiõis cãm pculdubio inuenires Item ꝙ mortis meõria hominẽ humiliat patet iiij. regũ xxi. de achab. qui audita cõminatione mortꝭ ſibi facta ab helia interim humiliatus eſt ſic ꝙ dñs dixit ad heliam. nonne vides achab humiliatum coram me Legitur ꝙ in romana curia quõdã fieri ſolebat ⁊ adhuc fit ſuo tempe. ꝙ creato papa apportabatur corã eo ſtuppa. qua incenſa dicebatur ſibi ſub hac forma Sic trãſit gloria mundi. hoc eſt. ſicut ignis ſtuppam velociter ⁊ cito redigit in fauillam. ſic omnis mũdi glã cito labitur ⁊ preterit quaſi vmbra Narrat etiam yſidor⁹ conſuetudinem antiquitus fuiſſe. ꝙ prima die coronationis impatoris Conſtantinopolitani. cũ eſſet in glã ſua. lathom⁹ quidam apportauit ei tria vel quattuor genera lapidũ. dicens ei ꝙ eligeret de quo vellet ſibi fieri monumentũ. Item legitur de beato iohãne elemoſinario patriarcha alexandrino ꝙ dum ſepulchrum eius fieret nunꝙ̄ voluit perfici. ordinans ꝙ in magnis feſtiuitatib⁹ cum honoẽ ſuo aliqs veniret ad eum ita dicens Dñe ſepulchꝝ tuũ imperfectũ eſt iube illḋ perfici. quia neſcis qua hora fur eſt aduentur⁹. Et quare fiebãt iſta de papa impatore et patriarcha. qꝛ oẽs erãt ſtatus excellentiſſimi hui⁹ mũdi niſi vt ſemetipſos recognoſcerẽt hoies mortales Et ſpe longioris vite aut magnanimitate potẽtie ſeu terrene glorie ſuperbiẽdo ſe non extollerent. Sed mortis meõriam pre oculis habendo ſe in oib⁹ humiliaret Vñ p. p

phetam d₂ in pſalmo Sciant gētes quoniā hoīēs ſunt.
hoīēs inquā id eſt de humo ſeu de limo ꝑcreati. ⁊ ido ne
ceſſario moriūtur. Unde ecclāſ. xli. Oīa que de terra
ſunt in terrā cōuertentur. de quoꝝ numero oīs hō ↄ̄pu
tatur. Uñ ꝓpheta iheremias dicit. Terra. terra. terra:
audi ſermones meos Terrā vocat hoīēm ter. Eſt eniꝫ
terra. q₂ de terra creatur. in terra conuerſatur. et in ter
ram redit ⁊ mutatur. Terra eſt creatione. conuerſatio
et morte. Terra eſt natura. vita et ſepultura. Terram
ſapit. terram lingit. terram ſitit ⁊ concupiſcit. Cōgluti
nat⁹ eſt in terra venter eius. deſcēdit ad inferiora terre.
Celeſtium oblitus ꝑ terra litigat. pro terra pugnat. ꝑ
terra mare nauigat. pro terra terram circuit ⁊ ꝑābulat
⁊ ſepius pro terra nūc huc nūc illuc homo miſerabilis ā
xius laborat. nec a talib⁹ ceſſat. donec qui de terra ſump
tus eſt reuertitur in materiā primā videliꝫ terrā. dicēs
illud iij. regū. ij. Ecce ingredior viam vniuerſe terre Et
ideo cum fex cum limus cum res viliſſima ſim⁹. Unde
ſuperbimus. qui ad terram terra redim⁹

Q₃ meditatio mortis facit hominem
omnia contemnere

Facit etiam ſecūdo mortis meōria hoīēm oīa
contēnere et tanq̄ꝫ nihilum ſe reputare Unde
Iheronim⁹ in ꝓlogo ſuo ſic inquit Facile con-
temnit omnia. qui ſe ſemper cogitat moriturū Nam ↄ
cupiſcentia oculorum contēnitur. quando aliquis cogi
tat ſe breuiter oīa relicturū Concupiſcentia carnis cō
temnitur. dummodo quis conſiderat ꝙ corp⁹ ſuū ꝓpriū
quaſi in inſtanti erit cibus vermiuꝫ Superbia vite deſ
picitur. dum quis hoc corde ponderat. ꝙ ille qui vult eſ-
ſe ſuper alios. ponetur in terra ſubtus pedes omnium
que eſt infimū elementorū Et ideo dicit idem Iheroni
mus in eplā ad ciprianū Memento mortis tue ⁊ ñ pec
cabis. Qui cotidie recordatur ſe moriturū. contemnit

preſentia feſtinans ad futura. Eſau autem cōſiderans ſibi mortem imminere faciliter cōtempſit terrena. Un de dicitur geneſis xxv. En morior. quid mihi ꝓderunt primogenita? Item yſidorus aduertens preſentis vite breuitatem. ⁊ ꝙ ea que videtur hic poſſideri quaſi inſtā tiſſime videlicet in morte relinquenda ſunt. ad illorum exhortans cōtemptū ſic inquiens ait Si vis eſſe quiet⁹ nihil ſeculi appetas Semper requiem mētis habebis ſi curas ſeculi a te proieceris. abijce a te quicquid bonum propoſitum poterit impedire Eſto mortuus mundo ⁊ mundus tibi. Mundi gloriam quaſi mortuus non aſpi cias. ab affectu huius vite quaſi mortuus te iam ſepara Sicut ſepultus nō habeas curā de ſclō Tanq̄ȝ defunc tus ab omni te purga negocio. viuens contemne quod poſt mortem non poteris habere Unde ait ſeneca Ni hil eque tibi proficiet ad temperātiam oīm rerum tēpa lium et contemptuȝ ſicut breuis eui ⁊ huius temporis incerti meditatio Igitur dilecte mī dum viuis memori mente memento mori Unde legitur in libello de dono timoris ꝙ quidam magne litterature in philoſophia da tus mundi vanitatibus audiens ſemel legi in matutīs de longa vita patrum antiquorum. et ꝙ ſemper diceba tur in fine ad quemlibet eorum. ⁊ mortuus eſt. Geneſ quinto Cogitauit ꝙ ſibi etiam taliter eueniret quantū cunqȝ temporis viueret ſuper terram. ⁊ ex hoc concipi ens mūdi contemptū intrauit ordinem predicatorum. in quo factus eſt peritus magiſter in theologia ⁊ vir ex imie ſanctitatis. O q̄ȝ bene habuit hic pre oculis verba eccleſiaſ. xi. ſic dicentis Si annis multis vixerit homo. et in omībus his letat⁹ fuerit. meminiſſe debet tenebro ſi temporis ⁊ dierum multorum. que cum venerint va nitatis arguentur preterita. Uere in die mortis patet vanitas ⁊ vanitatum vanitas. ⁊ ꝙ omnia fuerunt va na Unde ſcribitur eccleſiaſ. iij. Cuncta ſubiacent vani

tati. et ſic eſt reuera. vana ſunt omnia vniuerſa ꝛ ſingu
la Uanitas eſt vita noſtra et quelibet mundi creatura
Nam vt dicitur in pſalmo Uniuerſa vanitas omnis
homo viuens Tu autem eſtimas diu viuere. ꝛ hec tem
poralia annis plurimis in delicijs poſſidere Chariſſimi
non ſic. Homo vanitati ſimilis fact⁹ eſt dies eius ſicut
vmbra pretereunt. Ecce iam vides ꝙ dies tui erūt pau
ci ꝛ epiſcopatum tuū accipiet alter Et ideo. Tempora
longa tibi noli promittere vite. Quocunqꝫ ingrederis
ſeqͣᵗ mors corp̲is vmbrā Ideo ſi bene inſpexeris te ꝛ v/
ba tibi dicta. ac etiam poſtmodum dicenda cordis auri/
bus diligenter perceperis. potius deberes dicere. vado
mori credens per lōgum viuere tempus. Forte dies hec
eſt vltima vado mori. Tibi enim dicitur Luce duodeci
mo. Stulte hac nocte demones repetent animam tuaꝫ
a te. Que autem paraſti. cuius erunt? Ergo vade mori
vade certus quia velox eſt depoſitio tabernaculi tui. vt
ſcribitur ſecūda Petri primo. Et cogita iam te mortu
um quem ſcis ꝺ neceſſitate etiam poſt quantoſlibet an
nos proculdubio moriturum. Ac contemne tranſitoria
que ſtatim et abſqꝫ mora (quāuis inuite) erūt relinquē
da. Unde poeta refert. Predia terrarum. poſſeſſio di/
uiciarum. fabrica murorum. Grandis ſtructura domo
rum. gloria menſarum. cum delicijs epularuꝫ. Inſigneſ
qꝫ thori. mappe ciphiqꝫ decori. Reſplendens veſtis que
moribus obſtat honeſtis Grex armentorum ſpacioſus.
cultus agrorum Fertile vinetum diuerſa vite repletuꝫ
Gaudia natorum. dilectio dulcis eorum. Cuncta relin
quentur. nec poſt hec inuenientur. Ex his iam vide ꝛ ꝯ
ſidera ꝙ nihil ſtabile ſeu permanēs eſt in preſenti vita.
Unde dicitur eccl̄aſtici. ſc̄ꝺo. Magnificaui opera mea.
edificaui mihi domos. Plantaui vineas. Feci ortos et
pomeria. conſeui ea cuncti generis arboribus. ꝛ extruxi

mihi piſcinas aquarum vt irrigarem ſiluas lignoꝛ ger
minantiū.poſſedi ſeruos ⁊ ancillos. multāq̄ʒ familiam
habui Armenta quoqʒ et multos ouiū greges vltra ō
nes qui ante me fuerūt in iheruſalem coaceruaui mihi
argentum et aurū ⁊ ſubſtātias regum.ac prouinciaruʒ
feci mihi cantatores et cātatrices. ac delicias filioꝛū ho
minū Ciphos et vrceos ad vina in miniſterio fūdenda
⁊ ſupergreſſus ſum opibꝰ omnes qui fuerūt ante me in
iheruſalem Sapientia quoqʒ perſeuerauit mecum.⁊ ō
nia que deſiderauerūt oculi mei non negaui eis. nec ꝓ/
hibui coꝛ meū quin frueretur voluptate ⁊ oblectaret ſe
in his que paraueram. Cumq̄ʒ vertiſſem me ad vniuer
ſa opera que fecerant manꝰ mee.⁊ ad laboꝛes in quibus
fruſtra ſudaueram vidi in omnibꝰ operibꝰ vanitatem ⁊
afflictionem animi.et nihil ꝑmanere ſub ſole. Vere ni
hil permanet. omnia enim trāſeūt ⁊ labūtur quaſi vm
bra Unde iohannes de garlandia Quod fuit eſt ⁊ erit
perit articulo breuis hoꝛe. Ergo quid prodeſt eſſe fuiſſe
foꝛe. Eſſe fuiſſe foꝛe tria ſunt floꝛida ſine floꝛe Nam ſi
mul omne perit qđ fuit eſt et erit Mūdꝰ enim trāſit ⁊ ꝯ
cupiſcentia eius. Et ideo Qđ breuiter durat quis pru
dens querere curat Unde bernarđ. in libro meditatio
num ſic ait Quid theſauriſat quis in terra.cum ſine di
latione tranſeat ⁊ illud quod colligit.⁊ ille qui colligit.
Tu ergo homo quem fructum expectas in mundo.cuiꝰ
fructꝰ eſt ruina et finis moꝛs Utinā hec intelligeres ⁊
nouiſſima prouideres Item petrꝰ bleſenſis in quadam
epiſtola ſic dicit Gloꝛia mundi fallax ⁊ ſeductoꝛia ſuos
decipit amatores Quicquid enim vel futuꝛ promittit
vel in preſenti preuidet.totum ad nihilum deuenit.tan
ꝗꝫ aqua decurrens Ergo inſpice ꝗꝫ fragilis. ꝗꝫ fallax. ꝗꝫ
inanis ſit mūdus ⁊ illius gloꝛia quam cupimus Et igi
tur o ſtultiſſime Cur cito non ſpernis que preterevntia
cernis.nonne vides mūdum miſerum nimis ⁊ furibun

dum Sub gladio dire mortis languendo perire

Qd̄ mors facit hoīem pn̄iam acceptare

Uxta ordinē premiſſorū nūc reſtat diligenter inueſtigare qualiter mortꝭ meōria facit hoīem pn̄iam aggredi ſiue acceptare Jſtud clare patet ione iij. de niniuitis qui ad cōminationem mortꝭ pn̄iam peregerūt Jtez luce iij. Facite dignos fruct⁹ penitētie Et ſubdit. Securis ad radicem arboris poſita eſt qd̄ eſt cōminatio mortis Cū occideret eos querebant eū ꝛ reuertebātur. ſ. ad penitentiā Ambro⁹ ſuper lucā. Ve mihi ſi pccā mea non defleuero. ve mihi. ſi media nocte non ſurrexero ad confitendū tibi dn̄e Ve mihi ſi dolum ꝓximo meo fecero. ve mihi ſi veritatem non dixero Ad radicem arboris ſecuris poſita eſt. faciat qui pōt fruct⁹ grē. qui debꝫ pn̄ie. Adeſt domin⁹ ꝛ qui requirit fructum vite Job etiā conſiderans breuitatem preſentis vite. potius elegit hic q̄ꝫ poſtmodum inutiliter ſine fructu penitere Unde dicit iob decimo. Paucitas dierum meorum finietur breui. dimitte me ergo vt plangam paululum dolorem meuꝫ anteq̄ꝫ vadam ꝛ non reuertar ad terram tenebroſam ꝛ opertam mortis caligine. Uere tempus preſens ē breuiſſimū Nam vt dicitur iob xiiij. Breues dies hominis ſunt. Jtem prima ad Chorinthios vij. Tempus breue eſt ꝛ ideo eſſꝫ melius minimo breuiter ꝛ leuiter ſuſtinere modicum. q̄ꝫ poſtea dolere ꝛ inutiliter penitere per īfinita ſecula ſeculorum Unde dicit auguſtin⁹ in libro d̄ decem cordis Melior eſt modica amaritudo in faucibus q̄ꝫ tormentum eternum in viſceribus De breuitate preſentis vite idem dicit in ſermone Uita homīs tota breuis eſt ab infantia vſqꝫ ad decrepitam ſenectutem Adā enim ſi adhuc viueret ꝛ hodie moreretur. quid ei longitudo vite profuiſſet. certe modicum vel nihil. immo poſſet dicere Jam mihi preterite fluxerunt tempora vite. Unde Quid prodeſt homini ſi viuat ſecula centū. Cū

moritur vitam transiſſe putat quaſi ventum. Et ergo dicit Auguſtin⁹ ſuper pſalterium. Si toto tempore il lo viueres ex quo adam emiſſus eſt de paradiſo vſqꝫ ad hodiernum diem: certe videres vitam tuam non fuiſſe diuturnam. que ſic auolaſſet. Uita autem vniuſcuiuſqꝫ hominis quanta eſt adde tantoſ libet annos. duc longiſ ſimam ſenectutem. Quid erit. nonne quaſi aurora ma tutina. Item dicit idem in quadam omelia Fragiliores ſumus. qꝫ ſi vitrei eſſemus. Uitrum ⁊ ſi fragile eſt. ta men bene ſeruatum ⁊ cuſtoditum diu durat. vita autē humana quantumcunqꝫ ſeruetur: durare non poteſt. Nam ſcribitur ad hebreos nono. Statutum eſt omni bus hominibus ſemel mori. Unde Seneca de remedi is fortuitorum. Uita noſtra perigrinatio eſt. cum diu ambulaueris deniqꝫ redeūdum eſt. Hanc mortis neceſ ſitatem ⁊ huāne vite breuitatē conſiderabat gentil' ille xerxes De quo beatus Iheronimus ſcribens in epiſtola ad heliodorum. Sic inquit xerxes ille potentiſſim⁹ rex: qui ſubuertit montes. mariaqꝫ conſtrauit. cum de ſubli mi loco cerneret infinitam multitudinem ſui exercit⁹: dicitur eo fleuiſſe qꝫ nullus eorum quos cernebat ſuper uiueret poſt centum annos In humanis valde neceſſa rium eſt humanam vitam non eſſe longeuam. Nam ſi cut barlaam refert. ipſa cuidam arbori comparatur. ad cuius radices ſedent duo mures. vnus alb⁹. nigerqꝫ re liquus. id eſt dies ⁊ nox huius arboris vite radices in ceſſabiliter corrodentes Item aug⁹. in originali tractās illud Jacobi iiij. Que eſt noſtra vita: Uapor ad modi cum parens deinceps terminatur. ſic dicit Uita hec eſt vita dubia. vita ceca ⁊ vita erūnoſa. quam humores tu midant. dolores extenuant. ardores deſiccant. aera mor bitant. eſce inflant. ieiunia macerant. ioci ſoluunt. triſti cie conſumūt. ſollicitudo coartat. ſecuritas ebetat. diui cie iactāt. paupertas deiicit. iuuēt⁹ extollit. ſenect⁹ īcuruat

Infirmitas frãgit. meror deprimit. ⁊ poſt hec omĩa mors interimit. ⁊ vniuerſis gaudijs ſitum imponit. ita vt cũ eſſe deſierit. nec fuiſſe putetur Et hoc eſt qđ dicitur ſap. ij. Exiguuꝫ ⁊ cum tedio eſt temp⁹ vite noſtre Ex nihilo nati ſum⁹. ⁊ poſt erimus quaſi nihil fuimus Et ibidem Umbra tranſiens eſt tempus noſtrum Item ſapiẽtie primo. Tranſiet vita nrã tanq̃ꝫ veſtigiũ nubis. ⁊ ſicut nebula diſſoluetur que fugata eſt a radijs ſolis. ⁊ a calore eius aggrauata Job xvi. Ecce breues ãni tranſierũt ⁊ ſemitam per quam nõ reuertar: ambulabo. Einſdem nono Dies mei velociores fuerũt curſore. preterreũt q̃ſi naues poma portantes. ⁊ ſicut aquila volans ad eſcã Eiuſdem ſeptimo Dies mei velociores tranſierũt. q̃ꝫ a texente tela ſucciditur ⁊ conſumpti abſꝫ vlla ſpe Memẽto mei deus quia ventus eſt vita mea ⁊ non reuertatur oculus meus vt videat bona. nec aſpiciat me vltra viſ⁹ hominis Unde petrus in aurora. Tela texentis citi⁹ tna vita ſecatur Nam nullo tranſire die vel nocte moratur Qđ ſimilis vento fuerat tua vita memẽto Que fugit abſq̃ꝫ mora que ſola tranſit in hora Ecce q̃ꝫ breuis ⁊ modica. q̃ꝫ inſtabilis et caduca: eſt hec preſens noſtra vita. Nam vt ſcribitur eccleſiaſtici decimooctauo Numerus dierum hõim vt multum centum anni Sed iſte numerus per ſucceſſus temporum eſt modicum minoratus Unde etiam in pſalmo dicitur. Dies annorum noſtrorum ſeptuaginta anni Si antem in potentatib⁹ octuaginta anni. amplius eorum labor et dolor Sed qđ eſt hoc tempus octuaginta annorum vel centum annorum per quod homo viuit. eſt hoc tempus magnum. eſt hoc longum annorum ſpacium reputandũ. Certe non ſed reſpcũ eternitatis poti⁹ eſt momẽtũ q̃ꝫ temp⁹ noiandum Cum etiam mille anni ſint añ oculos dñi ſicut dies heſterna que preterijt. ⁊ trãſit velut vmbra Uere vere hec eſt vita breuis lubrica pena dolor Itẽ ñ ſolũ põde

randa eſt preſentis vite breuitas. ſed etiam maxima in
certitudo Cum dubia incertis verſetur dubia periculis
Neſcim⁹ enim diem neq̃ horam. Sed cum dixerit pax
et ſecuritas. tunc repentin⁹ ſuperueniet interitus. ⁊ for
ſitan fur ille eſt hodie aduenturus. Unde poeta. Quis
ſcit adhuc an nos plures complebim⁹ annos Neſcis an
cras te mors ſit raptura vel ante Et ergo dicitur yſaie
xxxviij. Diſpone domui tue quia morieris tu. ⁊ non vi
ues Et ibidem Preciſa eſt velut a texente vita mea. dū
adhuc ordirer ſuccidit me. Nam dum primo incepi vi-
uere. in eodem tempore etiam incepi morti appropinq̃-
re Unde ſapientie quinto. Nos ſtatim nati continuo
deſinim⁹ eſſe Hinc eſt q̈ ſeneca in epiſtola dicit. Cotidie
morimur. nam quottidie demitur aliqua pars vite. Et
ſic quid aliud eſt vita noſtra q̈ quidam curſus ſiue tran
ſitus. Unde non immerito horologio comparatur: qđ
gradatim ſemper tranſit. ⁊ vſq̃ ad certum pūctum con
tinuo diſcurrit. ⁊ tūc ſubito ac improuiſe cadit. ac cāpa-
nellas tangit et eas ſonitum facere compellit. Sic ī ve
ritate vita noſtra ſemper labitur ⁊ fluit vſq̃ ad certū
punctum. Hoc eſt ad vite terminum a deo patre ſtatu-
tum et prefixum. quem nemo poterit preterire. Tunc
enim deficit ⁊ cadit ⁊ campanellas realiter et ad literā
ſeſe pulſari ⁊ ſonare facit. Igitur euigila ⁊ prudenter
expecta curſum vite tue. Nam horologium tuum gra-
dus pauciſſimos habet pertranſire. Omni enim hora
plures gradus preterit ⁊ tranſcendit. ⁊ ſtatim cum ad
vltimum peruenerit. in baratrum mortis ſubito dilabi-
tur ⁊ cadit. Audi ergo quid poeta de hoc refert. Uita
breuis velut vmbra leuis fugit annichilatur
Sic vadit ſubitoq̃ cadit dum ſtare putatur.
¶ Media namq̃ vita in morte ſumus Et ergo dicitur
de hoc eccleſiaſtici nono capitulo. Neſcit homo finem

ſuum.ſed ſicut piſces capiuntur hamo.et ſicut aues cō-
prehenduntur laqueo. ſic etiam capiūtur hoīes in tēpe
malo Ecce iam venit finis.finis venit. nam mors vite
eſt vltimꝰ finis.Hic eſt finis cūctorum hominuꝫ qui am
monetur in domo luctus.vt habetur ecclāſt.vij. Vnd'
dicitur in libello metrico de vita et geſtis ipſiꝰ alexādri
magni O felix mortale genus ſi ſemper haberet eternū
pre mente bonum.finemqꝫ timeret. Qui tam nobilibꝰ
media qꝫ plebe creatus.Improuiſus adeſt anime diſcri
mine magno Ecce iam frater cariſſime Vita quid ē ho
minis niſi res vallata ruinis.ē caro nrā cinis modo pn̄
cipium modo finis Hinc eſt ꝙ bernard' dicit.Cuꝫ recor
dor ꝙ ſum cinis.et ꝙ cito venit finis. ſine fine pertimeſ
co.⁊ vt cinis refrigeſco. ⁊ quia ſcd'm Gregorium valde
ſe ſollicitat homo in bono oꝑe qui ſemꝑ cogitat de extre
mo fine Igitur dilectiſſime Omnem crede diem tibi di
luxiſſe ſupremū Sēꝑ habens memori mēte neceſſe mo
ri Quis ergo homo ſane mētis conſiderās breuitatem
⁊ maximā incertitudinē huiꝰ miſerabilis vite ac ꝓpinq
tatem mortis iam venture: Quis animaduertens dili
genterqꝫ reuoluens ꝙ āni noſtri velut aranea mutabū
tur ⁊ dies noſtri ſicut fumꝰ deficiunt. ⁊ ꝙ homo natꝰ de
muliere tā breue viuit tempe.qui quaſi flos egreditur ⁊
conteritur.ac fugit velut vmbra: Quis etiā mentetenꝰ
hec ponderans ac intuens cordialiter et cōſiderās ſic ſe
ducitur a diabolo mundo ⁊ carne.ꝙ penitere negligit in
hoc tpe breuiſſiō. ymmo vt verius dicam in hac pn̄ti ho
rula ſiue momēto Certe nemo negligit ſiue differt.niſi
quem malicia ſua penitꝰ excecauit. O quanta pena tali
bus hominibꝰ de illa negligentia conſequetur Vn̄ dicit
paulus aplūs ad hebreos ſecūdo Quō effugiemꝰ ſi tātā
neglexerimꝰ ſalutem: Hinc beatꝰ effrem dicit Cariſſimi
in hoc breui tempe ſi neglexerimꝰ.nullā omnino excuſa
tionem habebimꝰ quā pro facinoribꝰ noſtris oſtendamꝰ

Nolo ergo breuitatem hui⁹ temporis negligere. ne per infinita ſecula penitentia infructuoſa poſtmodum inci pias tarde penitere Igitur feſtina ne tardaueris ne cū fatuis virginib⁹ finaliter excludaris Unū Mathei xxv. Ecce ſponſus venit ⁊ que parate erant intrauerūt cuꝫ eo ad nuptias. et clauſa eſt ianua. Super quo beat⁹ gre gori⁹ ſic dicit O ſi palatum cordis ſapere poſſet. quātuꝫ admirationis habet. Ecce ſponſus venit Quantū dul cedinis. intrauerunt cum eo ad nutias. et quantuꝫ ama ritudinis. et clauſa eſt ianua. Chariſſime ſi hec ſaperes ⁊ intelligeres. ac frequenter cordetenus ruminares ad penitentiam vtiqꝫ feſtinanter curreres. nec tempus ac ceptabile ⁊ dies ſalutis per commeſſationes et ocia inu tiliter perderes ſine fructu. Et ergo ſcribit̄ Apocalipſ. ij. Memento vnde excideris et penitētiam age Legitur apud clareuallem accidiſſe. ꝙ quidam vir ſanctus cum eſſet in oratione audiuit quandam vocem miſerabiliter lamentantem. ⁊ cum inquireret quid hoc eſſet. reſpōdit Ego ſum anima cuiuſdam damnati infelicem meā de plangens damnationē Et cū de pena eius quereretur: dixit ꝙ inter omnia que damnatos mag̃ excitabāt ad penam erat amiſſio temporis ſibi dei grā collati. in cu⁹ pua morula potuiſſent penitentiam egiſſe que eos libe raſſet a pena infernali. Unde Hugo de ſancto victore. Omnia gehenne ſupplicia ſuperat deum non videre et bonis carere: que in poteſtate habuiſti obtinere O pere mur igitur dum tempus habemus: ne poſtmoduꝫ dica mus penitendo illud Iheremie viij. Tranſijt eſtas. fini ta eſt meſſis. ⁊ nos ſaluati non ſumus Hinc eſt ꝙ deuo tus ille effrem nos ammonet dicens. Obſecro vos cha riſſimi et ſuppliciter rogo. o amici mei vigilate ī hoc bre ui tempore. in hac hora vndecima contendite. iam enim veſpera properabit: cum gloria multa remunerator ad

ueniet reddere vnicuiqꝫ ſcd͞m opera ſua. Exemplariter etiam patet ꝙ mortis memoria inducit hominem ad pe nitentiam faciendam. Unde legitur de quodam milite flagicioſo. ꝙ nullam penitentiam a papa alexandro ſibi impoſitam voluitacceptare. tādem papa dedit ſibi annu lum ſuum: vt illum in digito ſuo pro penitentia porta-ret. ⁊ quandocunqꝫ eum inſpiceret: ꝙ de morte ſua cogi-taret Quod cum feciſſet pluribꝰ diebus. tandem ad pa-pam rediȷ̇t dicens ꝙ paratus eſſet omnem aliam peni-tentiam quantumcunqꝫ ſibi iniūgeret facere ⁊ adimple re ¶ Item legitur de quodam alio peccatore. qui etiam nullam a confeſſore voluit acceptare penitentiam. tan-dem confeſſor ſuus ſibi hoc iniunxit. vt preciperet ſerui tori ſuo ꝙ ſemper in primo ferculo baculum decortica-tum ei preſentaret dicens Domine ad memoriam redu catis ꝙ neceſſario habetis mori et neſcitis vbi. quomo-do et quando Cum autem per tempus aliquod hoc fac tum fuiſſet ⁊ per hoc que comedebat ſibi in tedium ver-terentur: dixit confeſſori ſuo ꝙ paratus eſſet omnem a-liam penitentiam facere quantamcunqꝫ etiam vellet. Nam cor ſuum in ſcipſo conturbatum erat ⁊ formido mortis cecidit ſuper eum Ex predictis ergo ſatis patet ꝙ memoria mortis facit hominem ſe humiliare omnia contemnere. penitentiam aggredi ſiue acceptare. et ex ꝯ ſequenti peccata deuitare Et ideo Sepe recorderis bo ne frater ꝙ morieris Si memor es mortis: felicis eris cito ſortis

¶ Sequuntur nūc Exempla ex variȷ̇s ſacrarum litte-rarum paſſibus homini chriſtiano admodū vtilia.

¶ Petrus damiani ad Blancam comitiſſam de terroribꝰ mortis.

enſandum quippe eſt cū iam peccatrix aīa vincul incpit carnis abſolui q̄ȝ amaro terrore cōcutitur. quantis mordacis ꝯſcie ſtimulis laceratur. Recolit vetita que cōmiſit. videt mādata que negligenter implere contempſit Dolet indulta pn̄ie tempa ſeſe inaniter percepiſſe Plorat īmobilē diſtricte vltionis articuluȝ ineuitabiliter imminere Manere ſatagit. ire ꝯpellitur. recuperare vult perdita. nō auditur Poſt terga reſpiciens totius tranſacte vite curſum velut vnū breuiſſimū deputat itineris paſſum Ante ſe oculos dirigit ⁊ infinita ꝑhennitatis ſpacia deprehendit Plorat itaqȝ qꝛ ante tā breue ſpaciū acquirere potuit leticiam oīm ſclōrum Deflet etiam ſe ꝓpter tam breuis illecebre voluptatē ienarrabilē ꝑpetue ſuauitatis amiſiſſe dulcedinē. Erubeſcit qꝛ ꝓpter illā ſubſtātiā que ỽmib⁹ erat obnoxia illam neglexit que choris angelicis erat inferenda. Jam radios mentis attollit. ⁊ dum diuiciarum immortaliū glām ꝯtemplatur eam ꝓpter vite inopiā ꝑdidiſſe confunditur. Cunctȝ ſub ſe reflectit oculos ad hui⁹ mūdi conuallē tetrāqȝ caliginem. Super ſe vero miraꝛ eterni luīs claritatem. liquido deprehendit quia nox erat ⁊ tenebre quod amauit O ſi rediuiuū pn̄ie temp⁹ promereri potuiſſȝ q̄ȝ dure conuerſationis iter arripet. quātis ſe denotionuȝ vinculis innodaret ⁋ Jnterea dum ebeſcentes oculi cōtabeſcūt. dum pect⁹ palpitat. dum raucū guttur āhelat. dentes palatū ⁊ nigreſcūt. ⁊ quādam velut eruginem contrahunt Palleſcūt ora. mēbra cūcta rigeſcūt. Duȝ hec ⁊ huiōi tanq̄ȝ vicine morti precedentia famulantur officia. aſſunt oīa geſta ſimul ⁊ ỽba. nec ipſe etiā cogitationes deſunt. ⁊ cūcta hec amarū cōtra actorē teſtimoniuȝ reddūt Coaceruantur oīa aīi reſpuentis oculos. ⁊ que reſpicere refugit. coact⁹ ⁊ inuit⁹ attēdit. Adeſt preterea hinc horrenda demonū turba. illinc virt⁹ angelica Jn illo qui medi⁹ eſt liquido deꝑhenditur. cui parti iure poſſeſ

ſio vendicetur Nam pietatis in eo videtur inſignia vi
ſitationis angelice blandicijs delinitur. atqꝫ armonice
melodie vt exeat prouocatur. Quod ſi eum ſiniſtre parti
nigredo meritorium ⁊ feditatis ſqualor adiudicet: into
lerabili mox terrore concutitur. repentini impetus vio
lentia perturbatur: precipitatur inuaditur. ⁊ de miſere
carnis ergaſtulo violenter euellitur. ⁊ ad eterna ſuppli
cia cum amaritudine trahitur. Jam vero poſt egreſſio-
nem de corpore q̄s explicare valeat quot armate iniquo
rum acies in inſidijs lateant. quot frementes cunei fera
libus telis obſtructi tūc obſideāt. ⁊ ne libere trāſire poſ
ſit animꝰ velut militari more conſtipate legiōes oppug
nant. Hec ⁊ huiōi frequenter in corde verſari quid eſt a
liud q̄ꝫ lenocinantia huiꝰ vite blandimēta reſpuere. mū
do repudium dare: illicitos motꝰ carnis illidere. ſolidūꝫ
perfectionis adipiſcende ꝓpoſitum indeclinabiliter cuſ
todire. ¶ Ex horologio eterne ſapientie

tetit āte diſcipulū ſimilitudo iuuenis pulcherrimi.
qui morte preuentꝰ in ꝓximo migraturꝰ. de ſalute
anime ſue nichil diſpoſuerat. Qui huiuſmodi voce la-
crimabili clamabat Circūdederūt me gemitꝰ mortis do
lores inferni circūdederūt me Heu me deus et ne ad ꝗd
in hūc mūdū naſcebar. natꝰ ex vtero cur nō ſtatiꝫ perij
En principiū vite mee fuit cum fletu et dolore. nūc aūt
finis meꝰ ⁊ exitus exiſtunt cū miſerabili plāctu ⁊ mero
re. O mors q̄ꝫ amara eſt memoria tua cordi iocūdo ⁊ in
delicijs enutrito Horribilis pn̄tia tua ei qui ⁊ etate iu-
uenis et robore fortis. ⁊ qui potitur ſucceſſibꝰ pſperis.
O q̄ꝫ parum crediſſem ꝙ tā cito mori debuiſſem. Sꝫ
nūc mors miſera repente quaſi in inſidijs irrūpens ir-
ruiſti ſuper me. comprehendiſti me ⁊ mille funibꝰ ligaſti
⁊ in vinculis tecū trahis ferreis. ſicut trahi ſolet dam-
natus ad ſupplicium mortis Tempꝰ preterijt. dilapſum ē
⁊ a nullo hominū reuocari pōt. nō fuit hora tam breuis

in qua ſpūalia lucra ſuo valore oīa terrena icōpabiliter
excedētia cōpare potuiſſem. Heu me miſerū.ideo nunc
ſtillat oculꝰ meꝰ pre dolore ⁊ palpebre fluūt aquis. quia
reuocare qđ p̄terijt non poſſum Eya vos oēs q̄ adeſtis
qui meā miſeriā videtis.qui flore iuuētutis adhuc gau/
detis.qui tēpꝰ aptū adhuc habetis.me reſpicite. meaſq;
miſerias conſiderate.⁊ in meo periculo dānū veſtrū de
clinate.florem iuuētutis veſtre cū deo expēdite.tēpꝰ ſa/
cris occupate actiōibꝰ ne ſimilia faciētes ſimilia patiamī
O felix penitentia ⁊ conuerſio matura q̄ ſecura qui āt
tarde pn̄ie ſe cōmittit dubiꝰ ⁊ incertꝰ erit.quia neſcit an
vere aut ficte peniteat O cras cras q̄ʒ longam reſtē fe/
ciſti mihi. ⁊ in baratꝝ mortis me protraxiſti. ꝓcraſtinā
do decepiſti me:Et q̄d adhuc dicam.in proximo eſt tri/
bulatio mea.vt de hoc mūdo recedam. Attende nunc a
me queſo diligenter.Ecce in hac hora magis gauderem
de breui oratiūcula. puta de ſalutatiōe angelica deuote
per me dicta q̄ʒ ſuper milia auri ⁊ argenti O mi deꝰ quā
ta bona neglexi.q̄ʒ male accidit mihi ꝙ hec non prouidi
qn̄ bene prouidere potui.quot horas nūq̄ʒ redituras ꝑ/
didi.q̄ʒ modica facta ⁊ negocia inutilia tractans tā mul
ta ⁊ precioſa bona neglexi O mi deus nūc finem verbis
meis impono.vlteriꝰ plangere non valeo.Ecce venit ho/
ra que me aufert de terra Heu me nūc video.nūc exper/
rior ꝙ amplius viuere non valeo.⁊ ꝙ mors eſt in ꝓpin/
quo En manꝰ inualide incipiunt rigeſcere. facies palleſ
cere.viſus obūbrari.⁊ oculi profundari ac tranſuerſari.
Ach me miſerum pūcture mortis amariſſime circūdāt
me.⁊ cor debile ſuffocare nitūtur O cordis āguſtie ⁊ ꝑſ
ſure mortifere.En pulſus incipit caprizare.Anhelitus
deficere.et quaſi ex ꝓfundo ſe colligere.lucem huiꝰ mun
di amplius non video.Et ecce iam ſtatū alterius mūdi
pre oculis mentalibꝰ quaſi premeditādo ꝓſpicere incipio

O mi deus q̄ȝ miſerabiles aſpect⁹.en cruente beſtie.lar-
uales demonū facies.nigri ethiopes innumerabiles cir
cūdant me inſidiantes ⁊ expectantes miſeram aiām me
am in proximo exituram.ſi forte torquenda eis in ſortē
tradatur.En ſudor mortis adeſt. ⁊ membra penetrans
⁊ victam eſſe naturam ⁊ iam ſuccubuiſſe atteſtans . O
terribilis aſpect⁹ iuſti iudicis mihi iam preſentis.per ti-
morem ſubito veniētis ꝑ exhibitionē.Hinc valete ſocij
⁊ amici chariſſimi.q꞉ hic iā exitur⁹ oculū mētis ad pur
gatoriū quo iā deducend⁹ ſum cōuerto. inde nō exitur⁹
donec reddam nouiſſimū quadrantē Illic oculo cordis
intueor miſeriam ⁊ dolorem.penā ⁊ afflictionē multi-
plicem Heu me miſerum inter alias debitas penas illo
loco exurgere video flammas igniū.⁊ inuoluere ⁊ reīpi
gere quaſdam aiās miſerorū.que velut ſcintille flammi
uome in medio ignis candētis diſcurrūt. Sicut cū ma
gna villa tota ī īcēdio poītur.⁊ in igne ⁊ fumo ſcintille
pariter ſurſum ⁊ deorſuȝ ferūtur vllulātes :⁊ pre dolorē
cruciatuū clamantes ſingule ⁊ dicentes Miſeremī mei
miſeremini mei ſaltem vos amici mei Ubi nunc ē ami
corum meorum adiutorium.vbi promiſſiones bone cō-
ſanguineorum.⁊ aliorum per quorum inordinatum af-
fectum noſmetipſos neglexinius. ⁊ nobiſipſis hanc pe-
nam adauximus. Heu cur tot fecimus. laborauim⁹ eis
placere volentes ⁊ male remunerati ſumus.ardemus ⁊
eſtuamus.nec ab illis adiutorium recipimus . Heu cur
de ſalute noſtra non nobiſmetipſis prouidimus En mi
ror afflictio purgatorij quod patimur ſupplicium ſupe
rat quodcunqȝ huius temporalis mūdi Unice hore iſti
us quā patimur acerbitas penalitatis centum annos ī
ſe putatur habere ſeculi trāſeūtis miſerias .Sed ſuper
omnia genera tormentorum ledit nimis. illius diuine
faciei abſentia .Et hec omnia predicta in vltimo agone

conſtitut⁹ tibi pro meōriali relinquo. Et his dictis ago
nizando expiro

Gregorius in omelia

Qui inq̄ ſūt humane anime maiores inimici q̄ malig
ni ſpūs qui hāc exeuntē a corpe obſident. quā in carnis
amore poſitam deceptorijs delcātionib⁹ fouent. quā val
lo circūdant. qꝛ ante mentis ei⁹ oculos reductis iniqui
tatib⁹ quas perpetrauit. hanc ad ſocietatem ſue dānati
onis trahentes coartāt. vt ipſa iam extremitate vite de
prehenſa ꝛ a quib⁹ hoſtib⁹ circūcluſa ſit videat ꝛ ind̄ eua
dendi aditum inueuire nō poſſit. qꝛ operari iā bona nō
licet: que cū agere licuit contempſit. De quib⁹ adhuc ap
te quod ſequitur intelligi pōt Circūdabūt te ꝛ coāguſ
tabunt te vndiqꝫ Maligni quippe ſpūs vndiqꝫ āguſtāt
animā. qn̄ ei non ſolū operis. ſꝫ etiā locutionis ꝛ inſup
cogitationis iniquitates replicāt vt que prius ſe p̱ mul
ta dilatauit in ſcelere. ad extremū de omnib⁹ āguſtietur
in retributione Si enim diſtricte penſetur cuius ſit pō
deris improperium ex ore veritatis agnoſcitur. cum ne
gligenti ꝛ futura non p̱ſpicienti dicitur. Et quidē ī hac
die tua que ad pacē tibi nūc aūt abſcondita ſunt ab ocu
lis tuis Nam cogitandum valde eſt q̄ terribilis erit ho
ra noſtre reſolutionis. quis pauor mentis. quanta tūc
oīm maloꝝ memoria. que obliuio trāſacte feliciratis: q̄
formido ꝛ conſideratio iudicis Quid ergo nobis eſſe d̄
preſentib⁹ ad delcātionem debet qū ſimul cūctis trāſeū
tib⁹ non valet tranſire qd̄ imminet qn̄ ꝛ hoc fundit⁹ fi
nitur qd̄ diligitur ꝛ illud incipitur vbi dolor nunq̄ fini
tur Tunc maligni ſpūs egrediente aīa ſua opa reqrūt
tūc mala que ſuaſerunt replicāt. vt ſociā ad tormentuꝫ
trahant. ¶ Jheronim⁹ in eplā ad demetriadem Reſ
puantur honores. deſpiciantur diuitie Jpſa quoqꝫ vita
noſtra martirij amore contemnatur. Et hec oīa ꝛ ſi p̱
eternitatis premio nō darentur. eſſent tamen qn̄ꝫ peri

tura Amittunt hec etiam illi qui ſꝑ cupiunt poſſidere:
q̄ꝫ multos memoria noſtra retinet in maximis honori-
bus ⁊ diuitijs conſtitutos repente de ſummo illo potē
tie faſtigio concidiſſe ⁊ eos qui tumore elati aliud quid-
dam q̄ꝫ homines ſe iam putabant exitu ſuo tandem do
cuere nos quid fuerint. Quid enim in hoc mūdo ſtabile
quid firmū eſt. quid porro nō breue ⁊ incertū. ⁊ caſui n̄
ſeruiens Quale illud bonū eſt quod ſꝑ timeas amittere
vel qđ auferendū abs te metuas vel a te relinquēdū ſci
as. Nam et ſi nullo eripiatur caſu vel morte certe ꝑdē-
dum eſt Et ſi vita nrā tendatur ꝑ mille ānos ⁊ ad extre
mū illum diem totiꝰ etatis cotidiana deliciarū volupta
te veniamꝰ. quale hoc queſo diu eſt qđ fine deletur Age
iam tranſactū vite tue tempꝰ animo reuolue Nōne vi
debitur tibi vmbra quedā fuiſſe qđ tranſijt ⁊ inſtar ſom
nij tenuis incertū eſſe omne qđ videtur Hoc idē ⁊ decre
pitus ſenex ſentire pōt cui conuenit dicere cum ꝓph̄ta
Dies mei ſicut vmbra declinauerūt. ⁊ ego ſicut fenum
arui ¶ Ex dialogo gregorij.

Vir qdā in hoc mūdo valde diues fuit criſoriꝰ nōie. ſed
tm̄ vicijs plenꝰ quātū rebꝰ. ſuperbia tumidꝰ. ſue carnis
voluptatibꝰ ſubditꝰ. in acquirendis rebꝰ auaricie facibꝰ
accenſus. Sed cū tot malis dn̄s finem ponere decreuiſ
ſet. corpali hūc moleſtia percuſſit Qui ad extremū veni
ens eadē hora qua iā erat de corꝑe exiturꝰ apertis ocul'
vidit tetros ⁊ nigerrimos ſpūs corā ſe aſſiſtere ⁊ vehe-
mēter imminere vt ad inferni clauſtra ſe rapent Cepit
tremiſcere palleſcere ⁊ ſudare. ⁊ magnis vocibꝰ īducias
petere. filiūqꝫ ſuum nōie maximū quē ipe iā monachus
monachū vidi. nimijs ⁊ turbatis vocibꝰ clamare dicens
Maxime curre. nunq̄ꝫ tibi mali aliqd feci. in fide tua me
ſuſcipe Turbatꝰ mox maximꝰ affuit lugēs ⁊ ꝑſtrepens
familia cōuenit. Eos āt quos ille īſiſtētes ſibi grauiter
tolerabat. ipi malignos ſpūs videre nō poterāt. ſꝫ coruꝫ

preſentiā in cōfuſione in pallore ac tremore illi⁹ qui tra
hebatur videbāt Pauore aūt eorū tetre ymaginis huc
illucqꝫ vertebatur. in lectulo iacebat ī ſiniſtro latere aſ
pectum eoꝝ ferre nō poterat. vertebatur ad parietem ꝛ
ibi erant. Cumqꝫ conſtrict⁹ nimis etiā ſe relaxari deſpe
rauit. cepit magnis vocib⁹ clamare. Inducias vſqꝫ ma
ne. inducias vſqꝫ mane. Sed cū clamaret in ipſis noci
bus de habitaculo ſue carnis euulſus eſt De quo nimirꝫ
cōſtat qꝛ ꝑ nobis iſta non ꝑ ſe viderat vt ei⁹ viſio nobis
ꝓficiat. quos adhuc diuina potētia lōganimiter expcāt.
Nam ille tetros ſpūs ante mortē vidiſſe ꝛ inducias pe
tiſſe. quid ꝓfuit q̄ eaſdem inducias quas petiuit nō acce
pit. Item aliud idem

Eſt apud nos athanaſius preſbiter licaonij qui in die
bus ſuis hictonij rem terribilem narrat eueniſſe. Ibi nāqꝫ
qꝫ vt ait quoddā monaſterium ꝯgalaton dicitur. in quo
quidam monach⁹ magne eſtimationis habebatur. boīs
quippe morib⁹ videbatur. atqꝫ in omni ſua actione com
poſitus Sed ſicut ex fine res patuit longe aliter qꝫ ap
parebat fuit Nam cū ſe cū fratrib⁹ ieiunare mōſtraret.
occulte mādutare cōſueuit. qđ ei⁹ viciū fratres omnino
neſciebāt: Sed corpis ꝛ mentis moleſtia ad vite extre
ma perduct⁹ eſt. Qui cū iā eſſꝫ ad finē frēs ad ſe oēs q̄ ī
monaſterio inerāt cōgregari fecit. At illi vt putabāt ta
li viro moriēte magnū quid ac delcābile ſe ab eo audire
crediderūt. Quib⁹ ille afflict⁹ ꝛ tremēs compulſus ē ꝓ
dere. cui hoſti tradit⁹ cogebatur exire Nam dixit. quādo
me ieiunare vobiſcū putabatis. occulte comedebā Et ec
ce nūc ad deuorandū draconi ſū dat⁹ q̄ cauda ſua genua
mea pedeſqꝫ colliganit. caput vero ſnū intra meum os
mittens ſpm̄ meū ebibibens abſtrahit Quib⁹ dictis ſta
tim defunct⁹ eſt. atꝫ vt penitendo ſe liberare potuiſſet a
dracone quē viderat expectat⁹ non eſt Qđ nimirum cō
ſtat qꝛ ad ſolā vtilitatem audientium viderat. eum hoſ

tem cui tradit⁹ fuerat ꝛ innotuit ꝛ nō euaſit.

Ex vitiſpatrum

Abbbas ſyloīs ſedēs in cella ſp̄ claudebat oſtiū ſuū Di
cebāt aūt deipſo ꝙ in die dormitiōis ſue cū ſederent cir
ca eū patres reſplenduit tanꝗ ſol facies ei⁹ Et dicit eis
Ecce abbas anthoni⁹ venit. ꝛ poſt puſillū rurſus dicit e
is. Ecce chor⁹ ꝓphetarū Et iterū āpli⁹ facies ei⁹ reſplēdu
it ꝛ dicit. Ecce chor⁹ aplōꝝ venit. Duplicit̄ adhuc reful-
ſit facies ei⁹. ꝛ ecce ipē cū aliquib⁹ loquebat̄. Depcati ſūt
aūt illū ſenes dicentes Cū quo loqueris pater Qui dix
it eis. Ecce āgeli venerūt accipere me. ꝛ rogo vt dimit-
tar penitere modicū Dicunt ei ſenes. non indiges pñia
pater. Dixit autem illis. vere neſcio me vel initiū pñie
feciſſe. ꝛ cognouerūt oēs qm̄ perfect⁹ eſt. Et rurſum fcā
eſt facies ei⁹ ſicut ſol. ꝛ timuerūt oēs. Dixit aūt eis Vi
dete ecce dñs venit dicens Afferte mihi vas electionis
heremi. ꝛ continuo reddidit ſpūm Et factū eſt fulgur ꝛ
replet⁹ eſt totus ille locus odore ſuauitatis

Ex vita ſancti iheronimi.

Aduenięte die quo venerabilis euſebi⁹ migraturꝰ ſe ſcie
rat. tercio die ꝑeunte. lāguore febriū ꝯcuſſus valide ſup
terrā nudā mgrī ſcȝ iheronimi nō imemor ſe nudū fecit
deferri a frīb⁹ admonēs frēs ſingulos in ꝓpoſito mane
re Deniqȝ ſaccū quo glōſus induebatur iheronim⁹ defer
ri fecit ꝛ ſuper ſe poni Ordinauitqȝ ſe nudū inſtar glōſi
mgrī extra ecclām in qua iacebat ſci iheronimi cadauer
ſepeliri Poſt hec cōione accepta ſe dño ꝛ glōſo iheroniō
ꝯmēdauit. ꝛ ſic ꝑ triduū locutioē. corꝑaliqȝ viſione pri-
uatus. circūſtātib⁹ frīb⁹ paſſioēs dñi ꝛ alia legētibus ia
cuit. Die autem mortis duabus ſe horis ante btē aīe exi
tum cepit venerabilis pat̄ euſebi⁹ tā horribiles act⁹ age-
re vt circūſtātes monachi tꝗ amētes iacerēt in t̄ra. nā
qñ ꝫ trāſuerſis ocul' iūct' manib⁹. facie horribili. diraqȝ
voce clamabat. nō faciā. nō faciā. mētiris mētiris Poſt

hec faciē in terram quātū poterat firmās clamabat. Ad iuuate me frēs ne pereā Monachi āt flētes ⁊ tremētes interrogabāt eū Quid habes pater Quib⁹ ille Nō vi detis demonū agmina qui me debellare cupiūt At illi. Quid te facturū volebāt cū dicebas. non faciā. nō faciā Et ille. Conātur vt blaſphem⁹ īueniar. ⁊ ideo ſic clama bam Tūc illi. quare faciē tuā abſcondebas in terra Ne ait aſpectū eorū viderē tā terribilē ꝙ omēs pene nihil ſunt reſpcū illi⁹ Inter hec v̈ba act⁹ priores reiterans ſic ad extrema deuenit Fratres aūt pauidi ⁊ ſtupentes ſta bant velut mortui neſcientes qd facerent. Ad extremā āt horam veniēti glorioſus eidē iheronim⁹ apparuit con fortans eū Ad cui⁹ aduētū perterrita illa demonū tur ba euanuit. Et viderūt iheronimū monachi quidā. alij āt has voces ab euſebio audiebāt. Unde venis pater. Quare tātū morat⁹ es. Cui vox illa audientib⁹ fratri bus. Expecta fili ne formides. qꝛ te nō deſeram quē tan tū diligo Qua voce audita. breui diſcurſo tp̄e venerabi lis Euſebius expirauit. Ad cui⁹ corp⁹ fiebāt miracula p̄ teritevite ſanctitatē inſinuātia Int̄ que qdā monachus ſui monaſterij p̄ lacrimis ⁊ vigilijs oculoꝝ lūie priuat⁹ ſtatim vt ei⁹ corp⁹ venerādū facie tetigit. oculoꝝ lumen recepit Quidā demoniac⁹ etiā obui⁹ ſepeliēdi corpi libe rat⁹ eſt

Aliud ex diſtinctiōe nona

Legitur in libro de vij. donis ꝙ narrauerit quidā frater nomine gwalter⁹ magiſter in theologia. ꝙ cum eccleſia quedam conſecrari deberet. ⁊ quidam nobilis comes ex cōmunicatus ibidem ſepultus eijciendus eſſet ꝓpter cō ſecrationem. patefacto ſepulchro. apparuit īmaniſſim⁹ bufo ſuper faciem ei⁹ totā eam opiēs ⁊ corrodens. ⁊ alij vermes ⁊ ſerpentes. ad quorum aſpectuꝫ ⁊ horrorē oēs qui aderant fugerunt Fili⁹ autem dicti comitis iuuēis hec audiens acceſſit. Et viſa ſanie carnis paterne et ṅi mium mirabili diuerſitate ⁊ horrore: dixit. Iſti ſunt

amici noſtri quos nutriũt delicie nrẽ hos quieſcere faci mus in mollib⁹ lectis ꝛ pictis thalamis. ꝛ augmẽtam⁹ diuerſitate ferculorum Meli⁹ eſt ergo vt extinguautur in vita ꝑ pñiam. moleſtentur per ieiuniũ. vt interfecti a nobis nõ occurrant in morte. Et relicto principatu ꝛ omni glã mũdi. fugit. cogitans ſe beatum ſi fieret pauꝑ pro chriſto. Uenit aũt romam vbi in timore dei mirabi liter corp⁹ ſuum afflixit. carbonarij etiam inibi ſortitus officio dempto ſolo ſuo confeſſore omnib⁹ hoib⁹ vſ in fi nem vite ſue permanſit incognit⁹ Tãdem veniens qua dam die romã vt carbones venderet. ibidẽ inſirmitate graui percuſſus ꝛ vulnerat⁹ patiẽtiſſiẽ ꝛ mitiſſime ſuſti nuit. deide vocat⁹ a chriſto feliciter aduolauit. Quo mi grante oẽs vrbis cãpane vltro ꝛ per ſe diuina virtute ſonuerũt Qd cum tã papa iohannes ꝙ vniuerſus po pulus vehementiſſime mirarentur. confeſſor ipſi⁹ ſacer dos quidã hõ ſancte vite totũ vite ſue ordinẽ ꝛ quis eſ ſet enarrauit. Qd audientes ſui nobiles ꝛ milites q̇ cũ ibidem queſierũt licet diuũ non inueniſſent corp⁹ tamẽ defuncti ad terram ſuã cũ gaudio deduxerũt

Aliud ex libro de illuſtrib⁹ viris

Conuerſus quidam de fratrib⁹ clareuallis innocentis vite ꝛ conuerſatiõis honeſte cũ grauiter aliꝗdiu egro taſſet. tandẽ ad extrema deuenit Intrauit ad eũ grã vi ſitationis beat⁹ bernard⁹ ꝛ confortans eum ait Confid fili qꝛ migratur⁹ es iam de morte ad vitã. de labore tẽpa li ad requiẽ ſempiternã Ille vero cum ingẽti fiducia reſ pondit. Quidni pergam ad dñm ꝛ creatorem meũ. vere confido ꝛ quantũ de mia dñi noſtri ihũ chriſti preſumẽ audeo. cert⁹ ſnm. qꝛ cito viſur⁹ ſum bona dñi in terra vi uentiũ Porro beat⁹ bernard⁹ vt erat medic⁹ ſapiẽs paſ torꝙ ſollicit⁹ timens hoĩ ruſticano ne tam fida tñſio de preſumptiõis mag᷒ temeritate ꝙ cõſciẽ puritate ꝓcede ret ait. Signa cor tuũ frater ſigna cor tuum. quid ẽ qd

locutus es. vnde tibi ſubrepere potuit tante preſumpti
onis audacia Enimuero tu nō es ille paupercul⁹ ⁊ miſe
rabilis homo qui cum nil aut prope nihil haberes in ſe-
culo necitate forſan magis q̄ꝫ timore dei cogēte ad nos
confugiſti. multis precib⁹ tandem aditum impetrando.
Nos vero dei cau ſa collegimus inopem. ⁊ parē te feci
mus victu atqꝫ veſtitu ceteris. quia cōitatib⁹ his qui no
biſcum ſunt ſapientib⁹ atqꝫ nobilib⁹ viris ⁊ fact⁹ es qua
ſi vnus ex illis Quid igitur tribuiſti domino pro omni
bus iſtis. Et ecce nō ſufficit ingratitudini tue gratis ac
cepiſſe te tot beneficia de manu dn̄i. niſi ⁊ regnū ipſi⁹ he
reditario iure vendices tibi. Ad hec ille reſpondens blā
do vultu ⁊ tranquillo animo dixit. Bene pater chariſſi
me bene vtiqꝫ perorasti. ⁊ vera ſunt oīa que dixiſti. Ve
rūtamen ſi iubes loquar ad te dn̄m ⁊ patrem meum. ⁊
paucis aperiam. vnde mihi pauperi ⁊ miſero ſuggeri po
tuit tāte non preſumptionis: ſed vt ego ſpero deuotio-
nis occaſio. ſi tamen vera eſt illa predicatio veſtra quā
nobis ſepius inculcaſtis qua ſcꝫ regnū dī nō carnis no
bilitate. non terrenis diuitijs poſſidetur. ſed ſola obediē
tie virtute acquiritur. Hanc inqꝫ ſententiā tanqꝫ vbū
abbreuiatum a domino ſedula cōmemoratione apd̄ me
continui. ponens illud quaſi ſignaculū ſuper cor meum
aſſidue meditando. ⁊ ſuper brachium meū ſollicite opā
do Querite ſi placet ab omnibus magiſtris meis. ⁊ ſoci
is q̄b⁹ me obſeq̄ ⁊ ſeruire iuſſiſtis ſi cuiqꝫ illoꝝ aliqn̄ ino
bediens fui. ſi de frib⁹ noſtris quēpiā vbo aut ſigno vel
quolibet alio mō quātū in me fuit cōtriſtaui. Q̄d ſi ope
ram dedi oīb⁹ in chriſto obedire. oīb⁹ ſeruire. cūctos per
dei gratiam diligere. q̄s phibere me pōt vt de miā ei⁹ nō
cōfidā Btūs itaqꝫ bern̄. cū tale rn̄ſum ab homine ruſti
cano accepiſſet. gauiſus eſt gaudio magno ⁊ ait. Vere
btūs es fili chariſſime q: caro ⁊ ſanguis nō reuelauit ti
bi ſapiētiam hanc. ſꝫ pater celeſtꝭ ipē te docuit. ipē poſu

ſt aiām tuam ad vitā. rectiſſimoq̄ʒ tramite pduxit ad patriā. Jā ergo ſecurꝰ egredere. qm̄ patefcā eſt tibi iaña vite Defūcto itaqʒ frē ꝛ exequijs celebꝛatis: venerabilis pater de conuerſatiōe ꝛ cōſūmatiōe eius ſermonē in capitulo luculentū ſua illa deuotiōe ꝛ facūdia pꝛorauit. oēſ q̄ illiꝰ exēplo ad amorē obediētie mirabilit̄ accēdit vehementer nāqʒ affectꝰ fuit in rūſione illiꝰ ꝛ magis congratulabatur ei ſuper obediētie v̄tute ꝛ ſup̱ ipſiꝰ anime puritate q̄ ſi vidiſſʒ eū ſignis ꝛ p̄digijs choꝛuſcantem

¶ Sequitur ſecūdū nouiſſimoꝝ de extremo iudicio

Ecundum nouiſſimoꝝ cuius frequēs meditatio nos a peccatis reuocat. eſt iudicum nouiſſimū ꝛ finale Huius enim memoꝛia nō ſolum cohibet a maximis peccatis. verūetiā a culpis ꝛ minimis peccatis Unde in vitaſpatrum legit̄ ꝙ cum quidam ſenex vidiſſet quēdam iuuenē diſſolute ridentem. dixit ei Coꝛam celo ꝛ terra reddituri ſumꝰ rationem totius vite noſtre: ꝛ tu rides Quaſi diceret Si ſcires q̄ ſtricta rō fiet poſtmodum in iudicio de omibꝰ peccatis quātūcūqʒ leuibꝰ ꝛ paruis Utiq̄ non rideres ſed potiꝰ plangeres ꝛ doleres. quia nūc tempꝰ eſt flendi. locus ꝛ pccā luendi Poſtea gaudebūt qui nunc ſua crimina flebunt Unde gregoꝛius in omelia P̄n̄tis tēp̱is ita eſt agēda leticia. vt nunq̄ amaritudo ſequentis iudicij recedat a meōꝛia Hic ē ꝙ dn̄s dicit ecclāſ. xxxviij. Memoꝛ eſto iudicij mei. nā cū accep̱o tēpꝰ ego iuſticias iudicabo. Sic p̱ p̱phetam loq̄tur in pſalmis. ꝛ Johelis vltiō Conſurgāt ꝛ aſcendant gentes in valle ioſophat. q2 ibi ſedebo vt iudicē in circuitu oēs gētes Jtē ihꝛemie ſcdo Adhuc iudicio p̄tēdā vobiſcū ait dn̄s. De quo gn̄ali iudicio ſcribit̄ ozee iiij. Audite v̄bū dn̄i filij iſrl̄. q2 iudiciū dn̄o cū habitatoꝛibꝰ terre Hoc āt iudiciū valde ē timendū Unde p̱phꝫta dicit. A iudicijs enī tuis timui Jtē

ſapientie v. Videtes turbabuntur timore horribili. ge
mentes pre ãgustia ſpũs. Certe dñe in hoc die turbabũ
tur gentes ⁊ timebũt qui habitãt terminos a ſignis tu
is. nec immerito pauebũt. q̃ multa horribilia erunt ſig
na que videbũt Nam vt ſcribitur luce xxi. Cũ viderit
filiũ hõis venientẽ in nube cũ ptãte magna ⁊ maieſtate
tũc erũt ſigna in ſole luna et ſtellis Et in terra preſſura
gentiũ pre confuſione ſonit⁹ maris ⁊ fluctuũ. ita vt areſ
cent hoĩes pre timore ⁊ expectatione q̃ ſuperueniet vni
uerſo orbi O miſer homo cogita illi⁹ iudicis dei ſcȝ ⁊ ho
minis tam horribilem aduentũ. nam ignis in ꝯſpcũ ei⁹
exardeſcet. ⁊ in circuitu ei⁹ tempeſtas erit valida Ignis
inq̃ȝ ante ipſum precedet ⁊ inflammabit in circuitu ĩimi
cos eius Unde ad hebreos decimo Terribilis ãt ẽ que
dam expectatio iudicij ⁊ ignis emulatio. que cõſumptu
ra eſt aduerſarios Et malachie iij. Ecce dies veniet ſuc
cenſa quaſi camin⁹. ⁊ erũt omẽs ſuperbi ⁊ oẽs faciẽtes
impietatem ſtipula Itẽȝ iſaye xlvi. Ecce dñs in igne ve
niet Unde iohelis ij. Ante faciem ei⁹ erit ignis vorans
⁊ poſt eũ exurens flamma Et ideo ſicut ſcribitur mala
chie iij. Quis ſtabit ad videndũ eum Ipſe enim quaſi ig
nis conflans ⁊ quaſi herba fullonũ. ⁊ ſedebit cõflans et
emũdans argentũ Quis ergo ſane mentis hũc iudicẽ
⁊ aduentũ ei⁹ toto corde non timebit. Gregori⁹ ſup eze
chielem. Que erit mens hõis eterni iudicis pñtiã non
formidantis. vbi ſimul peccata ante oculos redeũt. ⁊ õ
nia que cum delectatione acta ſũt ad meõriã cũ pauore
reducantur Certe vt ſcribitur ꝓuer. xxviij. Viri mali
non cogitant iudiciũ. qui ãt requirũt deũ aĩaduertũt õ
nia. Ber. in proſa. Expaueſco quidem multũ iudicis vẽ
turi vultũ. quem latebit nil occultum. nec reliquit quid
multum. Et quis noſtrum nõ timebit. quando iudex ãp
parebit. ignis ante quem ardebit. peccatores qui delebit
Eſt autem hoc iudiciũ ſpecialiter metuendũ ꝓpter tria.

¶Primũ eſt multiplex accuſatio ipſis peccatoribus val
de grauiter perhorrenda Secundũ eſt ſtrictiſſima vili/
cationis ratio de omnib⁹ſingulariter facienda Terciũ
eſt horribilis ſententie expectatio.que a iuſto iudice tũc
crudeliter coram cũctis hominib⁹contra inſenſatos p/
feretur.Que omnia ſunt peccatoribus plurimũ metu/
enda.⁊ per ↄ̃ns eorum memoria eſt peccatis retractiua.

Q̃ꝺ iudicium timendum eſt ꝓpter multiplicem accuſationem.

ſt igitur primũ ꝓpter qꝺ iudiciuꝫ eſt valde ⁊ ſpe
cialiter timendum. multiplex accuſatio que in
ipſis pcc̃orib⁹valde grauiter eſt perhorrẽda.vñ
multa inueniũtur ⁊ numerãtur in ſcriptura que in no
uiſſimo die pcc̃ores accuſabũt. ¶Primũ eſt ꝓpria conſcia
que pcc̃orem arguet non in occulto vt nũc.ſed corã om
nib⁹tunc aperte Unde danielis vij. Judiciuꝫ ſedit ⁊ li
bri aperti ſunt.id eſt conſcientie que omnib⁹ reuelabun
tur Jn his libris continetur ſentẽtia vite ⁊ mortis glo
rie ſeu confuſionis ſalutis vel damnatiõis ſempiterne.
Jtem apocalipſ. xx. Jndurati ſunt mortui ex his que
ſcripta erant in libris id eſt in conſcientijs eorum. Un
de ad romanos ſecũdo Teſtimonium illis reddente cõ
ſcientia eorum Nam ſicut teſtimonium bone conſciẽ/
tie hominis iuſti eſt gloria.ita teſtimonium praue con/
ſcientie eſt accuſatio damnatio ſeu pena Secunduꝫ qꝺ
accuſat peccatorem ſunt diaboli ⁊ ſpũs maligni Jpſi ei
ſicut proditores ſuggerunt peccatum faciendum. ac de
facto ⁊ commiſſo peccatorem accuſabunt.ſicut ſoci⁹fu/
ris interdum accuſat furem de eo quod fecit cum eo Jõ
apocalipſis xij. Dyabolus accuſator fratrum nomina/
tur. Unde auguſtin⁹ Aſtabunt omnes ante tribunal
chriſti et preſto erit diabolus ⁊ recitabit verba profeſſi
onis noſtre: ⁊ obijciet nobis in faciem quid nobis. ⁊ in

quo peccauim⁹ ⁊ in quo loco ⁊ quid facere debeam⁹ Dic
turus eſt enim ille aduerſarius noſter Equiſſime iudex
iudica iſtum eſſe meum ob culpam. qui tuus noluit eſſe
per gratiam. tuus eſt per naturam. meus per miſeriam
tuus eſt per compaſſionem meus ob ſuaſionem. tibi ino
bediens. mihi conſentiens. a te accepit immortalitatis
tunicam. a me accepit hanc pannoſam tunicam qua in-
dutus eſt. tuam veſtem dimſit. cum mea huc venit Eq̄ſ
ſime iudex iudica ergo illum eſſe meum ⁊ mecum cōdē-
naudum. Hec aug⁹. Terciū quod peccatotores accuſa-
bit ſunt angeli ⁊ ſpiritus beati Credibile eſt enim ꝙ il-
le qui tradidit eis animas cuſtodiendas. requiret ab eiſ
dem de huiuſmodi cuſtodia rationem. Et cum illi non
mentiantur nec culpam alienam ſibi debent imputare.
oportebit eos dicere ꝙ ipſi non ſint in culpa. ſed pecca-
tores qui noluerunt eis credere ⁊ obedire. ſicut non eſt
culpa medici qui nihil omittit de pertinentib⁹ ad curam
infirmi ſi non ſanat languidum ſibi inobedientem Vn
de ihxremie li. Curauim⁹ babilonem ⁊ nō eſt curata Eſt
verbum angelorum. quaſi dicerent Fecimus qđ neceſſa
rium erat fieri circa babilonem vt curaretur. ſed culpa
ſui fuit ꝙ nou eſt curata. Quartum accuſans peccatorē
ſunt creature. ⁊ ſi queſieris qne. dico ꝙ omnes ⁊ ſingule
Nam offenſo creatore totus mūdus odio habebit offē
ſorem. Unde iob xx. Reuelabūt celi iniquitatem impij
⁊ terra aduerſus eum conſurget Nam domin⁹ aduoca
bit celum de ſurſum ⁊ terram deorſum diſcernere popu
lum Criſoſ. ſuper mathxum In illo die nihil eſt qđ reſ-
pondeamus vbi celum ⁊ terra. ſol ⁊ luna. dies ⁊ nox et
totus mundus aſtabunt aduerſum nos in teſtimoniuꝫ
peccatorum noſtroꝝ Et ideo dicit gregori⁹. Si queris
quis te accuſabit. dico ꝙ totus mūdus. ⁊ creature non
ſolum accuſabūt peccatorem. verumetiam peccatorem
de ipſis vindicabūt Sap. v. Armabit creaturam ad vl

tionem inimicorū ⁊ pugnabit cum eo orbis terrarū cō
tra inſenſatos.i.peccatores Item eiuſdem xvi. Creatu
ra tibi factori deſeruiens excandeſcit in tormentum ad
uerſus iniuſtos. Quintum accuſans peccatorem ſunt
miſerabiles perſone que iniuriam paſſe ſunt. Nam illi
eos tūc accuſabunt qui ipſis iniuram fecerunt Tūc ei
verificabitur verbū ꝓphete in pſalmo ſic dicentis Cog
noui quia faciet domin⁹ iudicium inopis ⁊ vindictam
pauperis. nam ipſe qui intuetur abyſſos. qui ſedet ſup
cherubin ⁊ ſeraphin. qui ambulat ſuper pennas vento-
rum. terribilis in cōſilijs ſuper filios hominū. tūc iudi-
cabit cās pauperū quando ſtabūt in magna cōſtātia ad
uerſus eos qui ſe anguſtiauerūt. Tūc vindicabit om-
nia pater orphanorum ⁊ iudex viduarum. Patientia
vero pauperum non peribit in finem. Accuſabūt etiaꝫ
ſubditi ſuos impios ⁊ negligentes prelatos Bernard⁹
ſuper cañ. O terribilis deus ſuper filios hoīm. fruſtra
incipient dicere tūc miſeri montibus. cadite ſup nos. ⁊
collibus cooperite nos. Venient ante tribunal chriſti
⁊ audietur populoꝝ grauis querela. accuſatio dira quo
rū vixere ſtipēdijs. nec diluere pccā quib⁹ facti ſunt du-
ces ceci. ⁊ mediatores fraudulenti Sextū accuſās pccō
rem eſt pccm̄. Ihere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ auerſio
tua increpabit te. Unde peccata erunt ligata ad colluꝫ
peccatoris Ozee xiiij. Colligaca eſt iniquitas effraim.
abſcōditū eſt pccm̄ eius Treñ. primo ꝯuolute ſūt ⁊ īpo
ſite collo meo. ſ. iniqtates mee. Et ideo ſicut furtū liga
tum ad colluꝫ furis accuſat eū. ſic ⁊ tūc pccā accuſabūt
miſeꝝ pccōrem. Prouer. v. Iniquitates ſue capiēt im-
piū ⁊ funib⁹ peccatorū ſuorū quiſꝫ conſtringitur. Hinc
eſt ꝙ per ꝓphetam dicitur. Funes pccōꝝ circūplexi ſunt
me quib⁹ inquā funib⁹ mali per diabolū trahentur ad in
fernū. tūc ei cadēt in retiaculo ei⁹ pccōres ⁊ captio quā
abſcōdit apprehendet eos. Legit̃ de ericio ꝙ intrās ortū

oneꝛat ſe pomis figens ea in aculeis Cum autem vene
rit oꝛtulanus.tūc ericius volens fugere impeditur ab o
nere.ꝛ ſic cū pomis compꝛehenditur ꝛ arreſtatur. Sic
etiam accidit peccatoꝛi diuerſis peccatis onerato in die
iudicij compꝛehenditur ꝛ accuſabitur ab eiſdem. Pſal-
miſta Cognoſcetur dñs iudicia faciens in operib⁹ ma-
nuū ſuarū compꝛehenſus eſt peccōr De quo criſoſ.ſuper
matheum dicit. Ipſe cogitatiões ꝛ ſpecialiter opera ſta
bunt ante oculos nrōs accuſantes nos añ deū .dicente
apoſtolo Cogitationib⁹ inuicem accuſantib⁹ Bernard⁹
Tunc opera nrā ſimul loquentia dicent ad peccatoꝛē.
Tu nos egiſti.opera tua ſumus.non te deſerem⁹. tecū
erim⁹.tecum ad iudicium pergem⁹ Nam vt dicitur E
zechielis xviij.ſicut iuſticia iuſti erit ſuper eum.ſic impi
etas impij erit ſuper eum. Hic eſt ꝙ pſalmiſta dicit Au
dite hec omnes gētes. aurib⁹ ꝑcipite qui habitatis oꝛbē
Cur timebo in die mala.id eſt in die iudicij. que nō ſolū
mala.immo peſſima eſt cuilibet peccatoꝛi Ad quod reſ-
pondit ſibiipſi dicens Igitur nūc timebo.quia iniquitas
calcanei mei circūdabit me ¶ Septimū ꝛ vltimū accu
ſans peccatoꝛem ſunt toꝛmenta ſiue inſtrumenta paſſi
onis ihesu chꝛiſti.immo verius ipſemet chꝛiſtus Vnď
iheronimus Crux chꝛiſti contra te pugnabit. ꝛ chꝛiſt⁹
per vulnera ſua contra te allegabit.cicatrices contra te
loquentur .ꝛ clam de te conquerentur. Hinc auguſtin⁹
in tractatu de ſimbolo ſic dicit. Foꝛtaſſis domin⁹ in coꝛ
poꝛe ſuo cicatrices obſeruabit.vt in iudicio peccatoꝛib⁹
expꝛobꝛaret.ꝛ conuincens eos dicat.Ecce hominē quē
crucifixiſtis . ecce deum ꝛ hominem in quem vos infeli
ces credere noluiſtis .videte vulnera que infixiſtis.ag-
noſcite latus quod pupugiſtis.quod ꝓpter vos apertū
eſt ꝛ intrare noluiſtis. Tunc etiam ipē chꝛiſt⁹ accuſās
peccatoꝛes dicet illud quod Naū iij.habet ſcriptū Re
uelabo pudenda tua.ꝛ oſtendam gētib⁹ nuditatē tuā ꝛ

regnis ignomiam tuam Ozee ſcdo Reuelabo ſtulticiaꝫ eius in oculis mandatorum eius. ꝛ vir non eruet eū de manu mea. O ꝙ triſtes ꝛ ꝙ deſolati erūt in hoc die miſeri peccatores. Tūc enim ſcribitur. Apocalipſ. i. videbit eum oculus. ꝛ qui eum pupugerunt. ꝛ plangent ſuper eū omnes tribus terre Tūc peccator videbit ꝛ iraſcetur. dentibus ſuis fremet ꝛ tabeſcet

Qꝺ iudicium timendū eſt ꝓpter reddendam rōnem.

Aliud qꝺ iudicium reddit timoroſum eſt ſtrictiſſima villicationis noſtre ratio de omnibꝰ ſingulariter facieͤda. Luce xvi. Redde rationem villicationis tue. Jam enim nō poteris amplꝰ villicare. Chariſſime ſi eſſes rōnem redditurꝰ mille florenoꝝ corā dn̄o tempali iuſto prudeuti ꝛ ſeuero. multū deberes ſollicitari ꝑ bona cōputatione facienda. Sis ergo multomagis ſollicitās ꝛ vigilans ꝑ reddēda rōne de cōmiſſis bonis coram deo ꝛ angelis ꝛ omnibꝰ ſanctis. quibꝰ tunc pn̄tibus ꝛ aſtantibꝰ te neccārio oportebit cōputare. nō ſolum de maioribꝰ: verumetiam de minimis vſqꝫ ad vltimum quadrātem Vn̄ yſa iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cum ſenioribꝰ populi ſui ꝛ principibꝰ eius. Et zacharie xiiij Veniet dominꝰ deꝰ meꝰ omēſqꝫ ſancti eius cū eo. videlicꝫ ad iudiciū generale. qꝺ erit in publico coram omnibꝰ hoībꝰ. ꝛ non in occulto. ꝛ ideo tanto magis eſt timenduꝫ Vn̄ ſophonie. iij. Mane iudicium ſuū dabit in lucem. ꝛ non abſcondetur. Erit ergo ratio multimoda de cūctis tūc reddenda. ¶ Primo videlicet de anima a deo nobis data ꝛ commiſſa. Si enim rex filiā ſibi dilectiſſimā quam in regno diſpoſuit facere reginam: alicui commiſiſſꝫ ſubditorum ſuorum ꝛ ille eam male cuſtodiſſet. quis dubitat quin rex exigeret rationem de cuſtodia filie ſue taliter neglecte. Quid ergo faciet rex celorū de illo cui filiā ſuam. i. aīām ſpecialiter ſibi dilectam tradidit in cuſtodi

am:quam intendit ad dignitatem regiam ſublimare in
celis.ſi eam male cuſtodiunt. nonne magnã exiget inde
rationem.' Jõ dicitur deutronomij iiij. Cuſtodi temet
ipſum ⁊ aiãm tuam ſollicite Nam ſicut dicit auguſtinꝰ
Maius eſt damnũ in amiſſione vniꝰ anime ꝙ mille cor/
porum Unde bern̄.in libro meditationũ ſuarum To/
tus iſte mũdus ad vnius anime precium eſtimari n̄ p̄t.
Et ideo dicit ibidem :Cur carnem tuã precioſis rebus
impinguas ⁊ adornas. quam poſt paucos dies vermes
comeſturi ſunt in ſepulchro.' Et animam tuã bonis opi
bus non decoras.que deo ⁊ angelis eiꝰ in iudicio eſt pñ/
tanda Cur ergo animã vilipendis. ⁊ ei carnem antepo
nis.' Dominã ancillari ⁊ ancillã dñari: magna abuſio ē
Idem in libro de contemptu mũdi Hodie filij hominuꝫ
curam anime negligunt. curam autem carnis oĩ deſide
rio perficiũt.neqꝫ enim peccare metuũt ſed puniri Tu
ergo chariſſime noli minꝰ dignũ plus diligere magꝭ dig
no.noli corpꝰ diligere ⁊ animã negligere. noli ancillam
extollere ⁊ dominã permittere ancillari Unde criſoſtꝰ.
in libro de repatione lapſi Si aiãm negligamus nec cor
pus ſaluare poterimus. Nõ enim anima ꝑ corpe ſꝫ cor
pus ꝑ anima factũ eſt. Qui ergo qđ primũ eſt negligit.
⁊ ſecũdũ qđ inferiꝰ eſt extollit ⁊ cuſtodit.vtrũqꝫ corrũ/
pit Qui vero ordinem ſeruat ⁊ qđ primũ eſt colit ⁊ cuſ
todit.⁊ ſecundũ neglexerit per primi ſaluteꝫ ſaluabitur
⁊ ſecũdum Si ergo volueris animam tuã ſaluare.⁊ bo
nam inde domino rõneꝫ reddere. ipſam inſtrue ſciẽtijs
⁊ virtutibus diuinis. Unde dicit plato in thimotheo.
Ad hoc anima eſt adiũcta corpori vt fenoretur ſcienti/
as ⁊ virtutes.ſi cum magno fenore venerit. benigne re
cipietur a ſuo creatore.ſin auteꝫ relegabitur ad inferna
Secundo reddenda erit ratio de corpore noſtro. Ipſũ
ſiquidem eſt caſtrũ a deo nobis traditum ⁊ commiſſuꝫ
Bernard Bonũ caſtrum cuſtodit qui corpꝰ ſuum cuſto

dit Exigetur ergo rō de cuſtodia huiꝰ caſtri. videlicet ſi inimici dñi.i.carnis voluptates ⁊ vicia aliqñ ſūt recepti.⁊ familiares eiuſdem ⁊ amici. id eſt virtutes ⁊ bona opera abinde turpiter ſunt effugati. Si diabolus ibi fuerit receptus. ⁊ chriſtus verus dominꝰ cōfuſo modo ſit excluſus Qđ ſi fecerimꝰ magna erit ſuſpitio de nota ꝓditionis nrē ⁊ infidelitatis.⁊ ſtabimꝰ ad reddendam exinde rationem Item corpꝰ noſtrum eſt iumētū a đo nobis conceſſum.vt ipſo vtamur pro aīe noſtre cōmodo ⁊ vtilitate.de quo debemꝰ reddere rōnem quo ad tria Unde ecclāſ.xxxiij. Cibaria ꝟga ⁊ onus azino.paīs diſciplina ſeruo Tam azinꝰ q̄ȝ ſeruus deſignat noſtrū corpus. cui debetur panis ad ſuſtentationem nature.ꝟga diſcipline ad repreſſionem laſciuie.⁊ onꝰ boni operis ad ꝑfectum pñie Exiget igitur dominꝰ primo de hoc ſuo iumēto ſi illud pabulū diſcrete miniſtrauerimꝰ nō nimis laute ipm corpus nutriendo. Nam qui ſeruū ſuū delicate nutrit:poſtea illū ſentiet contumaceȝ.vt habetur ꝓuerbioꝝ xxix Etiam nō nimis modicū đ neceſſarijs ipi corpori tribuendo.qđ ſi fecerimꝰ reputabimur ꝓprioꝝ corporū ꝑemptores. Contra qđ loquit̄ ſic bern̄. in eplā ad frēs de mōte dei. Sunt ⁊ alia corpm exercitia.in quibꝰ neceſſe eſt laborare.ſicut vigilie ieiunia ⁊ huiuſmodi: q̄ ſpūalia non impediūt ſed adiuuāt:.ſi cū rōne ⁊ diſcretione fiant.que ſi ex indiſcretionis vicio ſic agātur vt vel deficiente ſpū vel lāguēte corpe ſpūalia impediant. qui ſic eſt corpi ſuo abſtulit boni operis effectū.ſpūi affcūm proximo exemplū.⁊ honorem deo. ſacrilegus eſt ⁊ horū oīm in deū reus Et ergo grego.xxx.moraliū ſic ait.per abſtinētiam carnis vicia extinguēda ſunt.nō caro.ſȝ neceſſe eſt vt artē cōtinētie quiſȝ teneat. qui nō carnē ſed vicia occidat.Sepe enim dum in illa hoſtem inſeqmur: etiam ciuem quē diligimꝰ trucidamꝰ Secūdo exiget ſi ꝟga diſcipline illud correxerimꝰ a rebellione ⁊ laſciuijs il

lud cohibendo. Unde bernarđ ſup ca̅n Jugo diſcipline
inſolentia moꝛu̅ eſt domāda Item dicit idem in eplā O
q̄ʒ compoſitum reddit oe̅m coꝛpoꝛis ſtatuʒ necnō ꝛ me̅
tis habitum diſciplina. ceruicem ſubmittit. ꝛ ponit ſup
cilia. componit vultum ligat oculos. cachinnos ꝓhibet
moderat linguam. frenat gulam. ſedat iram ꝛ format i̅
ceſſum Tercio exiget dominꝰ ſi ipſum coꝛpus laboꝛare
fecerimus in operibus penitentie ꝛ virtutum. Un̄ au
guſtinꝰ in libꝛo de baptiſ. paruuloꝛum Propterea đ pa
diſo emiſſus eſt adam ꝛ contra edō habitauit. vt ſignifi
caret ꝙ in laboꝛibꝰ qui ſunt delicijs contrarij erudienda
eſt caro peccati Unde coꝛpꝰ noſtrum reputandum ē a
nimal laboꝛioſum ad opera penitentie facienda nobis a
deo commodatum Noli ergo illud tenere ocioſum cuʒ
ignoꝛas q̄ʒdiu penes te manebit ne imperfecto opere pe
nitentie ab illo qui conceſſerat foꝛſitan improuiſe repe
tatur. Et ergo dicit criſoſ. Si mutuo acceperis equum
aut bouem inſtāter operaris. ꝛ dicis foꝛte. cras a me tol
letur. quare. hoc etiā nō facis equo coꝛpi ſcilicʒ tuo Sic
ergo iumētum tuū a chriſto tibi conceſſum diſcrete nu
trias vt ſuſtentetur natura ꝛ domentur vicia Sic ꝟga
diſcipline coꝛrigas vt maneat in obediētia ꝛ fulgeat caſ
timonia. ſic ad laboꝛem inſtruas vt pꝛofugentur ocia ꝛ
faciat digna penitētie opera. tūc finaliter poſſis domīo
bonam ꝛ valentem ex inde reddere rationeʒ ¶ Tercio
reddenda eſt ratio de pꝛoximis. ꝛ pꝛiō pater de filio. hoc
habetur pꝛimo Re. iij. vbi legitur ꝙ heli punitus eſt ꝓ
filijs ſuis eo ꝙ nouerat illos indigne agere ꝛ non coꝛri
puit eos delinquentes Et ergo dicitur puer. xxix Eru
di filium tuum Unde quidam Si tibi ſit natꝰ peccan
tem coꝛrige natum Ne ve ſuū luere poſſis de iure rea
atum Item pꝛelatis de ſuis ſubditis Ezechiel. xxxiij. Fi
li hominis ſpeculatoꝛem dedi te domui iſrahel Audiēs
ergo ex oꝛe meo ſermonem ānūciabis eis ex me Si me

nie dicente ad impium Impie. morte morieris. ⁊ locut⁹
non fueris vt ſe cuſtodiat impius a via ſua ⁊ ipſe in ini
quitate ſua moritur. ſanguinem eius de manu tua req/
ram. Item eiuſdem. xxxiiij Ecce egoipſe ſuper paſtores
⁊ requiram gregem meum de manu eoꝝ Item domin⁹
ſiue princeps terrenus rationem etiam reddet de ſuo i/
feriori atqꝫ ſubiecto. Hoc patet numeri xxv. vbi legitur
ꝙ principes a domino iuſte ſunt ſuſpendendi in patibu
lis ꝓpter peccatum populi. quia fornicatus fuit popul⁹
cum filiabus moab. que vocabant eos ad ſacrificia ſua.
⁊cé. vt ibidem legitur. Tales ergo ſunt principes ⁊ pre
lati de quibus ſcribitur iheremie xxv Ululate paſtores
⁊ clamate. aſpergite vos cinere optimates gregis. quia
completi ſunt dies veſtri vt interficiamī ⁊ cadetis qua
ſi vaſa precioſa. Uideant ergo prelati eccleſie ⁊ princi/
pes vniuerſe terre. qui alijs preſunt ⁊ imparant. quali/
ter commiſſum ſibi gregem verbo pariter ⁊ exemplo in
ſtruunt. regunt. defendunt. Prelati namqꝫ debent po/
pulum docere ⁊ a lupinis hereticorum inſultibus vulpi
niſqꝫ fraudibus ſagaciter defenſare. Principes vero ter
re debent peccantes corrigere. ſibi ſubditis iuſticiam et
iudicium facere. pupillos ⁊ viduas. miſerabileſqꝫ perſo/
nas diligenter protegere. nec queqꝫ iniuſtis actionibus
ſeu moleſtijs aggrauare Sciant enim fore ſcriptum ſa/
pientie vi. ꝙ iudiciū duriſſimuꝫ in his qui preſunt fiet.
exiguo enim conceditur miſericordia. potentes autem
tormenta patientur Ad vos oēs ergo prelatos eccleſie
et principes vniuerſe terre ſunt hi ſermones mei vt diſ
catis ſapientiam ⁊ non excedatis. ac ſubditos ſic inſtru
ite diligite ⁊ defenſate vt duriſſimuꝫ hoc iudicium. vbi
fortiorib⁹ fortior ⁊ maioribus maior inſtat cruciatio. ſe
cure in die nouiſſimo valeatis expectare. Quarto red/
denda erit rō de omnib⁹ operibus ⁊ cōmiſſis Uñ atha
naſius in ſimbolo ſic dicit. ꝙ ad aduentum chriſti omēs

homines reſurgere habent cum corporibus ſuis. ⁊ red-
dituri ſunt de factis ꝓpriis rationem Et hoc eſt ꝙ apoſ
tolus innuit ii.ad chorinthios v. Ubi dicit. Omnes nos
manifeſtari oportet an̄ tribunal chriſti. vt recipiat vnꝰ
quiſqꝫ ꝓpria corporis ꝓut geſſit. ſiue bonū ſiue malū Un̄
ecclāſ. vltimo Cūcta que fiūt adducet dn̄s in iudicium
⁊ non ſolū magna ⁊ grauia peccā: ſꝫ etiam que in oculis
noſtris videntur modica ⁊ quaſi nulla. Un̄ paruū qḋ
videtur paſſus hōis. ſed de eo erit rō reddenda Job xiii
Obſeruaſti omēs ſemitas meas. ⁊ veſtigia pedū meoꝝ
conſideraſti. Et ſubdit capitulo ſequenti. Tu quidem
greſſus meos dinumeraſti. Item xxxiiii. Oculi eiꝰ ſuꝑ
vias hominū. ⁊ omnes greſſus eius conſiderat ſcilꝫ ad
retribuendum qḋ in illis perpetrauit. Exemplum de ā
gelo numerāte paſſus heremite De quo legitur in vitaſ
patrum. Minus eſt verbum ocioſum. Et tn̄ ſic ſcribit
mathei xii De omni verbo ocioſo qḋ locuti fuerint ho-
mines reddent de eo rōnem in die iudicii Unde ſapien̄
primo Qui loquitur iniqua non poterit latere. nec pre
teriet illum correctionis iudiciū Minimū videtur cogi
tatio vana. ⁊ tamen dicitur ſapientie primo. In cogita
tionibus impii īterrogatio erit. Et eiuſdem vi. Ipſe co
gitationes nrās ſcrutabitur Unde yſaie vltimo Ego
autem opera eorum veniā ⁊ congregem cū gentibꝰ vi-
delicet ad iudicandū prout gentes iudicabo De quo ha-
betur iohelis iii. In diebꝰ illis congregabo omēs gētes.
⁊ reducam eas in valle ioſaphat. ⁊ diſceptabo cuꝫ eis ibi
ſuper populo meo ⁊ hereditate mea iſrahel. Omnia er-
go opera cogitationes ⁊ verba ſtrictiſſima iudicabūtur
Nam ⁊ dicit gregorius ſuper illud mathei xxiiii. Oēs
capilli veſtri numerati ſunt Sic deus omēs vias noſ-
tras conſiderat ⁊ greſſus dinumerat vt nec minime co
gitationes aut verba minutiſſima que apud vos value

runt in eiꝰ iudicio maneant indiſcuſſa Tunc enim vni
uerſa opera nrā tanq̄ in frontibus noſtris eſſent ſcrip
ta erunt omnibus manifeſta Nam vt ſcribitur eccleſi-
aſtici xi. In fine hominis denudatio illius operū. Quī
to erit reddenda ratio non ſolum de malis commiſſis:
ſed etiam de bonis pretermiſſis Unde mathei xxv. tūc
dicet rex his qui a ſiniſtris eius erūt Diſcedite a me ma
ledicti in ignem eternum. qui preparatus eſt diabolo et
angelis eius Eſuriui ꝛ non dediſtis mihi manducare.
ꝛ cetera que ſequuntur Et fuit vna de cauſis quare di-
ues epulo non inuenit aque refrigerationem. quia pau
per lazarus de micis eius menſe nihil potuit obtinere.
Item non ſolum de commiſſis ꝛ omiſſis reddetur ra-
tio. ſed etiam de tempore perdito in quo mala facta ſūt.
ꝛ bona pulchra neglecta Unde ecclāſtici xvij. Nume-
rum dierum ꝛ tempus dedit illis dominꝰ: vt ipſis ſalu-
briter ad eius honorem ꝛ propriam ſalutē vtētur. Qđ
multi tamen vilipendūt ꝛ tempꝰ inutiliter conſumūt.
De q̄bus bern̄. ad ſcolares conqueritur ſic dicēs Nihil
precioſius tempore. ſed heu hodie nihil viliꝰ reputatur.
Tranſierunt dies ſalutis. ꝛ nemo recogitat. nemo ſibi
perire diem: ꝛ nunq̄ redituram cauſatur. Sed ſicut nō
peribit capillus de capite. ita nec momentum de tempo
re videlicet de quo ratio non exigetur. O quantum hoc
timebat btūs ancelmus in meditationibꝰ ſuis ita dicēs
O lignū aridū eternis ignibꝰ dignū. q̄d enī rn̄debis ī il-
la die cum exigetur a te vſq; ad ictum oculi omne tēpꝰ
viuendi tibi impenſum qualiter fuerit a te expēſum. Et
ideo dicit ſapiens eccleſiaſ. quarto Fili conſerua tempꝰ.
Sexto ꝛ vltimo reddenda erit ratio ꝺ omnibus donis
a domino deo perceptis. Ipſe enim dominus nihil dat
de quo non velit habere rationem. Unde potius vide
tur commodare q̄ ſimpliciter dare Ipe enī req̄ret ratio

nem de omni dato. ſiue ſit ſpūale vt ſunt bona aīe na
turalia acquiſita et infuſa. ſiue corporalia vt ſunt forti
tudo agilitas ⁊ pulchritudo Siue temporalia vt ſūt di
uicie poteſtates ⁊ honores De his omnibꝰ patet exēpla
riter ⁊ parabolice mathei xx. de quinqꝫ talentis Et luce
xix. de nobili qui tradidit ſeruis ſuis diuitias De quibꝰ
omnibꝰ oportuit ratio reddi ⁊ cōputatio fieri ſpecialis.
Et ergo ſicut ſcribitur iob xix. Scito eſſe iudicium ſciꝫ
breuiter faciendum. in quo de omnibꝰ ⁊ ſingulis ſuperi
us iam poſitis ratio ſtrictiſſima exigetur. Quare dice
bat iob xxxi. Quid faciam cum ſurrexerit ad iudicandū
dominꝰ. ⁊ cum queſierit quid reſpondebo illi. O q̄ꝫ velo
citer veniet querens ⁊ interrogans de omnibus operi
bus noſtris Nam iuxta eſt dies perditionis ⁊ adeſſe feſ
tinant tempora. ſcilꝫ quando iudicabit dominꝰ populuꝫ
ſuum Quia vt dicitur Abdie primo Juxta eſt dies do
mini ſuper omnes gentes Ipſe namqꝫ dicit in apocalip
ſi tercio. Ecce venio cito. Et ergo dicitur in euangelio
marci xiij Vigilate neſcitis enim quando dominꝰ veni
et an media nocte an gallicantu. an mane. ne cum vene
rit repente inueniat vos dormientes Quod autem vo
bis dico omnibꝰ dico Vigilate. vigilate Nam ſi non vi
gilaueris veniā ad te tanq̄ꝫ fur. ⁊ neſcies qua hora veni
am ad te Item apocalipſ vltimo Ecce venio cito ⁊ mer
ces mea mecum eſt reddere vnicuiqꝫ ſcd̄m opera ſua. et
ergo chariſſime cū de tot ⁊ tātis oportebit te iam cito ⁊
quaſi improuiſe ⁊ ſubito rōnem reddere ſemꝑ vigila. di
ligenter te examina. ꝯſciām quoqꝫ tuā funditꝰ expurga
Vt cum dn̄s ad iudicandū venerit poſſis eidē conueni
enter reſpondere Et in oculis eius grām ac veniā pccō
rum miſericorditer inuenire Et hoc ē qđ ſuadetur tibi.
Eccleſiaſ. xviij. ibi dicitur Ante iudicium temetipſuꝫ in
terroga ⁊ in cōſpcū dei īuenies ꝓpitiationem

Qđ iudiciū timēdū ſit ꝓpter ſn̄ie ꝑlationē

Ltimū quod finale iudiciū reddit formidabile et pauefcendum eſt horribilis ſententie expectatio. que a iudice tūc crudeliter eſt ferenda Hec autem ſentē tia eſt terribilis ſpecialiter propter tria Primū ē incer titudo ſententie ſiue dubitatio. Nulli enim conſtat an pro ſe vel contra ſe feratur. Nam vt dicitur eccláſt.ix. Sunt iuſti atqꝫ ſapientes. ꝛ opera eorum in manu dei ſunt. ꝛ tamen neſcit homo vtrum odio an amore dign⁹ ſit. ſed omnia in futuro ſeruantur incerta. Unde legit in vitaſpatrum. ꝙ cum abbas agaton moritur⁹ per tres dies ſtaret immobilis apertis oculis. ꝛ fratres eum pul ſarent dicentes Abba vbi es: Reſpondit in conſpectu omnium iudicis aſſiſto Et dixerūt fratres Tu times. Dixit Intima virtute qua potui mandata dei cuſtodi- ui. ſed homo ſum ꝛ neſcio vtrum opera mea accepta ſint coram deo. q̄ꝛ aliter ſunt dei iudicia ꝛ aliter hominū Et ideo nec confido. niſi venero ante deum Dicit enim gre gorius Sepe iuſticiam meam ad examē diuine iuſticie inducta iniuſticia eſt. ꝛ plerumqꝫ ſordet in conſpectu iu dicis. qđ in intentione fulget operantis. Uñ puerbioꝝ xiiij. Eſt via que videtur hominibus recta ꝛ nouiſſima eius ducūt ad interitū. Et quia iſte ſanctus pater aga- ton hec cordialiter aduertebat. ido q̄uis in mādatis di cuſtodiendis diligentiſſim⁹ fuit. futurū tamen iudiciuꝫ valde timuit ꝛ expauit Item legitur adhuc in vitaſpa- patrum ꝙ quidam ſenex dixit. Tres res timeo. vnā vi delicet qñ anima mea egreſſura eſt de corpe. Alia quan do occurſura eſt ipſi deo Tercia vero qñ finalem ſnīaꝫ in die nouiſſiō expectauerit auditura. ecce qualiter mul ti ſanctorum patrum hoc iudiciū timuerūt. ꝑpter incer titudinem ſentētie tunc ferende Et vero merito valde eſt timendum Unde mathei vij. ꝛ ſunt verba ſaluatorꝭ Multi dicent mihi domine domine. nōne in nomiē tuo ꝓphetauimus ꝛ demonia eiecim⁹: ꝛ virtutes multas fe

cimus Et tūc confitebor illis dicens. Diſcedite a me qꝛ nunq̄ noui vos. Si ꝓphete ⁊ fugantes demones ⁊ mi-racula in dei nomine facientes tunc repellentur: quis tam ſancte hic poſſet viuere. q̄ in hoc iudicio non habe at tremere ⁊ pauere. Nullus veriſſime cum non ſit mū dus a ſorde ſuper terram. etiā nec infans vni⁹ diei. Hinc eſt quod ſcribitur yſaie. lxiiij. Facti ſumus omnes nos vt immūdus quaſi pannus menſtruate vniuerſe iuſti-cie noſtre. Igitur de omnibus operibus noſtris in hoc iudicio producendis quantūcunq̄ etiam videantur bo na ſiue iuſta. debemus merito formidare. Unde iob ix. Uerebar omnia opera mea Sic beatus paulus vas e-lectionis: q̄uis de nullo peccato ſibi conſcius fuerit Di cit enim actuū xxiij. Ego omni bona conſcientia cōuer ſatus ſum apud deum vſq̄ in hodiernū diem Tamen ſi cut ſcribitur ecclāſ. v. De ꝓpiciatu peccatorum noli eſſe ſine metu Unde prime ad chorintheos iiij. quaſi pauē-do dicit. Nihil mihi conſcius ſum ſed in hoc iuſtificat⁹ non ſum Hinc gregorius ait Juſti autem viri omne q̄d agunt metuunt dum caute conſiderant ante quantum iudicem ſtabūt. Omnes enim ſtabimus ante tribunal chriſti. vt ſcribit apoſtolus ad romanos xiiij. Et ergo e go miſerrim⁹ quid dicam vel quid faciam. dum nil boni proferam ante tantū iudicem. Secundū eſt illius ſentē tie dura ⁊ lamētabilis. ymmo intolerabilis prolatio. cū iſte dicitur. Unde mathei xxv. Cum venerit filius ho minis in maieſtate ſua ⁊ omnes angeli cum eo. tunc ſe-debit ſuper ſedem maieſtatis ſue Et congregabūtur ā-te eum omnes gentes. ⁊ ſeparabit eos ab inuicem ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet quidem oues a dextris. hedos autem a ſiniſtris Tunc dicet rex his q̄ a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei poſſi dete paratum vobis regnū a conſtitutione mundi Eſu

riui ⁊ dediſtis mihi manducare. ſitiui ⁊ dediſtis mihi bi
bere. ⁊ cetera que ſequuntur Tunc dicet ⁊ his qui a ſi-
niſtris eius erunt. Diſcedite a me maledicti in ignem e
ternum qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius. Unde
quidam Judicis in lite breuis eſt vox ite venite. Dice-
tur reprobis ite. venite bonis O graciosiſſimum ⁊ dul-
ce chriſti alloquium. cum dixerit. Uenite O durum et
amarum ymmo intolerabile verbum cuȝ pronunciaue
rit Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. ſiue ite Ue
re vere. Aſpera vox ite. vox eſt benedicta venite Unde
beatus bernard⁹ ait O q̃ȝ graue ⁊ intime a ſiniſtris erit
ite: cum a dextris vox venite dicet rex largitor vite Jſ-
te eſt gladius ab vtraqȝ parte acutus exiens de ore filij
hominis. Ut habetur apocalipſis primo. ⁊ etiam deciō
nono Certe tūc percutiet terram virga oris ſui ⁊ ſpiri
tu labiorum ſuorum interficiet impium. Ut habetur y
ſaie vndecimo O q̃ȝ terribile eſt illam vocem tunc audi
re Unde auguſtin⁹ ſuper iohannem Qui ceciderūt ad
vocem vnam morituri chriſti. quid facient ſub voce iu-
dicaturi. Jpſe ſiquidem rugiet tanq̃ȝ leo. Amos tercio.
Leo rugiet quis non timebit Jtem yſaie v. Rugit⁹ ei⁹
vt leonis Item iheremie xxv. Dominus de excelſo ru-
giet ⁊ de habitaculo ſuo dabit vocem ſuam. peruenitqȝ
ſonus eius ad extremum terre. quia iudicium domino
cum gentibus. Certe tunc vox domini confringētis ce
dros. nam tunc domin⁹ confringet cedros libani Hoc ē
ſuperbos ⁊ eleuatos eius ſpeciales inimicos Qui mox
vt honorificati fuerint ⁊ tanq̃ȝ cedri exaltati quemad-
modum fumus deficient: cum in hoc iudicio humiliati
fuerint a domino. ⁊ quaſi penitus ad nihilum redacti.
Hec etiā vox domini erit ſicut tonitruum verberās ter
ram. Jdeo iob xxvi. tremens dicebat. Quis poterit to-
nitruum magnitudinis ei⁹ intueri Un̄ pſalmiſta Jnto

nuit de celo domin⁹ ꝛ altiſſimus dedit vocem ſuā. Jtē
iob xxxvij Tonabit domin⁹ voce ſua mirabiliter qui fa
cit magna ꝛ mirabilia Hinc ancelmus in meditatiōib⁹
ſuis dicit Quid dormitas anima tepida ꝛ euomi digna
Qui non expergiſcitur. qui non tremit ad tantum to-
nitruum. non dormit ſed mortuus eſt. Jtem verbū do-
mini erit ad modum choruſcātis Unde zacharie nono.
Exibit vt fulgur iaculum eius ꝛ domin⁹ in tuba canet
Certe ſicut dicitur yſaie xxvij. Jn die illa clangetur tu-
ba magna Hinc dicit Criſoſtom⁹ ſup illud Mathei xiiij
Uirtutes celorum mouebūtur Uere nox magna vox
tube terribilis cui omnia obediūt elemēta Que petras
ſcindit. inferos aperit. portas ereas frāgit. vincula mor
tuoꝝ diſrumpit. ꝛ de pfundis abiſſi liberatas aīās cor
poribus ſuis reddit. ꝛ ad iudicium ire compellit Hec ō-
nia citius conſumentur in opere. tanꝗ̄ ſagitta trāſit in
aere Dicente apoſtolo. i. ad chorinthios xv. Jn momēto
in ictu oculi in nouiſſima tuba De hac etiam tuba dicit
iheronimus. ſuper matheum. Quotiens diem illū conſi
dero. toto corde contremiſco. Siue etiam comedo ſiue
bibo ſiue aliquid aliud facio. ſemper videtur illa horribi
lis tuba ſonare in aurib⁹ meis. Surgite vos mortui ve
nite ad iudicium Hunc diem frequenter debet cogitare
quilibet tribulatus ſeu onere penitentie aggrauatus. ꝛ
magnū inde ſuſcipiet in anima ſubleuamen Unde gre
gorius in omelia Diem illum fratres chariſſimi āte ocu
los veſtros ponite: ꝛ quicquid modo graue cernitur ī
eius comparatione leuiatur. Debem⁹ etiam hanc diem
expaueſcere ꝛ timere. nam hec eſt dies ire. dies magna.
ꝛ amara valde. Unde ſophonie primo. Uox diei domī
amara. tribulabitur ibi fortis dies ire dies illa. dies tri-
bulationis ꝛ āguſtie. dies calamitatis ꝛ miſerie. dies te
nebrarum ꝛ caliginis. dies nebule ꝛ turbinis: dies tube
ꝛ clangoris Jtem yſa. iiij. Sol conuertetur in tenebras

⁊ luna in ſanguinem. anteq̃ veniat dies dñi magnus ⁊ horribilis O quantū metuebat beatus bernard⁹ hūc diē quando dixit Cum recordor moritur⁹. terret terror me venturus. quem expecto non ſecur⁹. terret dies me ter roris dies ire ⁊ furoris. dies luctus ⁊ meroris. dies vl-trix peccatoris. De hoc etiam die ait ſic idem in ſermo-ne. Nudi ſtabūt ante tribunal chriſti. vt audiant vocē iudicij. qui obturauerūt aurem ſuam ad vocem conſilij Quid enim loquitur deus. Agite inquit penitentiam. Multi tamen diſſimulant multi continent aures ſuas: ⁊ dicūt. Durus eſt hic ſermo. non ſic impij nō ſic. Tūc intonet dur⁹ ſermo verbū aſperum cum pronunciatu⁊ fuerit. Ite maledicti in ignem eternū Quid ergo dicēt in die illa terribili miſeri peccatores perpetue condēna ti. cum viderint ſanctos ad regnū vocari. atq⁊ ſemetip-ſos ad mortis ſupplicia eternaliter deſtinari. Certe ſi-cut dicitur ſapientie. v. Gementes pre anguſtia ſpirit⁹ dicent intra ſe penitentiam agentes. Hi ſunt quos ali-quando habuimus in deriſum ⁊ in ſimilitudinem im p perij Nos inſenſati vitam illorum eſtimauimus inſa-niam. ⁊ finem illorum ſine honore Quomodo ergo cō-putati ſunt inter filios dei ⁊ inter ſanctos ſors illorum eſt. Nos errauimus a via veritatis ⁊ lumen iuſticie nō illuxit nobis. ⁊ ſol intelligentie nō eſt ortus nobis Laſ-ſati ſum⁹ in via iniquitatis ⁊ perditiōis. ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. viam autem domini ignorauim⁹. Quid nobis profuit ſuperbia. aut quid diuiciarum iactantia ꝯ tulit nobis Tranſierunt omīa illa tanq̃ nauis que per tranſit fluctuantem aquam. cuius cum preterit non eſt veſtigium inuenire Certe hec confeſſio ⁊ penitētia tūc erit nimis tarda. Penitebūt quidem ad penam. ſed nō conuertentur ad veniam Nam tunc non erit amplius locus miſericordie ⁊ venie. ſed equitatis ⁊ iuſticie. cum

pronunciatur a tremendo iudice Ite ꝛ venite. O quā-
tum hec ſententia eſt ab omibus metuenda. Unde legi
tur ꝙ quidam ſanctus cum ſpūs fornicatiōis ipſū gra-
uiter temptaret exorauit dominū, vt temptator ei viſi-
biliter appareret. quod ꝛ factum eſt. Tunc ſanctus ille
ait Quid tibi prodeſt ꝙ me ſic temptas. eſt eniꝫ ſumma
fatuitas Noſti namqꝫ ꝙ cum aliquem in peccatum p̄-
cipitas. peccatum tuum aggrauas. ꝛ ex conſequenti ſic
penam tuam augmentas. Reſpondēs demō ait. Scio
inquit verum eſſe quod loqueris. ſcio enim ꝙ quāto plu
res peccare fecero tanto diem iudicij amplius retarda-
bo Illam autem diem ſuper omīa reformido. in qua du
ram illam ſententiam me auditurum expecto. Ite ma-
ledicti in ignem eternum qui paratus eſt diabolo ꝛ an-
gelis eius. Et vt fulminationem illius ſententie ſalteꝫ
ad tempus valeam retardare. ideo nitor homines tam
grauiter temptare. O deus eterne quantum tunc deō-
nes ꝛ miſeri peccatores timebunt ꝛ a voce tonitrui tui
formidabunt. Et ergo ſi volueris hanc vocem nō time
re. ꝛ in illa die magna ꝛ horribili ſecurus eſſe. ſemīa nūc
opera pietatis. iuſticie ꝛ miſericordie O ꝙꝫ felix fuerit ꝛ
multum beatus. qui nūc intelligit ſuper egenum ꝛ pau
perem. in illa die liberabit eum dominus Unde ꝓuerbi
orum xi. Benefacit anime ſue vir miſericors. facit etiā
dignos fructus Nam qui nūc ſeminānt in lachrimis et
dolore tunc venientes venient: portantes manipulos
ſuos cum magna exultatione Sed multi nunc ſeminānt
ſpinas ꝛ ꝫiꝫania. putantes ſe tunc triticum meſſuros.
non ſic impij nō ſic Que enī ſemiāuerit hō. hec ꝛ metet.
dicit aplūs ad galatas vi. Et ergo dicit dn̄s Oꝫee x̄ciō
Araſtis impietatem. inquitatem meſſuiſtis Unde qui
ſeminauerit pctm̄ ꝛ actꝰ neqnicie metet iehennalem pe-
nam Qui vero ꝟtutes ꝛ opa pn̄ie. colliget glām ſempit̄

nam.nā qui bona egerūt ibūt in vitā eternā.q̄ vero ma
la in ignem eternū. Opera eī illoꝝ ſequūtur illos Apo
calipſ xiiij.nam opa tūc ſaluabūt.ꝛ opa condemnabūt.
Hinc eſt qđ dicitur iohannis v. Ueniet hora in qua om
nes qui in monumentis ſunt:audient vocem domini.ꝛ
ꝓcedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vite.q̄ ve
ro mala in reſurrectionem iudicij. Unde apocalipſ.ij.
dicit iudex affuturus.Ego ſum ſcrutans renes ꝛ corda
ꝛ dabo vnicuiqꝫ ſcđm opera ſua. Nam vt dicitꝰ abdie p̄
mo Sicut feciſti fiet tibi.Et ergo ſcribitur Jhere.quin
quageſimo.Et ſunt verba iudicis ad angelos malos de
peccatore condemnato ſic dicentis Reddite ei ſcđm opꝰ
ſuum.iuxta omnia que fecit facite illi.Et ergo ſi volue
ris ante chriſtum autumnū bonū habere ꝛ multis fru
ctibus abundare. ſemina nūc largiter in hoc vere huiꝰ
preſentis vite.nam qui parce ſeminat parce ꝛ metet Et
qui ſeminat in benedictionibus.de benedictionibꝰ ꝛ me
tet. Ut habetur ſcđo ad chorinthios decimo Sic etiaꝫ
qui ſeminat in maledictionibus ꝛ peccatis:de eiſdeꝫ me
tet Nam vt dicitur ꝓuerbio communi Quod ſibi quiſ
quis ſerit preſentꝫ tempore vite Hoc ſibi meſſis erit cū
dicitur ite venite. Tercium vero ꝓpter quod ſententia
iudicis eſt terribilis ꝛ deſolata eſt omni dolore plena dā
natorum a deo ꝛ angelis. ꝛ ab omnibus ſanctis ſepara
tio eterna:cum pars ſiniſtra a demonibus rapietur In
inſtanti enim ꝛ ſine mora illa horribili ſententia ab ore
chriſti promulgata erunt parati demones crudeliſſimi.
rapientes animas miſerorū. ducentes eas velociter ad
ſupplicium ſempiternum. Hoc etiam patet figuratiue.
Heſter vij.de miniſtris aſſueri regis.qui erant auidiſſi-
mi ad ſuſpendendū aman Unde dicitur ibidem.necnō
verbum de ore regis exibat ꝛ operuerūt faciem eiꝰ mi-
niſtri regis Sic diaboli ſtatim in illo die erunt paratiſ-

ſimi ad recipiendum ſtatim animas pccõꝝ Et hoc ē qd dicitur in lamentationibꝰ Jhere.i.capi: Omnes perſecutores eius apprehenderunt eam. Unde chriſoſtomꝰ ī libro de reparatione lapſi Cogita ſeuos illos ⁊ horrēdos penarum miniſtros: qui peccatores precipitant ad ſupplicia ſempiterna. Jtem hugo de ſancto victore Tortores horribiles qui nunq̃ miſerentur erunt parati vt data ſententia: te damnatum rapiant ad tormenta ſempiterna. Tunc miſerando miſer lamentando dicet Suſceperunt me ſicut leo paratus ad predam. ⁊ ſicut catulus leonis habitans in abditis O dolor ineffabilis. o pena īdicibilis talis amariſſime perſecutionis. Unde bernardus in meditationibus ſuis ſic ait. Quiſputas meror erit. quis luctus. que triſticia. quando ſeparabuntur mali a conſortio iuſtorum ⁊ a viſione dei. ⁊ traditi in poteſtatem demonū: ibunt cum illis in ignem eternum. Jbi qꝫ erunt ſine fine in luctu ⁊ gemitu Procul elongati a beata patria paradiſi. ⁊ in iehenna nūq̃ lucem habituri iuxta quantitatem culpe penam ſuſtinentes. tunc illi miſeri peccatores de omni redemptione deſperantes vſqꝫ in eternum non videbūt lumē. nā interibunt in inferiora terre. tradētur ī manꝰ gladij partes vulpiū erunt hoc eſt ipſoꝝ demonū qui ſunt fraudulenti ⁊ nequiſſimi ad nocendum omībꝰ De hac ſeparationis pena ſic dicit chriſoſtomꝰ ī libro de raparatione lapſi. nonnulli imperitorum putāt ſibi ſatis eſſe ⁊ optabile videri ſi tātūmodo careāt iehenna. Ego aūt multo grauiores q̃ iehēnā eſſe dico eſſe cruciatus. remoueri ⁊ abijci ab illa gloria. nec puto acerba eſſe iehenne ſupplicia. Ut ſunt illa: De quibus audi quid dicit beatus petrus. Torquetur is q̄ arcetur a cōſpcū chriſti hoc crede mihi penis oībus grauius Et hoc ſolum eſt qd ſupat ⁊ iehennā. Uñ ideꝫ ſup illud mathei xvi. Excidet ⁊ in ignē mittetur Jntol

lerabilis res eſt iehenna ꝛ ſupplicium horribile. Tamē
ſi mille quis iehennas ponat. nil tale eſt duruꝫ quale ab
honore illius glorie ꝓpelli ꝛ exoſum eſſe a chriſto Nam
ſcd̄m auguſtinū Reprobi mallent omne tormentū ſuſ
tinere q̄ꝫ videre faciem iudicis irati. Unde iohelis ſcd̄o
A facie eius contremuit terra. moti ſunt celi ꝛ ſtelle re
traxerunt ſplendorem ſuum. a facie eius trepidabūt po
puli Certe domine tūc peccatores infirmabuntur ꝛ pe
ribunt a facie tua. Et hoc pre dolore nimio. cum eam vi
derint auerſam. ꝛ quo ad ipſos terribiliter commotam
et crudeliſſime dicentem illud iheremie xviij. Dorſum ꝛ
non faciem oſtendam eis in die perditionis eorum O q̄
lis ſeparatio O q̄ꝫ grauis ꝛ amara tūc diuiſio cuiuſlibꝫ
peccatoris a facie domini taliter indignantis. ꝛ horribi-
ter dicentis. Amen dico vobis neſcio vos: Unde q̄daꝫ
Carorum triſtis diſceſſus triſtior iſtis. Corporis ꝛ ani
me triſtiſſimus a deitate Chariſſimi ꝓpter hec om̄ia ſu
pradicta et quaſi infinita alia que breuitatis cauſa omit
tuntur. expergiſcimini ꝛ leuate capita veſtra. ac omni ti
more ꝛ tremore diē illum precauete Nam ſicut dicitur
ſophonie primo. Iuxta eſt dies domī magnꝰ iuxta ꝛ ve-
lox nimis Et ergo dicitur yſaie xiij. Vigilate. qꝛ ꝓpe eſt
dies domini. vigilate itaqꝫ quia neſcitis diem neqꝫ ho-
ram. ita vt ſcribitur mathei xxv. Unde prime ad theſſa
lonicēn vltimo Frēs iſta diligēter ſcitis quia dies domi
ni ſicut fur ita in nocte veniet Cum enim dixerit pax ꝛ
ſecuritas tunc repentinꝰ eis ſuperueniet interitꝰ. ꝛ ſicut
dolor in vtero habentis ꝛ non effugient Vos autē fra
tres iam nō eſtis in tenebris. vt vos dies illa tanq̄ꝫ fur
comprehendat. Vos enim filij lucis eſtis ꝛ filij dei. Igi
tur non dormiamus ſicut ceteri. ſed vigilemus ꝛ ſobrij
ſimus Hec vbi ſupra Iteꝫ luce xxi. Attendite vobis ne
forte grauentur corda veſtra in crapula ꝛ ebrietate. et
curis huius vite. ꝛ veniat ſuper vos repentina dies illa

tanq̄ȝ laqueus enim ſuperueniet in omnes qui ſedēt ſu
per faciem vniuerſe terre Vigilate itaqȝ frēs omni tē
pore orantes vt digni habeamini omīa iſta fugere que
ventura ſunt. ⁊ ſtare ante filium hominis. Hec omnia
ibidem Nam in veritate ibi erit timor ⁊ tremor ⁊ into
lerabilis dolor. Unde iohelis ſcdo. Magnus eſt dies do
mini ⁊ terribilis valde. quis ſuſtinebit eum Et yſaie. ij°
Et introibunt in ſpeluncas petrarum a facie formidi/
nis domini ⁊ voragine terre. ⁊ a gloria maieſtatis eius
cum ſurrexerit percutere terram. Tunc enim in fremi
tu conculcabit' terram ⁊ in furore obſtupefaciet gentes
Sicut ſcribitur Abacuc tercio. Et ideo dicitur yſa. de
cimo Quid facietis in die viſitationis ⁊ calamitatis ď
longe venientis. ad cuius fugietis auxiliuȝ. Certe pec
catori tunc nullū erit refugiū. nullum ſolamē ſeu adiu/
torium Unde ancelmus in libro de ſimilitudinibus A
dextris erunt peccata accuſantia. a ſiniſtris infinita de
monia Subtus horridum cahos inferni. deſuꝑ preſen
tia iudicis irati Foris mundus ardens. intus conſcien
tia vrens. vix iuſtus ſaluabitur. Peccator autē ſic dep̄
henſus quo fugiet. latere tunc erit impoſſibile. ⁊ appare
re intolerabile Item eſt dicta ſententia eo magis formi
dabilis ⁊ timenda. quia non ſolum corpus diiudicat. ſȝ
etiam ipſam animā condemnat Unde legitur in exem

plo Duo fratres quorum vnus erat fatuus ⁊ alter ſapi
ens. ibant pariter eadem via. Cum autem veniſſent ad
biuium vbi erant due vie. vna delectabilis ⁊ pulchra. re
liqua vero inabilis ⁊ aſpera Fatuus videns viam delec
tabilem. dixit ſapienti Eamus per hanc viam Sapiēs
reſpondit Frater ⁊ ſi via iſta delectabilis eſt. tamen ad
malum hoſpicium in fine deducit. Unde conſulo per a
liam viam tranſeamus. nam quamuis ipſa ſit aſpera et

ſnabilis .tamen ducit finaliter ad hoſpicium laudabile et pulchrum nīs.magne honeſtatis ⁊ quietis Reſpondit fatuus frater Magis volo oculis meis credere q̄ tibi de his que tu non vides . Et ſic ſe poſuit ille fatuus ī via delectabili ⁊ amena. Quod ſapiens videns nolens eum relinquere ipſum ſequebatur Pergētes autem pariter inciderunt ſtatim in latrones. qui eos ab inuicem ſeparantes poſuerunt in carceribus diuerſis : Factum eſt autem vt rex illius terre preciperet quadam die omnes īcarceratos ad ſe adduci.vt ipſos iudicaret ad mortem Venientes autem iſti duo fratres inter ceteros cū ſe mutuo viderent.ſapiens ſic dixit regi O domine mi rex ⁊ iudex: valde conqueror vobis de iſto fratre meo . Nam cum eſſemus pariter in via.⁊ ipſe ſit fatuus. ego vero ſapiens ſum reputatus. Ipſe enim michi nolebat credere vt iuiſſemus per quandam bonam viam quam ſibi demonſtraui.ſed fecit me ſecum ire per quandam viam malam.vbi cecidimus inter latrones.vnde reus eſt mortis mee. Ad hec fatuus dixit Domine mi rex. Ego aduerſus fratrem meum maiorem habeo cauſam conq̄rendi Nam cum ipſe ſapiens ſit non debuiſſet tam faciliter me ſecutus fuiſſe per viam quam ſciuit fore malā. Quod ſi non feciſſet.rediſſem vtiqȝ et ſecutus eum fuiſſem.et preſens periculum nullatenus incurriſſet. Unde vere reus eſt mortis mee . His verbis ex vtraqȝ parte auditis.rex talem protulit ſententiam dicens Tu fatue noluiſti ſapienti credere. ⁊ tu ſapiens ſecutus es fatuum.igitur vos ambo debetis morte condemnari Sic ergo erit fratres chariſſimi in die iudicij . et in conſummatione ſeculi cum exibunt anime de latibulis ſuis . et corpora de ſepulchris ſuis.ad recipiendum iudicium de commiſſis omnibus operibus ſuis ⁊ omiſſis Nam cor

pus fatuum quia noluit ſequi conſilium anime ſapien-
tis. ⁊ ſpūs ſapiens. qꝛ ſecut⁹ eſt corpus fatuum Igitur ꝯ
demnabuntur ambo in iudicio extremo Et hac de cau-
ſa ſententia iudicis dicitur gladius ex vtraqꝫ parte acu
tus. vt habetur apoca. primo. Nam percutiet tam quo
ad corpus qꝫ quo ad animam miſerum peccatorem Un
de mathei x. Illum timete qui poteſt corpus ⁊ animam
perdere in iehennam. Item dictam ſententiam reddit
multum formidabilem ⁊ timendam qualitas ipſius iu-
dicis Eſt enim ferenda a iudice circūſpecto immo pru-
dentiſſimo qui non poterit falli Nam omnia ſibi cog-
nita ſunt ⁊ nota Ipſe enim nouit abſcōdita cordis ſcru
tans corda ⁊ renes deus Unde ad hebreos iiij. Omnia
nuda et aperta ſunt oculis ei⁹ Deus enim intuetur cor
vt habetur primi regū xvi. Unde ecclāſ. viceſimotercio
Oculi domini multo plus lucidiores ſunt ſole: circum-
ſpiciētes omnes vias hominū. ⁊ profundum abiſſi ⁊ ho
minū corda intuentes in abſconditas partes. Et ergo
vt dicit boecius Magna nobis indicta eſt bene faciendi
neceſſitas. cum agam⁹ omnia añ oculos iudicis cernen
tis Item ihere. xxxij. Oculi tui aperti ſunt ſuper omēs
vias filiorum adam. ⁊ reddas vnicuiqꝫ ſcdm vias ſuas
⁊ ſcdm fructum adinuentionum ei⁹ Iſte eſt iudex valdē
metuendus cui perſpicabile omne ſolidum ⁊ apertū oē
ſecretum. cui obſcura clarent. muta reſpondēt. mens ſi-
ne voce loquitur ⁊ ſilentium confitetur Hec etiam ſen
tentia ferenda eſt a iudice nouiſſimo. qui nō poterit flec
ti. nam iudicabit orbem terrarum ī iuſticia dei populos
in equitate. nullius etiam veretur potentia. nec alicui⁹
accipit perſonam. nec aliquo munere tūc placatur Un
de deutronō. decimo Deus magnus potens ⁊ terribilis
qui perſonam nō accipit nec munera. Certe tunc plus
valebit pura conſcientia qꝫ marſubia plena Tunc diui
tibus nihil proderit diuitiarum copia. ſed ſolum pietatꝭ

iuſticie ꝑſunt opa. Unde ezechie.vij. Argētum eoꝝ fo
ras eijciet:et aurum eoꝝ in ſterquiliniū erit Argētum
et aurum nō valebit liberare in die furoris dn̄i Tūc ap
parebit dolꝰ ſeculi falſitas mūdi:ac vilitas ⁊ idignitas
omnium diuitiaꝝ.O ꝙ̄ dulce.ꝙ̄ iocūdum erit tūc odiſ
ſe mundū:⁊ ꝙ̄ triſte:ꝙ̄ amarū habuiſſe mundū carum.
Hec ſentētia ferēda eſt a iudice q̄ precibus nō corrūpit
neqꝫ mitigat Prouer.vi. Nō acquieſcet cuiuſqꝫ p̄cibꝰ.
Et ideo vt dt Criſo. Ibi angeli ꝑ hominibꝰ nō interce
dent Quia iuſtꝰ iudex tunc nō faciet miſericordiam:ſed
reddet vnicuiqꝫ ſcdm merita vel demerita. equam ⁊ in⸗
flexibilem iuſticiam Unde Ezechiel.vij.Scdm viam
eoꝝ faciā eis.⁊ ſm opa eoꝝ iudicabo eos: ⁊ ſcient qꝛ ego
dominꝰ Et ergo Job.ix.expaueſcens dicebat Uerebar
omnia opa mea ſciēs qꝛ nō parcis delinquēti.De his oī
bus ait Bern̄.in pſa.Juſte quidem iudicabit nec perſo
nā acceptabit prece nec corrumpet:ſic nec precibꝰ flectet
Et igit labora diligēter illuc deferre iuſticiam. vbi miſe
ricordiam nō poteris inuenire. Nam vt ſcribit Pro⸗
uer.xi: Nō ꝓderūt diuitie in die vltionis:ſꝫ iuſticia libe
rabit tūc a morte.Cariſſime ſi ſcholares lcōnes ſuas ne
ſciētes valde timēt de examīe magiſtri. qꝛ forſitan acri
ter corrigent.Quātum habēt tūc timere miſeri pecca⸗
tores de extrema auditiōe ſummi magiſtri ⁊ iudicis: q̄
nō ſtuduerūt in libro iuſticie ⁊ veritatis. Certe in hoc
examine q̄ nunc malignantur exterminabunt.Iniuſti
enī punient ⁊ ſemē impioꝝ peribit. Ecōtra vero tunc
in memoria eterna erūt iuſti.⁊ ab auditione mala nō ti
mebunt.Et ideo dicit Ecci.viij.Ante iudiciū para tibi
iuſticiam.Hec ſentētia etiam feret a iudice crudeli ⁊ cō
moto qui nō poterit placari.Nam dominꝰ qui nūc na⸗
turaliter māſuetus eſt vt agnꝰ.tūc apparebit quaſi leo
rugiēs crudelis ⁊ cōmotus Un̄ oſee.xiij.⁊ pn̄t eſſe vba
domini de auaris.guloſis ⁊ ſuꝑbis in die iudicij ſic dicē

tis Juxta deſideria ſua adimpleti ſunt ⁊ ſaturati. ⁊ ele-
uauerūt coꝛ ſuū et obliti ſunt mei. Et ero eis q̄ſi leena
⁊ ſicut pardus in via aſſirioꝝ. occurram eis quaſi vrſa
raptis catulis. ⁊ diſrumpā interioꝛa iecuris eoꝝ ⁊ con
ſumam eos q̄ſi leo. Quid eñ crudelius iſtis beſtijs pote
rit inueniri. Item dt dominꝰ ad impium cōdemnandū:
illud Ezechie. vij. Finis venit ſuꝑ te et emittam furoꝛē
meum in te. ⁊ iudicabo te iuxta vias tuas ⁊ ponam cō-
tra te omnes abhominatiōes tuas. Et nō parcet oculꝰ
meꝰ ſuper te ⁊ abhominatiōes tue in medio tui erūt Et
ſcitis q꞉ ego dominꝰ. venit tempꝰ pꝛope eſt dies occiſio-
nis. nūc de ꝓpinquo effundam iram meam ſuꝑ te. effun
dam furoꝛem meum in te. Certe dñe ſicut ignis cōbu-
rit ſiluam ⁊ ſicut flāma comburēs montes Ita tūc per
ſequeris illos in tēpeſtate tua ⁊ ī ira tua turbabis eos
Tūc enim exardeſcet ſicut ignis ira tua: ⁊ in furoꝛe ob
ſtupefacies gētes. De quo dicit yſa. xxx. Ecce nomē do-
mini de longinquo veniet ardens furoꝛ eiꝰ et grauis ad
poꝛtādum labia eiꝰ repleta ſunt indignatione ⁊ lingua
eius q̄ſi ignis deuoꝛās ⁊ ſpūs eiꝰ quaſi toꝛrēs inundās
vſq; ad medium colli. ad perdēdas gētes ad nihilū Hūc
furoꝛem ꝓuidit iob in ſpū cum dixit. Quis mihi tribu
at vt in īferno ꝓtegas me ⁊ abſcōdas me donec pertrā
ſeat furoꝛ tuus. Uere tāta erit tūc ſeueritas iudicis. q̄
nec v̄bis poterit expꝛimi: nec mēte cogitari Omnia eñ
iudicia ab inicio mūdi ſuꝑ humanum genꝰ habita ſunt
tanq̄ ſtille et ſcintille reſpectu furoris dñi: quem in hoc
iudicio exercebit. Ecce q̄ diſtrictꝰ veniet ad iudicium.
qui mitis reſurrexit ⁊ ad celum aſcendit. Uñ grego. in
omelia ſuꝑ illud iohan. xx. Thomas vnꝰ ex duodecim q̄
dicit didimꝰ ſic ait. Frēs vitam veſtrā moꝛeſq; cōponi-
te. ⁊ is qui mitis reſurrexit a moꝛtuis: q̄ ſtrictꝰ in iudi-
cio veniet pꝛeuidete. Certe in die tremēdi examinis ſui
cū angelis ⁊ archāgelis. cū thꝛonis ⁊ dñationibꝰ. cum

p̄rincipatib⁹ ꝛ poteſtatib⁹ apparebit.celis ꝛ terris ardē
tibus:cunctiſq̧ elemētis in obſequij ſui terrore commo
tis.Huc ergo tanti pauoris iudicem an̄ oculos veſtros
ponite.hūc ventuꝝ timete vt hūc ventuꝝ nō timidi ſꝫ
ſecuri videatis. Timēdus eſt ergo modo.ne tūc timeat
Terror ei⁹ad vſum bone actiōis nos exerceat.met⁹ illi
us vitam nr̄am a prauitatib⁹ compeſcat.Certe ſi aliq̇s
veſtꝝ cum ſuo aduerſario cām dictur⁹in iudicio die cra
ſtina eſſꝫ exhibēd⁹totam fortaſſe noctem inſomnē du
cēt qđ ſibi dici poſſꝫ.quid obiectionib⁹reſponderet ſecū
ſollicita ꝛ eſtimanti mēte ꝟſaret.vt iudicem inueniret
aſperum vehementer metueret et noxius apparēt for
midaret.Et q̇s ego·aut qđ ego Nimirū non lōge futu
rus poſt hoiem vermis:poſt vermē puluis .Si ergo tā
ta cura ꝑtimeſcit̄ iudicium pulueris q̄ intentiōe cogitā
dum eſt.q̄ formidine p̄uidendū eſt iudiciū tāte maieſta
tis.Hec omnia idem vbi ſupra Sūt ꝛ q̄dā alia p̄dictam
ſentētiam grauātia Primū videlꝫ q2 ibi nō eſt ꝑtās re
ſiſtēdi.Sapiētie.xi. Virtuti brachij tui q̇s reſiſtet .Et
yſa.xiiij.Quis reſiſtet iudicio tuo Vere null⁹ poteſt re
ſiſtere:ſꝫ oēs generalit̄ oportet cōparē:ac ſn̄iam ſummi
iudicis ſiue velit̄ ſiue nolint corā angel' expectare Ipſe
en̄ loquit̄ ꝑ yſaiam.xlvij.ad pctōrem condemnādum in
hec ꝟba Reuelabit̄ ignomī tua.ꝛ videbit̄ obprobriū tu
um.Vltionem capiam ꝛ nō reſiſtet mihi hō Vn̄ iob ix
De⁹cui⁹ ire reſiſtē nemo p̄t.Nā ſi fortitudo q̄rit̄ robu
ſtus ē Vn̄ heſter.xiij.Dn̄e de⁹ rex oīpotēs in dcōne tua
cuncta ſunt poſita ꝛ nō eſt q̄ poſſit reſiſtē volūtati tue
Tu en̄ feciſti celū ꝛ terrā.ꝛ q̇cq̇d celi ambitu continet̄
dn̄s oīm tu es:nec eſt q̄ reſiſtat maieſtati tue.Iſte ē ma
gn⁹dn̄s.ꝛ fortꝫ ꝛ potēs:c⁹ magnitudīs ꝛ potētie nō eſt
nūer⁹neq̧ finis Nullū etiā q̄ntūcūq̧ magnū ip̄e timebit
Sap.vi.nō vebit̄ dn̄s magnitudinē c⁹q̧:qm̄ puſillū ꝛ
magnū ip̄e fecit Oēs en̄ ſubiecti erūt pedib⁹e⁹ꝛ timebūt

ipſum in die illa vehemēter. Nam ſicut dr̄ Ezechi. vij.
In die iudicij ꝛ furoris dn̄i rex lugebit: ꝛ princeps in-
duet merore. Item Apoca. vi Reges terre ꝛ pricipes
et tribuni ꝛ iudices diuites ꝛ fortes ꝛ omnis ſeruꝰ ꝛ li-
ber abſcondēt ſe in ſpelūcis ꝛ in petris mōtium Et di-
cēt montibꝰ. Cadite ſup nos ꝛ abſcōdite nos a facie ſe-
dentis ſup thronū. ꝛ ab ira agni: qm̄ venit dies magnꝰ
ire. Et ibidem xviij. Flebūt ꝛ plangēt reges terre qui ī
babilone fornicati ſunt. ꝛ in delicijs vixerūt cum vide-
rint fumū incendij eiꝰ. lōge ſtantes ꝓpter timorem tor-
mentoꝝ Certe tūc erit tribulatio magna qualis nō fu
it ab inicio mūdi. vſqꝫ modo. Ut dr̄ math. xxiiij. Secun
dum eſt ꝙ dictam ſentētiam aggrauat qr̄ non eſt ibi lo-
cus peccatoribꝰ ſe abſcōdendi ſeu occultādi. Nam vt di
cit beatꝰ anſelmꝰ Latere tūc erit impoſſibile. ꝛ apparere
intolerabile Un̄ iob. xxxiiij. Nō ſunt tenebre. ꝛ nō eſt
vmbra mortis ibi vt abſcōdant qui operant iniquita-
tem. Item bernardꝰ in ſermone. Audi ſtabūt ante tri-
bunal chriſti. vt audiāt vocē iudicij qui obturauerunt
aures ſuas ad vocem cōſilij Ut ſuperiꝰ allegatum eſt.
Cariſſime hūc diem time. hūc dn̄m ꝛ iudicem oīa iudi-
catuꝝ cordialiter expaueſce. vt eo diligentiꝰ poſſis pctā
deuitare. Nam vt dr̄ eccl. i. Timor dn̄i expellit peccatū
Et alibi. In timore dn̄i omnis homo declinat a malo.
Tercium eſt qḋ dictam ſentētiam aggrauat. qr̄ non eſt
ibi locꝰ ad alium appellādi nec ſpacium appellādi. Un̄
pſal. Quo ibo a ſpū tuo: ꝛ quo a facie tua fugiam. Si a
ſcēdero in celū tu illic es: ſi deſcēdero ad infernum ades.
Unde dr̄ dominꝰ de peccatore Amos. ix. fugiēt ꝛ nō ſal
uabit ex eis qui fugerit ſi deſcēderint vſqꝫ ad infernum
inde manꝰ mea educet eos. Et ſi aſcēderint vſqꝫ ad celū
inde traham eos. ꝛ abſcōditi fuerint in vertice carmeli
inde ſcrutās auferam eos Et ſi celauerint ſe ab oculis
meis ī fundo maris. ibi mādabo ſerpēti ꝛ mordebit eos

Et ſi abierint in captiuitatem coꝛam inimicis ſuis ibi
mandabo gladio ⁊ occidet eos. ⁊ ponam oculos meos ſu
per eos in bono ⁊ in malo. Et ergo iob. x. dñs omnia iu
dicaturus ſic dt Nõ eſt qui de manu mea poſſit eruere
Certa ſunt plane video vbiqꝫ nos inueniet man⁹ omni
potētis. Vñ autoꝛ de curru anime. Quid facies diues
nuſquam tutus bene viues. Quo te cõuertes quo cur⸗
ſum perdite vertes. Quo vertes curſum non tutus es
hic neqꝫ ſurſum. Si miſer aſcēdis celos vel ad infera tē
dis. Imperat in celis ferus eſt vel ad īfera telis. Si ma
re queratur rex iſte mari dominat᷑. Nuſquam tut⁹ eris
ſed vbiqꝫ repert⁹ haberis. Vere vere ita nullibi patebit
fuga vel in moꝛte nec in vita. O ꝙ̄ bene aduertebat hoc
beat⁹ eleaſarus qui ſic inquiens dicebat. Man⁹ omnipo⸗
tentis neqꝫ viu⁹ neqꝫ defunctus effugiam vt habetur. ij.
machabeoꝝ. vi. Ex dictis igitur patet multipliciť ꝙ fi⸗
nale iudicium erit omnib⁹ metuendum. ⁊ hoc ꝓpter ac⸗
cuſationem plurimoꝝ ibi ſuſtinēdam. Et ꝓpter ratio⸗
nem vniuerſoꝝ generaliter reddēdam Et ꝓpter diffini
tiuā ſentētiam tūc a iuſto iudice hoꝛribiliter ꝓferēdam
Huiꝰ ergo memoꝛia preſeruat non īmerito quemlibet a
peccatis

Sequūtur exēpla de ſecūdo nouiſſimoꝝ
De extremo iudicio.

Legiť i libꝛo de oꝛtu carthuſiēſiū ꝙ quidā doctoꝛ ꝑcipu
us. ⁊ vita vt videbatur ⁊ fama doctrina ⁊ ſapientia in⸗
ter omnes doctoꝛes pariſiēſes excellēter honoꝛat⁹ ⁊ mi
rabiliť gracioſus graui et vltima infirmitate ꝑuentus
nō diu decumbēs diem clauſit extremū. Cūqꝫ tota die il
la qua defunct⁹ eſt moꝛe pariſiēſi in aula funē in feretro
decumbēte fuiſſent cātata officia defunctoꝝ. in craſtino
mane cōgregata ibidem vniuerſitate pariſiēſi tam ſcho
larium ꝙ̄ doctoꝝ vt tam honoꝛabili viro ſolemnis ⁊ ve
nerabis ꝑberet funeralis officij ſepultura Cum igiť re⸗

nerēdi viri feretrum in quo fun⁹ iacebat eleuare vellēt ad ecciam deferēdum ſubito cūctis ſtupentib⁹ qui moꝛ tu⁹ videbať ⁊ erat eleuato capite reſedit in feretro ac oībus audientib⁹ alta ⁊ terribili voce clamauit Juſto dei iudicio accuſat⁹ ſum Et hoc dicto caput depoſuit ⁊ decubuit moꝛtu⁹ ſicut pꝛius Qua voce cuncti attoniti ⁊ territi deliberauerunt ipſum illo die nullo modo foꝛe ſepeliendū ſȝ vſqꝫ ad craſtinū reſeruādum Mane ergo ſeqn̄ti cum multitudo magna cōueniſſȝ. dictumqꝫ fun⁹ ſicut pꝛius vellēt ad ecciam depoꝛtare. defunct⁹ ſicut pꝛi⁹ eleuato capite doloꝛoſa ⁊ terribili voce intonuit Juſto dei iudicio iudicat⁹ ſum. Quam vocem multitudo audiens et intelligēs ſtupuit pluſqꝫ pꝛius. Et alterutꝝ interrogantes quid ſibi vellent tam inſoliti ⁊ inexperti defuncti clamoꝛes. adhuc determinauerunt ipſum niſi in alio craſtino nullaten⁹ tumulādū Tercia vero die cum ꝓpter iſta ꝓdigia fere tota ciuitas cōueniſſȝ ⁊ fun⁹ cunctis pꝛepatis ad tumulū vellēt depoꝛtare defunct⁹ ſicut pꝛius iam tercio altiſſima ⁊ meſtiſſima voce pſonuit Juſto dei iudicio ꝯdemnat⁹ ſum Qua hoꝛribili ſentētia audita q̄ſi omnes immēſo fuerūt timoꝛe ⁊ tremoꝛe ꝑculſi certi facti de cōdemnatiōe tāti viri qui inť alios videbať honeſtate vite claritate fame dignitatis excellētia ⁊ mľtiplici ſciā ⁊ ſapiā ꝑfulgere. Ea tempeſtate erat ibi magiſter bruno doctoꝛ famoſus. natione teutonic⁹ de colonia nō obſcuris parētib⁹ natus. ecclſie etiam remēſis canonic⁹ ⁊ ibidem ſcholarium magiſter qui ſupꝛadictis vocib⁹ ſalubꝛiter territ⁹ atqꝫ cōpunct⁹ allocut⁹ eſt quoſdaȝ ſocios ſuos ibi p̄ntes. infraſcriptis vel ſimilib⁹ verbis dicēs. Eia cariſſimi q̄d faciem⁹ Omnes ſimul perimus non ſaluabimur niſi qui fugerit. Si ī viridi hoc ſit ī arido quid fiet. Si homo tāte dignitatis tante litterature tāte ſcīe. qui videbať tam honeſte vite qui erat tam celebꝛis fame ſic indubitāter eſt damnat⁹ quid nos miſeri

homūculi faciemꝰ. Si lugubri voce vniꝰ homuncionis
tam horribili ac ſtupendo timore ac tremore concuſſi ac
ſtupefacti ſumꝰ quid faciemꝰ cum rugitus leonis cū ex-
tremi iudicij tuba in aures noſtras ꝑcrebuerit cum om
nes audierimus Surgite mortui venite ad iudicium.
Quomodo in tam horribili iudicio vbi columne celi cō
tremiſcent. ⁊ angeli terrebuntur ⁊ territi cogentur ap-
parere Ubi tūc latebimꝰ Impoſſibile erit latere intolle
rabile apparē Fugiamꝰ igitur a facie gladij preoccupe-
mus faciem dn̄i in cōfeſſione Uenite adoremꝰ ⁊ ꝓcida
mus ante deum ploremꝰ coram dn̄o qui fecit nos Poſt
q̄ȝ igiť vocem eiꝰ audiuimꝰ non obduremꝰ corda noſtra
ſed exeamꝰ de medio babilonis egrediamur pentapolim
igne ⁊ ſulphure iam ſuccēſam. ⁊ exemplo beati pauli he
remite ⁊ beati anthonij arſenij euagrij ⁊ aliorꝫ ſanctorū
cum beato iohāne baptiſta antra deſerti queramꝰ in mō
tibus nos ſaluos faciamꝰ vt eterni iudicis iram ⁊ ſentē
tiam damnatiōis eterne euadamꝰ ⁊ peruenire poſſimꝰ
ad portum ⁊ trāquillitatem ſalutis eterne His ⁊ ſimili
bus ꝟbis ⁊ ſentētijs ſeipſum ⁊ quoſdā ſocios alloquēs
et exhortās Deliberauerūt ipſe ⁊ ſex alij viri probi ſecū
abrenūciare mūdo ⁊ omnibꝰ pompis eius ⁊ ad ꝑfectam
penitētiam peragēdam heremi deſerta cōpetentia que-
rē: ⁊ ibidem relictis omnibꝰ delicijs diuitijs ⁊ honoribꝰ
huiꝰ mundi accipe ſinguli cruces ſuas ⁊ nudum chriſtū
nudi per artam viam ſequi ⁊ latam ac ſpacioſam deſe-
rere que amatores ⁊ ſectatores mundi perducit ad ſup
plicia damnatorum. Et quia audierāt famam ſanctita
tis ſancti Hugonis epiſcopi gracianopolitani qui priꝰ
aliquo tempore eiuſdeȝ magiſtri brunonis in ſcholis ſo
cius credidiť extitiſſe ſpūſancto inſpirāte ſimul ad ſan-
ctum epiſcopum memoratum accedere decreuerunt et
eiuſdem cōcilium ⁊ auxilium requirere vt in eius dioce
ſi quam audierāt multis deſertis montibꝰ abundare lo

cum congruū obtinerent in quo ſuū ſanctum ac ſalu-
bre ꝓpoſitum poſſet effectum mancipare Septem igi-
tur ſancti viri infraſcripti prefata de cauſa ad p̄dictum
ſanctum epiſcopū duce ſancto ſpū peruenerunt Et vt
vtar omnino verbis ſcriptis in legenda vite ſancti hu
gonis epiſcopi memorati per ſummū pontificē innocē
tium qui eū canonizauit approbata ꝛ cōfirmata adeſt
magiſter bruno vir religioſus ſciētiaqꝫ famoſiſſimꝰ ho-
neſtatis ꝛ grauitatis ac totius maturitatis quaſi quod
dam ſimulachrum Habebat autem ſocios magiſtꝝ lau
duinum qui poſt eum extitit prior carthuſie: ꝛ duos ſte
phanos hij ſancti rufi canonici fuerūt ſed deſiderio vi-
te ſolitarie eis ſeſe cōiunxerūt hugonem quoqꝫ quē cog
nominabāt capellanum eo ꝙ ſolꝰ ex ipſis ſacerdotis offi
cio fungeret̄ duos quoqꝫ laicos quos appellamꝰ cōuer-
ſos andream ꝛ garinum Querebāt autem locum here
mitice vite cōgruū necdumqꝫ repperāt. Hac igitur ſpe
ſimul ꝛ ſuaui ſancte cōuerſationis odore trahente vene
runt Quos epiſcopus non ſolum gratanter ſed ꝛ reue
renter ſuſcepit ꝛ tractauit ꝛ voti compotes fecit Ipſo
namqꝫ conſulente iuuante ꝛ cōmunicante carthuſie ſo
litudinē intrauerūt atqꝫ extruxerūt anno domini mil
leſimo octuageſimoquarto. epiſcopatꝰ vero dicti ſancti
hugonis quarto viderat autem prefatꝰ ſanctus epiſco
pus circa idem tempus per ſomnum in eadem ſolitudi
ne deum ſue dignationi habitaculum cōſtruentem ſep
tē etiā ſtellas itineris ſibi ducatū preſtātes erāt vero hi
ſeptē Quapropt̄ nō iſtoꝝ tm̄ ſꝫ ꝛ q̄ ſucceſſerūt eis cōſi
lia libēter amplexꝰ eſt ꝛ vſqꝫ ad mortē carthuſie habita
tores cōſilijs ſemꝑ ꝛ beneficijs fouit. licet vero ꝛ primi
tus diuini amoris totus arderet incendijs nō aliter tm̄
ad diſcipline celeſtis exercicia eorū exēplis ac familiari
cate inferbuit qꝫ ſi flāmanti quis faci plures alias circū
ponat ardētes. Erat autem ꝛ cum eis non vt dn̄s aut

epiſcop⁹ ſed vt ſeru⁹ ⁊ frater humilim⁹ ⁊ ad cunctorum quãtum in ipſo erat obſequia patiſſim⁹. adeo vt vir venerabilis willhelm⁹ tunc prior ſancti laurẽtij poſtea ſci theofridi abbas magiſtro brunoni etiam ipſe religioſa deuotiõe nõ mediocriter alligat⁹ beati hugonis cõtubernalis bini quippe tũc p̱ ſingulas habitabãt cellas apud magiſtꝝ brunonem nõ leuiter cõquereƷ ꝙ pene omnia ad humilitatem ſpectãtia intra cellulã ſibi patri paret officia ⁊ epũs nõ ſaltem ſecum vt ſoci⁹ ſed poti⁹ cõuerſareƷ vt famul⁹ Intantũ autem heremũ deuot⁹ incolebat et ſedul⁹ vt eum magiſter bruno nõnunꝙ exire compelleret dicẽs Ite ad oues veſtras eiſqꝫ qḋ debetiſ exſoluite

Aliud

Refert doctor iacob⁹ carthuſiẽſis in libro de pctis mẽtalib⁹ criminalib⁹ Duo frẽs religioſi honeſte cõuerſationis ſe mutuo cordialiter dilexerũt int̃ quos vn⁹ mortu⁹ alteri apparuit in orõne ꝓcumbẽti Quem viu⁹ videns in vili habitu ⁊ vultu meſto inqſiuit cur ſic appareret Rñdit defunct⁹ tribus vicib⁹ dicens Nemo credit. nemo credit. nemo credit. Queſiuit viu⁹ quid eſſet qḋ nemo credit Reſpõdit defunctus ꝙ diſtricte iudicat deus ⁊ ꝙ ſeuere punit His dictis diſparuit ⁊ viuẽtem fratrem magno timore cõcuſſum dereliquit

Aliud

Quidam rex fuit magn⁹ ⁊ glorioſus ⁊ factũ eſt procedẽte illo in curru deaurato cum regali obſequio obuiaſſe illi duos viros attritis ⁊ ſordidis indutos veſtib⁹ attenuatas macie ⁊ pallidas facies habẽtes. vt ergo rex vidit illos deſiliẽs cõfeſtim de curru ⁊ in terram procidẽs adorauit ⁊ ſurgẽs amplex⁹ eſt eos affectuoſe oſculãs Magnates vero illi⁹ ac ꝓceres de hoc indignati ſũt arbitrãtes eum feciſſe indigna regali gloria nõ tamen auſi in faciem illum rephendere germano fratri ei⁹ ſuggeſſerũt vt ei loquereƷ ne tãte excellẽtie diademati tan

tam inferat cõtumeliam Qui cum fratri iſta diceret et ei⁹ humiliationez repꝛhenderet ei rex reſpõſum dedit qđ tamẽ ille nõ intellexit. Conſuetudo autem erat illi regi quãdo ſentẽtiam moꝛtis cõtra aliquem dictabat pconẽ ſuũ ante ianuã illi⁹ cum tuba huic officio deputata mit tere. Cui⁹ voce omnes cognoſcebant moꝛtis reum eſſe. Veſpere igit̃ veniẽte miſit rex bucinam moꝛtis tubici nare añ ianuam fratris ſui. Quam cum audiſſꝫ ille de ſalute deſperãs tota nocte ſua diſpoſuit ac ſummo dilu culo nigris ꝛ lugubꝛib⁹ indutus veſtib⁹ cum vxoꝛe ꝛ fi lijs pergit ad foꝛes palacij flens ꝛ lugẽs. Quem rex ad ſe ingredi fecit ꝛ videns eum lugẽtem ait. O ſtulte ꝛ in ſipiens ſi tu ſic timuiſti pꝛeconẽ germani fratris tui ad uerſus quem te nihil deliquiſſe cognoſcis. quõ mihi rep̃ henſionem intuliſti qꝛ in humilitate ſalutaui ꝛ oſculat⁹ ſum pcones dei mei ſonoꝛabili⁹ tuba moꝛtem mihi ſigni ficãtes ꝛ terribilẽ dñi occurſum cui multa ꝛ magna me ipſum peccaſſe cõſcius ſum. Ecce deniqꝫ tuam arguens inſipiẽtiam iſto vſus ſum mõ. Nũc vero ꝛ illoꝝ qui te miſerũt ad mei repꝛhenſionem ſtulticiam arguẽ curabo et ita frẽm inſtructum remiſit domũ pꝛecepit autẽ fieri de lignis quattuoꝛ arcellas et duas quidẽ vndiqꝫ auro cooptas oſſaqꝫ moꝛtuoꝝ putẽtia mittens in eis aureis obſerauit ſeris. Alias vero duas pice ꝛ bitumine lini ens repleuit lapidib⁹ pꝛecioſis ꝛ ineſtimabilib⁹ margari tis ꝛ omniũ vnguentoꝝ odoꝛibus funiculiſqꝫ cilicinis aſtrinxit: deinde accerſiri fecit repꝛhenſoꝛes ſuos magna tes ſcꝫ illos ꝛ pceres ꝛ poſuit añ eos q̃ttuoꝛ ipſas arcel las vt eſtimarẽt quãto quidẽ iſte quãto vero illo pꝛecio ſint cõdigne Jlli vo deauratas magni pcij iudicauerũt Expedit eñ inquiũt regalia diademata poni. Que vo illinite pice ꝛ bitumine erãt vili quodam ꝛ exili pꝛecio diguas dixerũt. Rex autem dixit ad illos. Sciebam et ego talia vos dicturos exterioꝛib⁹ enim oculis exterio-

ra cernitis. ⁊ tamē non ita oportet facere. ſꝫ internis
oculis intrinſecꝰ repoſita expedire ſiue honorem ſiue cō
tumeliam. Et mox p̄cepit vt aperirent arcelle deaurate
ex quibꝰ reſeratis dirꝰ fetor exalauit ⁊ fetidiſſimꝰ viſus
eſt aſpectꝰ Ait ergo rex Iſte typꝰ eſt eoꝝ qui ſplendidis
quidem ⁊ glorioſis induūtur veſtibus ⁊ potentia elati
ſunt ſꝫ intrinſecus mortuis malignisqꝫ operibꝰ referti
ſunt. Deinde picatas bituminatasqꝫ precipiēs diſſolui
et aperiri ⁊ cunctos qui aderāt letificauit eorū que intꝰ
erāt ſplendore ⁊ odore. Et ſic ait ad illos Scitis quibus
ſimilia ſunt iſta humilibꝰ illis qui vilibꝰ operti erāt ve
ſtimētis quoꝝ vos exteriorem attēdentes habitum cō-
tumeliam putatis meam an̄ faciem eoꝝ in terra adora-
tionem Ego vero intellectualibꝰ oculis reuerētiam illo
rum ⁊ decorem cōſiderās animaꝝ glorificatꝰ quidem eo
rum tactu omni corona ⁊ regali vniuerſa purpura p̄ci
oſiores iſtos exiſtimaui Illos igit̄ cōfundens docuit ne
errarēt in his que foris apparerēt ſꝫ interna attēderēt

Item aliud ex libro apum

Magiſter ſymon de tornaco pariſius in theologia re-
gebat. Et erat excellens doctor ille ſuo tempore ſed con
tra decētiam talis officij incontinens et ſuperbus Hic
cum ſuper omnes doctores ciuitatis auditores haberet
et in ſchola coram omnibus de humilitate altiſſime do-
ctrine chriſti queſtionem diſputatione prehibita termi
naret in fine tandem in reprobum ſenſum in execran-
da contra chriſtum blaſphemie verba prorupit. Tres
ſunt inquit qui mundum ſectis ſuis ⁊ dogmatibus ſub
iugarunt. moyſes chriſtus ⁊ machometus Moyſes pri
mo iudaicum populum infatuauit. Secundo chriſtus
a ſuo nomine chriſtianos. Tercio gentilem populum
machometus. Nec mora euerſis oculis ſcilicet pro hu
mana voce horribilem. mugitum emiſit et. epilentia

ſtatim eliſus in terram die tercio eiuſdem morbi mor-
tem accepit plaga ergo inſanabili per cuſſit eum omni-
potẽs ⁊ omni ſciẽtia vſqꝫ ad prima litteraꝝ clemẽta pri
uauit. ſꝫ grauiori in anima cum hac plaga ꝑcuſſus eſt.
Cum vſqꝫ in diem mortis ſue quaſi mutꝰ compatꝰ eſt
iumẽtis inſipientibꝰ ⁊ in luxurie fedita te ꝑmãſit Et vi
de ſumme ammiratiõis miraculum Aleydem fornicari
am cõcubinam ſuam nomĩare poterat ⁊ ſciebat Boeci
um vero de trinitate qui iuxta eum ad ſpectaculum po
nebatᷣ quem olim cordetenꝰ ſcierat poſt inditam plagã
nec nomĩare nouerat nec valebat Nõ trãſgrediarꝭ er-
go terminos cõſtitutos et pium modũ ſemꝑ habeas in
ſcripturis Aliud ex libro apum
Iuuenis quidã in theutonie partibꝰ ex ſanguine princi
pum pleniſſime generoſus ſꝫ moribꝰ ⁊ vita degener epi
ſcopatũ male functꝰ accepit Qui rapinis ⁊ luxurijs ve
recũde primo ſꝫ inuerecũdiſſime poſtmodũ operam de
dit Caſtigauit autẽ eum dominꝰ flagello multiplici ſed
cum abuteretᷣ eo in ſuꝑbiam dedit eum dñs in mortem
reprobam Qua in hora venerabilis conradꝰ deo dignꝰ
hildemẽſis epiſcopꝰ ad matutinas intẽpeſte noctis ſilẽ
tio ſurrexerat illiſqꝫ dictis reſederat ad ſtudium factu-
rus in die ſermonem Nec mora raptꝰ in ſpũ vidẽ ſe vi
ſus eſt epiſcopũ quendã velata facie ſꝫ infalʼ inſignituꝫ
ad tribunal iudicis rapi Mox aſſunt truci vultu ſatel-
lites accuſant epm. vnꝰ in rapina aliꝰ in cede hoim atqꝫ
alij in luxurijs lubricãtem Tunc iudex aſſeſſoribꝰ ſuis
ait Accuſate diſcutite librate iudicium ferte ſentẽtiam
nec mora aſſeſſores parãt iudici ferũt in cõmune ſentẽ
tiam iudex approbat latam Accedũt miniſtri ſupra fu
liginem nigriores ⁊ ablata mitra de capite anulum ca-
ſulam dalmaticam ac reliqua epiſcopalia indumẽta de-
tracta. ad pedes iudicis deponũt. nudumqꝫ relictum cũ
clamore rapiunt eiulãtem et a facie iudicis trahunt ad

tartara nihil ſecum preter peccata portātem Mox aſſeſ
ſores iudicis ſurgūt ⁊ cum cantu ſonoro ſubiungunt.
Dum temp⁹ habem⁹ bonum ad omnes operemur. His
viſis in ſpū dict⁹ hildemēſis epiſcop⁹ in ſe reuerſus co
gitare cepit quiſnam fuerit ille miſerabilis p̄ſul Cum
ecce quidam ad oſtium pulſans intromiſſus eſt cum la
chrymis clamās talem epiſcopum in proxima villa ve
niſſe de veſpere ⁊ ſub eadem noctis hora veſptina mor
te ſubtractum. Quo audito. ſanct⁹ preſul miſerrimo il
lo defuncto cōdoluit ⁊ licet inaniter quātum ad ſubuē
tionem ꝑ pietate tamē lachrymas amariſſimas fudit.

Ex ceſario

Ante ānos paucos rome quidam cardinalis defunct⁹
eſt nomine iordan⁹. qui quondam de ordine ciſtercienſi
aſſumpt⁹ ſed vita ordini in eo minime ꝯcordabat Erat
enim auar⁹ valde ſicut a quodam abbate audiui. Habe-
bat autem notarium quēdam noīe pandolphū Hūc cū
pro quodam negocio neſcio quo miſiſſet interim exſpi-
rauit Eadem hora cum ille expleto negocio rediret ma-
ne añ lucem cateruam miſerabilem in agro cōtemplat⁹
eſt. Sedebāt hoīes in iumētis ī ore caudas habētes ver
ſis dorſis ad capita illoꝝ. Quos iordan⁹ cardinalis cu-
culla indut⁹ nudis pedib⁹ ſequebaẛ duobus demonib⁹ ſe
ducētib⁹ In quoꝝ aſpectu dum notari⁹ nimis horreret
clamauit cardinal' Pandolphe pandolphe Subſiſtente
clerico ⁊ dicēte Quis es aut q̄d clamas. Reſpōdit ille.
Ego ſum iordan⁹ dn̄s tuus ⁊ mortu⁹ ſum. Dicēte illo
quo ducimini. ille rn̄dit Ante tribunal chriſti Et ille.
Noſcis q̄d de vobis ſit futuꝝ Nō noui inq̄t de⁹ ſcit ſed
cū illic venero beat⁹ petr⁹ de cardinalatu meo ꝑ me red
ditur⁹ eſt rationem ſanct⁹ vero benedict⁹ de cucullā ꝙ ſi
illam inde obtinere poterit ſaluabor ſinautem damna-
bor Sicq; oculis eius ſubtractus eſt

Sunt ibi tortores ſerpentib⁹ horridiores. deformes ni-

gri ſed non ad vbera pigri. nunq̃ laſſantur ſed ſemp̱ ad hec renouantur

Chriſoſtimus q̃ amaꝝ erit in iudicio ſepari a viſione dei Si mille mihi iehennas ꝓponas non tantum repu/to ſicut ab illius glorioſe iocūditatis ſocietate expelli et exoſum fieri creatori

Idem ad demetriadem ponam⁹ ante oculos

Auctoritates ſcoꝝ de iudicio extremo

Gregori⁹ Penſate frēs cariſſimi an̄ cōſpectum tāti iudicis quis i illo die terror erit quādo iam in pena remedium nō erit. Que illa confuſio cum reatu ſuo exigēte cōtinget in cōuentu omnium hominū angeloꝝq̨ eru/beſcere. Quis eum pauor quem ⁊ trāquillum mens corpore nō valet etiam iratum videre. quem bene ſophoni/as deſcribit dicēs. dies ire dies illa dies tribulationis et anguſtie dies calamitatis ⁊ miſerie dies tenebrarum et caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Penſate fratres extremi diem iudicij ſup̱ corda reprobrum qua aſperitate ꝓpheta vidit amareſcere quē tot appellationib⁹ non valet explicare

Idem Que mens erit hominis eterni iudicis preſenti/am non formidās. ibi em̄ tunc ſimul omnia peccata an̄ oculos redeūt. ibi cuncta que cum delectatiōe acta ſunt cum pudore ad memoriam reuocan̄t

Bernard⁹ Ve mihi miſero cum venerit dies illa iudi/cij ⁊ aperti fuerint libri in quibus omnes reat⁹ mei ⁊ cogitationes dn̄o p̄ñte recitabūtur

Hieronym⁹ Siue comedam ſiue bibam ſiue aliud quid faciam ſemper inſonare videtur aurib⁹ meis illa terribilis tuba. ſurgite mortui venite ad iudicium. qꝛ quotiēs diem illum cogito toto corpe cōtremiſco.

Chriſoſtim⁹. Dicet autem chriſtus damnatis Ego ꝓpter vos homo factus ſum. propter vos alligatus ⁊ illuſus ſum ⁊ ceſus ſum ⁊ crucifixus ſum Vbi tantarum i

iuriarum mearum fruct⁹ Ecce precium ſanguinis mei quem dedi ꝑ redēptiōe animaꝝ veſtraꝝ vbi eſt ſeruit⁹ veſtra quam ꝑ precio ſanguīs mei dediſtis Ego ſuꝑ gloriam meam vos habui cum eſſem de⁹ apparēs homo. et viliorem me omnib⁹ reb⁹ veſtris feciſtis Nam rem viliſſimam terre amplius dilexiſtis q̄ȝ iuſticiam meam ⁊ fidem.

Grego. O q̄ȝ anguſte erūt vndiqȝ vie reprobis. Superi⁹ erit iudex iratus. Inferi⁹ horrendū chaos. A dextris pctā accuſantia. A ſiniſtris infinita demonia ad infernum trahētia Intus cōſcientia vrens: extra mund⁹ ardens. Miſer pctōr quo ibit ⁊ ſic dep̄hēnſus quo fugiet. latere enī erit impoſſibile apparē intollerabile

Auguſtin⁹ Mallent reprobi omne tormētum ſuſtinere inferni q̄ȝ faciem irati iudicis cernere. Et dicent montibus ⁊ petris cadite ſuper nos ⁊ abſcondite a facie ſedentis ſuꝑ thronum ⁊ ab ira agni

In dieb⁹ illis querēt hoīes mortē ⁊ nō inuenient eā ⁊ deſiderabūt mori ⁊ fugiet mors ab eis

Bernard⁹ Quid tam pauēdum quid tam plenū vehemētiſſime ſollicitudinis excogitari poteſt q̄ȝ iudicandis aſtare illi tam terrifico tribunali ſub tā diſtricto iudice expectare ſentētiam

Ancelm⁹ O lignum aridum ⁊ eternis ignib⁹ dignum quid reſpōdebis in illa die cum exiget a te vſqȝ ad ictum oculi omne temp⁹ viuendi tibi impēſum qualiter fuerit a te expenſum Ve quot peccata ꝓruent tibi ex improuiſo quaſi ex inſidijs que non vides ⁊ fortaſſis terribiliora his que vides. tunc quippe cōdemnabitur quid fuerit in te inuentum. operis vel ocij vel ſermonis vſqȝ ad minimam cogitationem. etiam q̄ꝫ vixiſti ſi non fuerit ad dei volūtatem directum. Penſa cui⁹ ſit formidis ⁊ horroris tuū atqȝ omnium cōtempſiſſe creatorem offendiſſe dominum maieſtatis.

Ambroſi⁹ O anima nunq̄ꝫ excidat a memoria tua Ite
maledicti in ignem eternum. Uenite benedicti percipi
te regnum O quid poteſt lamentabili⁹ ⁊ terribili⁹ cogi
tari q̄ꝫ ite maledicti in ignem eternū. Et quid poteſt de
lectabili⁹ cogitari q̄ꝫ venite benedcī ꝑcipite regnum due
voces quaꝝ nihil terribilius vna ⁊ nihil iocundi⁹ alte-
ra inueniri poteſt
Bernard⁹ in meditationib⁹ ſuis Quiſputas tūc meror
erit. q̄s luct⁹. que triſticia cū ſeꝑabunť impij a conſortio
iuſtoꝝ et a viſione dei ⁊ traditi in poteſtatem demonū
ibūt cum ipſis in ignem eternū. ibiq̄ꝫ ſemꝑ erūt ſine fi-
ne in luctu ⁊ gemitu. ꝓcul quippe a btā ꝑadiſi patria ex
ulati cruciabunť ī gehēna ꝑpetua nunq̄ꝫ lucē viſuri. nū
q̄ꝫ refrigeriū adepturi Sꝫ ꝑ milia miliū āноꝝ in īferno
cruciādi nec inde vnq̄ꝫ liberādi. vbi nec q̄ torquēt aliqn̄
fatiganť. nec q̄ torquenť aliqn̄ moriunť. Nihil ibi aliud
audieť niſi flet⁹ ⁊ planct⁹ gemit⁹ ⁊ vlulat⁹ meroēs ⁊ ſtri
dores dentiū Nihilq̄ꝫ ibi videbiť niſi vermes ⁊ laruales
facies. tortores atq̄ꝫ teterrima mōſtra demonioꝝ Arde
būt q̄ꝫ miſeri ī igne eť no ī eternū ⁊ vltra In carne cru-
ciabunť ꝑ ignē In ſpū ꝑ ꝯſcie vmē Ibi erit dolor intolle
rabiľ. fetor incōꝑabiľ. timor horribiť. mors corꝑis ⁊ aīe
ſine ſpe venie ⁊ mīe. Sic tn̄ morienť vt ſꝑ viuant ⁊ ſic
viuēt vt ſꝑ morianť Ita aīa pctōris ī inferno cruciabiť
ſine fine ꝓ pctīs ⁊ aīa iuſti ꝓ bonis meritis ī ꝑadiſo col
locabiť Nūc aūt alteꝝ e duob⁹ eligam⁹ aut ſꝑ cruciari
cū īpijs. aut ꝑpetualiť letari cū ſcīs. bonū ſiq̄dē. ⁊ malū
mors ⁊ vita an̄ nos ſunt poſita vt ad q̄ voluerim⁹ ma-
nū extēda⁹ Si tormēta nos nō terrēt ſaltē p̄mia īuitēt

Finiūt exēpla de extremo iudicio
Secundo nouiſſimoꝝ.
Sequitur Terciū nouiſſimoꝝ.

Incipit Terciū nouiſſimoꝝ de inferno

Ercium nouiſſimoꝝ cui⁹ ſalubris recor
datio a pctis ꝓhibet eſt infern⁹ ſeu iehen
na. Vñ narrat athanaſius de ſcō antho
nio hēmita. Q: cum diaꝺol⁹ cum tēpta
ret de aliquo pctō ipſe penas eterni incē
dij pctō debitas rememorās eidem apponebat Et ſic tā
dem vicit diabolum ⁊ liberaꝫ a temptationib⁹ ꝑmanens
immunis a peccato Circa quā materiam inꝫ cetera ſūt
tria ſpecialiꝫ conſiderāda. Primū eſt diuerſimoda no
minatio penaliū locoꝝ. Secūdum eſt multimoda affli
ctio ſodalium infernoꝝ. Terciū eſt varia cōditio infer
naliū tormentoꝝ quoꝝ memoria valde preſeruat homi
nem ne cadat in peccata.

¶ Q: multimoda eſt nomīatio infernaliū locoꝝ

E ſuperi⁹ poſitis primū principaliꝫ declarādum
eſt diuerſimoda nomīatio penaliū locoꝝ. Igitur
ſciēdum eſt ꝙ infern⁹ eſt loc⁹ igneus ab infero ſic dictus
Nam aīe reꝝ ibi inferunꝫ ad eternaliꝫ puniēdum Vñ
iob. vij. Qui deſcēderit ad infernū nō aſcēdet. nec reuer
teꝫ vltra in domū ſuam. Et ſic infern⁹ appellaꝫ iehenna
ignis. Vñ grego. in q̄rto dialogoꝝ. Vn⁹ quidem iehen
ne ignis credēdus eſt ſ; nō vno modo oēs cruciat pctō
res. Unuſquiſq; eñ inquātum exigit culpa tm̄ illic re
cipiet de pena. Item yſido. li. primo de ſummo bono. Ig
nis iehēne ⁊ lucebit miſeris ad augmētum pene vt vide
ant vñ doleant: ⁊ nō lucebit ad cōſolationē ne videant
vñ gaudeāt. Item ibidem In iehēna duplex eſt damna
toꝝ pena quoꝝ ⁊ mentē affligit triſticia: ⁊ corp⁹ combu
rit flāma. Ignis iſte iehēnalis ineffabiliꝫ cruciat pecca
tores. De qb⁹ ſic dꝛ in pſ. Cadēt ſuꝑ eos carbones. in ig
nē deijcies eos ī miſerijs nō ſubſiſtēt. Itē dñs ī ira ſua
cōturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis. Quapropꝫ ſcri

bit yſa.lx. Igni erit cib⁹. Itē hie.xv. Dicit dn̄s ad dāna
tos. Ignis succēsus ī furore meo sup vos ardebit. Iste
ignis talit inflāmat⁹ est ⁊ ab ira iudicis succēsus ꝙ no⸗
uo incēdio nō indigebit āmodo. ⁊ vſqʒ ī sempitnū Hinc
est ꝙ dr̄ iob.xx. Deuorabit eos ignis q̄ non succēdet. O
q̄ dure vindicabit se tūc dn̄s de miseris pctōrib⁹ cōdē⸗
natis. Vn̄ eccl.vij. Vindicta carnis ipij. ignis ⁊ v̄mis
Differt aūt ille ignis infernalis ab isto igne materiali.
precipue in trib⁹. Primo ī acerbitate. Est em̄ acerbior
quaſi in infinitū Vn̄ dixit scūs sebastian⁹ cui angel⁹ ad
aurem stabat. ꝙ iste ignis sensibilis ita se habēt ad ignē
iehēnalē. ſicut ignis in pariete depict⁹ ad istū sensibilem
Secūdo in duratione Nā iste ignis pt extingui. ille ve
ro nō. Vn̄ yſa. vltimo. Ignis eoꝝ nō extinguet. Item
math.iij. Paleas aūt cōburet igni iextinguibili Pale
as id est pctōres. Tercio in cōsumptiōe. Nā iste ignis
potest oīa consumē Nā scd̄m philosophū. Oīa ꝯsumit
materia ignis Ille vero nō potest cōsumē: nec corpa nec
spūs quos vrit. Vn̄ de pctōre cōstituto ī inferno dicit
iob.xx. Luet oīa q̄ fecit: tn̄ non cōsumet. Hinc est ꝙ dt
chriſostom⁹ in libro de repatione lapſi. Ignis iste qui in
pn̄ti vita ē ꝯſſumit cuncta q̄ recipit. Ille vero q̄s susci⸗
pit semp cruciat: ⁊ pene sue sp integros reseruat. ꝓptēa
et inextinguibil dicit Nō solū q: ipse nō extinguet sed
q: nec eosquos suscipit perimit ⁊ extinguit. Scriptu⸗
ra em̄ dt Quia pctōres induēt in corruptionē. ſʒ nō ad
honorē vite. ſʒ ad diuturnitatē supplicij ꝓfuturā. Hui⁹
autem pene vim ⁊ ignis illi⁹ potētiam. nulla vox expo⸗
nē ⁊ null⁹ sermo poterit explicare. Ibi q̄d agem⁹. q̄d rn̄
debim⁹ Nihil erit ibi niſi stridor dentiū niſi vlulat⁹ ⁊ fle
tus ⁊ sera pn̄ia cessantib⁹ vndiqʒ auxilijs ⁊ vndiqʒ īua⸗
lescētib⁹ penis. Et ignis ille ſicut nō hʒ naturā cōsumē
di. ſic nec illuminādi: ſʒ ē ignis obscur⁹ ⁊ flāma tenebro⸗
sa. Tercio infern⁹ dicit loc⁹ inqetus Vn̄ in reꝝ natura

quidã loc⁹ ſemꝑ eſt quiet⁹. vt ſuperioꝛ ꝑs mūdi. Quidã qñqꝫ quiet⁹ ꝛ qñqꝫ turbat⁹. vt ꝑs ei⁹ media. Sic ꝓbabile ē terciā ꝑtē ſcꝫ inferiorē ſemꝑ eſſe turbatā: ꝛ ideo dicitur tartar⁹ Nā ſcdm papiā Tartar⁹ dicit̄ turbat⁹ Prouenit autem inqes ſiue turbatio ibi ſpecialit̄ ex tribus. Primo ex penaꝝ varietate. ſicut tēp⁹ dicit̄ eſſe turbatū qñ mixtū eſt cū pluuia grādine niue ꝛ huiōi. q dicūtur eſſe in īferno Vñ ps. Pluit ſuꝑ pctōres laqueos ignis ſulphur ꝛ ſpūs ꝓcellaꝝ ꝑs calicis eoꝝ. Scdā ex miſtrorū vexatiōe. Hiere. xvi. Seruietis dijs alienis q nō dabūt vobis requiē die ac nocte. Tercio ex mutuo clamore. Yſa. xlv. Vos clamabitis pre dolore ꝛ pre cōtritione ſpūs vlulabitis. Certe tūc cuilibet vlulāti ꝛ ſic clamāti rñdebit dñs illud hiere. xxx Quid clamas ſuꝑ cōtritiōe tua inſanabilis ē doloꝛ tu⁹ ꝓpter multitudinē iniqtatis tue: ꝓpter dura pctā feci hec tibi. Tercio dr infern⁹ loc⁹ intēperatiſſim⁹ Vnde dr auern⁹ quaſi ſine vere id eſt ſine temperātia. Nā pene non ſunt ibi in aliq tꝑate: ſꝫ in ſummo gradu ꝛ exceſſu maxīo. Sunt em̄ ibi tenebre vltra modū exceſſiue: ꝓpter qd math. xxij. dicunt̄ tenebre exteriores. Ex inde pꝫ Exodi. x. de tenebris palpabilib⁹ que fuerūt in egipto quātomagis erunt ibi grauiores. Vñ iob. xx. Omnes tenebre abſcōdite ſunt ī oculis ei⁹ Tūc pctōꝛ dicet illud ps. Poſuerūt me in lacu īferiori in tenebroſis ꝛ ī vmbra mortis Itē Collocauit me ī obſcurꝪ ſicut mortuos ſeculi: ꝛ anxiat⁹ eſt ſuꝑ me ſpūs meus. Silr̄ ꝛ illud lamētatiōis Hiemie. iij. In tenebroſis collocauit me q̄ſi mortuos ſempit̄nos. Item eſt ibi ſumm⁹ caloꝛ. ꝓpt̄ quod dr Iob. xxiiij. Caloꝛ nimi⁹ Et rō illius eſt. qꝛ nō exaltat̄: ſꝫ incluſus eſt ſicut caloꝛ in fornace Vñ ps. Pones eos vt clibanū ignis ī tꝑe vult⁹ tui dñs in ira ſua ꝯturbabit eos ꝛ deuorabit eos ignis Ibi eſt ſummū frig⁹: ꝓpter qꝛ iob. xxiiij. Aque illi dicunt̄ aq niuiū q pre ceteris aquaꝝ ſubſtātijs ſunt frigidiores. et

huiõi ſignũ ⁊ ſtridor dentiũ qui eſt ſignũ magni frigorꝭ
et algoris Vñ fulgẽti⁹ in epl'a. Duo ſunt principalia in
inferno tormẽta ſcꝫ frig⁹ intolerabile: ⁊ calor ignis inex
tinguibil'. Et ideo ſcribit mathei xxij. ꝙ ibi erit fletus ⁊
ſtridor dentiũ Flet⁹ nãqꝫ in liq̃factione oculoꝝ de calore
naſcit. ſtridor ꝟo dentiũ ex frigore cauſat Vñ iob xxiiij
Ad nimiũ calorem trãſeat ab aq̃s niuiũ. Vñ in libello
metrico de vita ⁊ geſtis alexandri. Attrit⁹ glacie niuiũ
de frigore trãſit ad penas. O ſuppliciũ miſerabile ſemꝑ
et nunq̃ꝫ moritur quem carcer torquet auerni Quarto
dicit infern⁹ locus deſolatiſſim⁹. Hinc eſt ꝙ ſcđm papiã
acheron vocat. ab a qđ ẽ ſine ⁊ cheronta gaudiũ quaſi ſi
ne gaudio. ⁊ hoc quo ad carẽtiam omnis boni. Vñ com
mẽtator auerrois. ij. Poetrie. In inferno ꝯtinuo ẽ tri
ſticia ⁊ meror ſine cõſolatione Nõ enim habent damna
ti retro aliquam cõlolationem a mũdo quia non valent
eis ſuffragia. nec deſuper de celo nam ex hoc nõ fluit ſu-
per eos aliqua miſericordia. nec ſperãt gratiam de futu
ro. Sic enim nulla erit eis redẽptiõis venia ⁊ ſic erũt
triſtiſſimi in deſolatiõe ſempiterna. Et ergo ſapientie.
iiij. dicitur ꝙ vſqꝫ ad ſupremũ deſolabũtur. Unde tre-
norum primo dicit anima damnata. Poſuit me deſola
tam tota die merore cõfectam. Item yſa. xxxiiij. Pecca
tor deſolabit in ſcl'a ſcl'oꝝ Heu dolor o pena vach deſo-
latio plena Omni tormẽto ſuꝑ hoc hõ corde memẽto

¶ Qꝫ multimoda ẽ afflictio ſodaliũ infernoꝝ.

Rõie debito nũc ſequit exponẽdum ꝙ multimo-
da eſt afflictio ſodaliũ infernoꝝ Tales eñ ſoda-
les ſcꝫ diaboli ſunt aſpcũ horribiles. effectu crudeles ac
tortores infatigabiles Priõ ergo dico ꝙ diaboli ſiue de
mones ſunt aſpectu multum horribiles. ⁊ ꝑpterea for-
mis horribilib⁹ depingũtur in ecleſijs. Unde legitur ꝙ
quidã religioſus de nocte in dormitorio iacens cepit ter
ribiliter clamare. Et cum veniſſent ad eum alij fratres

videbāt eum fixis oculis ad parietem imobilit respicie
tem: nec ad aliqd respondētem. ſz mirabici horrore ꝑcuſ
ſum ⁊ timore. Mane autem a priore interrogatꝰ quid i
nocte habuiſſz rñdit ſe diabolum vidiſſe. Requiſitꝰ cuiꝰ
eſſz forme: rñdit. Hāc faciliter nō poſſum deſcribere Sz
hoc inqd dico. Si eſſz ex vna pte furnꝰ ardens: ⁊ figura
ciꝰ ex alia pte: magis eligerem intrare furnum ꝙ videre
illam horribiliſſimā demonis figuram. Hinc eſt ꝙ btūs
bernardus ſup pš. Qui habitat ſic dicit. Quid putatis
frēs. ſi alicui vnꝰ ex tam multis principibꝰ tenebraꝝ in
medium noſtꝝ irrueret in tota feritate ſua ac tenebro
ſi corpis enormitate apparē liceret quis illum poſſit vł
corpis ſenſu ſuſtinē vel cordis. Et ideo ſicut i vitas pa
trum legit quidam ſenex dixit. Credo ꝙ ſi aliqs vidēt
demones in ea forma qua damnati eos ſunt viſuri: nō
poſſz viuere: ſz ſtatim moreret. Unde dt btatꝰ gregoriꝰ
de criſorio ꝙ cum infirmaret. ⁊ vidēt multitudinem de
monum ſibi aſtātium. cepit altius clamare. inducias vſ
ꝙ mane. Et cum hec dicēs verteret ſe huc atꝗ illuc ne
vidēt eos. pre nimio timore vehemētiſſime cōturbatus
ſtatim moriebat. Cōturbati em̄ ſunt qui videbāt eos:
et timuitomnis homo. Ecce ꝙ horribiles erūt in affli-
ctu qui taliter occidūt cum ſolo aſpectu. Unde iob. xx.
Uadēt ⁊ veniēt ſup eos horribiles Et hoc eſt ꝙ innuit
bernardꝰ vbi dt. O anima mea quis erit tibi pauor cum
dimiſſis omnibꝰ. quoꝝ tibi pñtia tam iocūda. tam gra-
tus aſpectꝰ. cohabitatio tam familiaris: ſola pauens ig
notam ingredieris regionem: cum tibi cateruatim de-
terrētia illa mōſtra deterrima occurrēt. O quanta erit
demonum horribilitas i formis animaliū crudeliſſimo
rum apperētium. Un̄ ſapie. xi. Pro eo ꝙ errātes cole-
bant mutos ſerpentes ⁊ beſtias ſupuacuas: īmiſiſti eis
multitudinē mutoꝝ aīaliū in vindictā vt ſcirēt ꝙ per
que peccat qs: per hec ⁊ torquet. Nō enim impoſſibilis

erat omnipotēs manꝰ tua que creauit orbem terrarum
ex materia inuiſa īmittere illis multitudinē vrſoꝝ:aut
audaces leones vel noui generis beſtias ira plenas. aut
vaporem igneum ſpirātes.aut odorem fumi ꝓferentes
aut horrēdas ab oculis ſcintillas emittētes quoꝝ nō ſo
lum leſura poterat illos extermīare:ſȝ et aſpectꝰ per ti/
morem occidere. Hic ibidem Unde iob.xvi. Hoſtis meꝰ
terribilibꝰ oculis me intuitꝰ eſt. Item eiuſdem vltimo.
Sternutatio eiꝰ ſplēdor ignis:⁊ oculi eiꝰ vt palpebre di
luculi:de ore eiꝰ lampades ꝓcedūt ſicut tede ignis ſuccē
ſe de naribꝰ eius ꝓcedit fumꝰ ſicut olle ſuccēſe atqȝ fer/
uentis Unꝰ poeta refert. Sunt ibi ſerpentes flammas
ex ore vomētes. De flatu quoꝝ pereūt anime miſeroꝝ
Secūdo in effectu ſunt crudeles Unꝰ iob.xvi. Collegit
furorem ſuum in me ⁊ cōminans mihi.infremuit con/
tra me dentibꝰ ſuis. Unde pſalmiſta. Aperuerūt ſuper
me os ſuum ſicut leo rapiēs ⁊ rugiens Item temptaue
runt me.ſubſannauerūt me ſubſannatōe frenduerunt
ſuper me dentibꝰ ſuis. Unꝰ eccleſiaſtici.xxi. Dentes illi
us dentes leonis interficiētis animas hominum. Hinc
dicit̄ pri.petri.v.ꝙ diabolꝰ tanqȝ leo rugiēs circuit q̄rēs
quem deuoret. In die eñi nouiſſimo inuitabūtur diabo
li ad deuorādum pctōres. Yſa.lvi. Omnes beſtie agri et
vniuerſe beſtie ſilue venite ad deuorādum. Item hiere.
xij. Uenite cōgregamini oēs beſtie terre ꝓperate ad de
uorādum. De iſto refert exemplum beatꝰ grego. in libro
dyalogoꝝ. Unde dt ꝙ erat quidam dorus nomīe.nō re
ſed tm̄ nomine monachꝰ cui nimium graue erat ſi quis
pro ſalute ſua ei aliq̄d loqueret̄. Nō ſolum autem bona
nō faceret:ſȝ etiam nō poterat audire. Hic cū extremū
agēt ſpūm cōuenerūt frēs vt egreſſum illiꝰ anime orā/
do ꝓtegerēt. Tūc repēte cepit eiſdem frībus ibidem exi
ſtentibꝰ acclamare necnō magnis vocibꝰ orationes coꝝ
interrūpere ita dicēs Recedite recedite:ego datus ſum

draconi ad deuorandum: qui ꝓpter veſtram pn̄tiam me nō poteſt deuorare. Caput meum iam ore ſuo abſorbuit date locū ne amplius me cruciet: ſꝫ faciat qd̄ futurū eſt Si ad deuorandum ipſi datus ſum q̄re ꝓpter vos moras patior? Tūc frēs ceperūt ei dicē. Quid eſt qd̄ loq̄ris? Signum tibi ſancte crucis imprime. Rn̄dit ille cū magnis clamoribus dicens. Volo me ſignare: ſꝫ nō poſſum. qꝛ ſquamis huius draconis ſtimulor ꝛ premor. Cūqꝫ fratres hec audiſſent: ꝓſtrati in terram cum lachrymis ceperūt ꝓ redēptione illius exorare. Et ecce cepit eger ſubito cum magnis vocibus clamare dicēs. Grās ago deo ecce draco qui me ad deuorādum acceperat orationibus veſtris expulſus eſt ꝛ omnino receſſit. Item in q̄rto libro dyalogorū. refert idem grego. aliud exemplum. Ait em̄ ꝙ in partibus ytonie ī quodam monoſterio tongalaton nomine dicit̃ accidiſſe ꝙ quidam fuit monachus ſanctus reputatus in cōſpectu hominū qualis nō fuerat inuētus apud deum. Nam cum frēs eum eſtimabant ieiunare: latēter cōſueuerat comedē. Hic in agone cōſtitutus fecit ad ſe frēs generalit̃ cōuocari: quibus ipſe dixit. Ecce nūc ad deuorādum traditus ſum draconi: qui cauda ſua genua mea pedeſqꝫ meos fortit̃ colligauit. caput vero ſuū in os meum mittēs ſpūm meum ebibens extraxit. quibus dictis exſpirauit. Et ſicut videt̃ ſunt v̄ba cōdemnati pctōris que ſcribunt̃ Hiēmie. li. Comedit me: abſorbuit me ſicut draco. Iſte eſt draco magnus ꝛ rufus hn̄s ſeptē capita ꝛ decem cornua in capite ſuo de quo dr̄ apocalip. xij. Factum eſt preliū magnum in celo: michael ꝛ angeli eius preliabant̃ cū dracone ꝛ draco pugnit ꝛ angeli eius et non p̄ualuerūt: neqꝫ locus eorū inuētus eſt amplius in celo. Et proiectus eſt draco ille magnus ſerpens antiquus q̄ vocatur diabolus ꝛ ſathanas: qui ſeducit vniuerſum orbem. Et ergo dicitur ibidem. Ve terre ꝛ mari: quia deſcendit ad vos dyabolus. Dyabolus enim zelo nimio

bonis inuidet qui conatur locum ei⁹ poſſidere in celo de quo ipſe miſerabilit̃ proiect⁹ eſt in penis. Et quantum magis appropinquat dies vltima: tanto ardẽtius tem ptat ⁊ feruet ĩuidia. O quãta erit demonum auſteritas et malicia. De quib⁹ bernard⁹ ſic ait in ꝑſa. O q̄z ĩpĩj tor tores tũc torquebũt pctõres ⁊ terribiles vltores vindi cabũt malos mores. Hoꝝ autem crudelitas et malicia diuerſimode cõfortat̃. Primo: q2 plures ſunt ⁊ multi. Vñ pſ. Multiplicati ſunt. qui tribulãt me: multi inſur gunt aduerſum me. Hinc eſt quod dr̃ Job. xix. Obſede rũt ĩ giro tabernaculum meum. Vñ legit̃ in vitas pa⸗ trum ꝙ quidã ſenex vidit demones circũſtantes hoĩes ſicut apes. Et ergo dr̃ in pſ. Circũdederũt me ſicut a⸗ pes: ⁊ exarſerũt ſicut ignis ĩ ſpinis. Secundo. q2 fortes ſunt ⁊ potẽtes. q2 apoſtol⁹ innuit ad ephe. vi. vbi vocat eos principes ⁊ ptãtes ⁊ mũdi rectores Et q2 tam po⸗ tẽtes ſunt ⁊ tam fortes ad nocẽdum. Ideo dr̃ in pſal: Vim faciebãt q̇ querebãt aĩam meam. Et alibi. Irrue rũt in me fortes. De hac etiam potẽtia dr̃ Job. xl. Non eſt ptãs ſuꝑ terram qui comparet̃ ei qui fact⁹ eſt vt nul lum timeret. Omne ſublime videt. ⁊ ipſe eſt rex ſuꝑ om nes filios ſuꝑbie. Huiuſmodi autem potẽtiam ⁊ ſuper biam maxĩe exercebũt in punitiõe maloꝝ ipſos crude⸗ liſſime affligẽdo Vñ eccl. xxxix. Sunt ſpũs qui ad vin dictam creati ſunt. ⁊ in furore ſuo cõfirmauerũt tormẽ ta. ⁊ in tempore ꝯſummatiõis effud..t virtutem ⁊ furo rem ei⁹ qui fecit illos. Nam furor illis ſcd̃m ſimilitudi⸗ nem ſerpẽtis ⁊ ſicut aſpidis ſurde obturantis aures ſu as. Item yſa. liiij. Ego creaui fabꝝ ſufflantem in ignem prunas ⁊ ꝓferẽtem vas in opus ſuũ. ⁊ ego creaui inter fectorem ad diſperdendum. De hoc crudeli interfectore pctõr cõdemnat⁹ ſic loquit̃ Job. xvi. Circũdedit me lan ceis ſuis vulnerauit lũbos meos ⁊ nõ pepercit. effudit in t̃ra viſcera mea cõſcidit me vulnere ſuꝑ vuln⁹. irruit

in me quaſi gigas. Tercio ſunt demones in torquēdo i
fatigabiles Unde Daniel.iij. Nō ceſſabāt miſtri regis
ſuccēdere fornacem. Unde quidā Sūt ibi tortores ſer
pentibꝰ horridiores Difformes nigri: ſꝫ non ad verbera
pigri. Nuſquam laſſant: ſed ſemꝑ ad hec renouant. Ad
mala fervētes ſunt ad penaſqꝫ recentes. Semꝑ triſtati
ſemperqꝫ ferire parati. Semper inardeſcūt: nec ceſſant
nec requieſcūt. Hinc eſt ꝙ Deutronomij.xxviij. cuilibꝫ
pctōri dr. Seruies inimico tuo quem īmittet dominꝰ ti
bi in fame. ſiti. ꝛ nuditate ꝛ in omni penuria: ꝛ augebit
dn̄s plagas peſſimas ꝛ ꝑpetuas. O quāta erit tūc dam
natoꝝ pena q̄ ſine intermiſſione ſemꝑ erit cōtinua ſine
pace ꝛ requie in miſeria ꝛ anguſtia Un̄ de pctōribꝰ dici
tur Ezech.vij. Anguſtia ſuꝑueniēte requirēt pacem et
nō erit: cōturbatio veniet ſuꝑ cōturbationem. Itē apo
calip.xiiij. Nō habēt requiem die ac nocte qui adorauerūt
beſtiam ꝛ imaginem eiꝰ. Tūc pctōr bene poſſꝫ dicē
hoc qđ ſcribit yſa..xxxviij. Nō videbo dn̄m deum in ter
ra viuētium nec aſpiciam hominem vltra ꝛ habitatorē
quietis. Similit̄ et illud hiere.xlv. Ue mihi miſero: qꝛ
addidit dominꝰ dolorem dolori meo ꝛ requiem non inue
ni. Certe tūc cōuertet dolor eiꝰ in caput eiꝰ ꝛ in verticē
illiꝰ iniquitas eius deſcendet

¶ Qꝫ varia eſt cōditio penarum infernoꝝ.

Unc reſtat membꝝ tercium de hac materia ꝑti
nus declarādum: qđ eſt varia cōdicio infernaliū
tormentoꝝ. Sūt eñ plures cōditiones ſpecialit̄ facien
tes ad aggrauationem pene infernalis. Prima eſt acer
bitas qđ patet ex fletu ꝛ ſtridore dentium ex plāctu ꝛ de
ſiderio mortis: ex mādu catiōe linguaꝝ ꝛ blaſphemia cre
atoris ꝛ ex multis alijs his ſimilibꝰ: que omnia ibidem
ſunt ventura. vt patet ex locis varijs ſcripturaꝝ. Apo
ca.xvi. Comederūt linguas ſuas pre dolore ꝛ blaſphemauerunt
deum celi pre doloribꝰ ꝛ vulneribꝰ ſuis. Hinc

grego. dt Qd hic ſuſpicari non potuit illic cruciatui de
dit⁹ inuenit. Item hiero. Tanta erit in iferno vis dolo
ris q mens ad aliud dirigi nō poterit: niſi ad qd vis do
loris impellit. Dicet em̄ tunc peccator illud Hiere. viij.
Dolor me⁹ ſup dolorem. Tāta em̄ erit acerbitas pena
rum q pctōres vita quam omnes appetūt ſpreta ꝛ cō-
tempta: mortem quam omnes fugiūt ardēti deſiderio
ſepi⁹ affectabūt Vñ apocalip. ix. In dieb⁹ illis querēt
homies mortem ꝛ nō inueniēt eam: ꝛ deſiderabunt mo
ri ꝛ fugiet mors ab eis. Acerbitatem vero pene iferna
lis teſtaꝛ dn̄s Hiere. ix. vbi dt. Ego cibabo populū iſtū
abſinthio: ꝛ potum dabo eis aquam fellis: per hec amari
tudinem deſignās infernaliū tormentoꝝ. Cōſideratio
huiuſmodi acerbitatis fecit quēdam iuuenem delicate
nutritum intrare ordinem predicatoꝝ. Quo ingreſſo
cum quidam ſapiēs a parētibus eius miſſus vt ei pſua
dēt egreſſum anteq̄ profitereꝛ dicēs Delicate nutrit⁹
es: nō poteris ſuſtinē rigorem ordis ꝛ aſperitatem. Re
ſpōdit iuuenis Magiſter ꝓpter hoc ordinem intraui: q2-
ſciui me delicatum: ꝛ nihil aſperitatis poſſe ſuſtinē: co-
gitās q acerbiſſima pena iferni mihi intolerabilis eſſ3:
et ideo elegi poti⁹ hanc penam ordis q̄ illam ſuſtinere
nam ſicut ſcriptum eſt Job. vi. Qui timet prinam irru
it ſup eum nix. Hec etiam cōſideratio monit quendā pe
trum heremitam ad mirabilem penitētiam quam fecit
De quo narrat beat⁹ gregori⁹ in quarto libro dyalogoꝝ
Ait em̄ q quidam petr⁹ monachus ex regione hibernie
ortus priuſquam heremū peteret moleſtia corpis inter
ueniēte defunct⁹ eſt. Sed protin⁹ corpi reſtitut⁹ inferni
ſupplicia atq3 innumera flammarū loca ſe vidiſſe atte-
ſtabaꝛ. Qui etiam quoſdam hui⁹ ſeculi potētes in huiōi
flāma ſuſpēſos ſe vidiſſe narrauit. Qui cum iam dedu-
ctus eſſ3 vt i illis ꝛ ipſe mergereꝛ: ſubito angelū choru-
ſci habit⁹ apparuiſſe fatebaꝛ: qui ipm in ignē mitti ꝓhi-

buit.q̄ etiam dixit. Egredē:⁊ qualiť tibi poſt hoc viuen
dum ſit cautiſſime attēde.poſt quam vocem excaleſcēti
bꝰ membris ab eterne mortis ſomno euigilās:cuncta q̄
circa eum geſta fuerāt omnibꝰ narrauit.tantiſq̨ ſe poſt
modum vigilijs ⁊ ieiunijs cōſtrinxit vt inferni eum vi
diſſe tormēta:etiam ſi lingua tacēt:cōuerſatio acclama-
ret. Secunda conditio eſt tormētorum multiplicitas.
Eſt eñ penaꝝ numerꝰ quaſi infinitꝰ Vñ diciť in pſal.
Circūdederūt me mala quoꝝ nō eſt numerꝰ Et ergo di
ciť Deutro.xxxij. Cōgregabo ſuꝑ eos mala:et ſagittas
meas complebo in eis Vere ſicribiť yſa.v.Sagitte eiꝰ
acute:⁊ omnes arcꝰ eius extenti.Multas habet dñs ſa-
gittas in pharetra ſua:quas nōdum omnes extraxit:q̄
poſt finale iudicium pctōribꝰ immittentur.Hee ſagitte
ſunt pene varie:quibꝰ multipliciť tūc miſeri torquebun
tur Vñ dr in pſal.Sagitte potētis acute cū carbonibꝰ
deſolatorijs.Item dt dñs Deutro.xxxiij. Inebriabo ſa
gittas meas ſanguine.⁊ gladiꝰ meus deuorabit carnes.
foris deuorabit eos gladiꝰ: intus pauor.cōſumenť fame
et deuorabūt eos aues morſu amariſſimo.dentes beſtia
rum īmittam in eos cum furore trahētium ſuꝑ terram
atq̨ ſerpentium.De hac penarum multiplicitate ſic dt
gregoriꝰ ſuꝑ illud math.viij.eijcienť in tenebras exterio
res.In īferno erit frigꝰ inſuꝑabile. ignis īextinguibilis
vermis īmortal. fetor ītolerabil.tenebre palpabiles fla
gella cedentiū horrida viſio demonum:cōfuſio pctōꝝ et
deſperatio oīm bonoꝝ Vñ quidam.Infernus eſt fouea
mortifera penis oībꝰ ⁊ miſerijs referta.Hinc dr in pſal.
Pluit ſuꝑ pctōres laqueos ignis ſulphur ⁊ ſpūs ꝓcel
laꝝ pars calicis eoꝝ Et notāter dt pars q2 nō ſolum ī
dictis ſ3 nec etiā in mille conſimilibꝰ poſſit pene integri
tas ꝑfecte explicari. Nā quicq̄d de penis hic dixerimꝰ ē
tanq̨ mīma ps vniꝰ feſtuce reſpcū magnitudīs īfinite.
Vt āt hec penaꝝ mltiplicitas expſſiꝰ declareť Notādū

eſt q̄ damnati erũt pleni miſeria ⁊ dolore. habebunt eñi
fletum in oculis. ſtridorem in dentibꝰ. fetorem in nari-
bus. gemitum in vocibꝰ. terrorem in auribꝰ. vincula in
manibꝰ ⁊ pedibꝰ. igniſq; ardorem in membris omnibus
Ecce q̃ꝫ repleta eſt penis atq; plagis aĩa peccõris in ĩfer-
num deſcẽdentis. Et ergo de damnatis dicit̃ Eccĩ. xv.
Tenebit eum tribulatio ⁊ anguſtia vallabit eum. Et
eiuſdẽ. xx. Omnis dolor irruit ſup eum Item dr̃ yſa. xiij
Omne cor hoĩs tabeſcet ⁊ cõteret̃ tortionem ⁊ dolorẽ
tenebũt· quaſi parturiẽs dolebũt vnuſquiſq; ad p̲ximũ
ſuũ ſtupebit. facies combuſte vultus eoꝝ Vñ Baruch
vi. Nigre ſunt facies eoꝝ a fumo. Nã omnes peccõres
redigent̃ in ollam. vt habet̃ Johã. ij· Et dolores p̲turiẽ-
tis veniẽt ei vt ſcribitur Ozee. xiij. O q̃ꝫ multa flagella
peccõris Tũc eñi poteſt dicẽ cum pſ. Circũdederũt me
dolores mortis nõ tp̲alis ſed p̲petue. ⁊ pericula inferni
inuenerũt me. Rcẽ dicit circũdederũt q: abiſſus ſicut
veſtimẽtum amictus eiꝰ. Nam induit maledictionẽ ſi
cut veſtimẽtum ⁊ intrauit aqua in interiora eiꝰ. ⁊ ſicut
oleum in oſſibꝰ eius fietq; ei ſicut veſtimẽtum quo ope
rit̃: ⁊ ſicut zona qua ſemp̲ precingit̃ O quale veſtimẽtũ
de filis penaꝝ tam multipliciũ ſic fortiter cõtextum q̄
perpetuis temporibꝰ nunq̃ꝫ erit detexẽdum ſeu etiã de-
ponẽdum. Nam funiculo eternitatis erit peccõr inſepa
bilit̃ colligatꝰ O q̃ꝫ aſperũ ⁊ mordoſum ſentiet̃ illud te-
gumẽtum. Ipſum nãq; eſt de quo ſcribit̃ yſa. xiiij. O pe
rimẽtum tuũ erũt vermes. Tam multiplicis pene cõ-
ſideratio reuocauit ipſum dauid a morte peccĩ ad penitẽ
tiam peragẽdam Vñ dixit ad dñm Quãtas oſtendiſti
mihi tribulatiões multas ⁊ malas: ⁊ cõuerſus viuifica
ſti me. Huiꝰ etiam multiplicis pene cõſideratio mouit
quẽdam hẽmitam ſicut legit̃ in vitas patꝝ ad aſperri-
mam penitẽtiam: quam in hẽmo peragebat. a quo cum
quererẽtur cur ſe ita ĩterficẽt: rñdit Totꝰ labor vite mee

nõ eſt ydone⁹ compari ad vnũ diẽ tormẽtoꝝ q̄ pctõꝛib⁹
in futuro ſcl'o ꝑparant. Jtẽ narrat in geſtis ãgeloꝝ: ꝙ
tpe ↄſtãtini minoꝛis q̄dã miles defunct⁹ circa ãnos dñi
dcccvi. q̄ poſtmodũ vite reſtitut⁹ penis territ⁹ q̄s vide/
rat: ad heremũ fugit. fecitq; cellulã iuxta quendã fluuiũ i
quo veſtibus indut⁹ ſepe balneabat ꝑmittẽs veſtimẽta
ſic ad carnẽ cõgelari. Poſtea ꝟo balneũ calidiſſimũ in
trabat: ꝛ ſic cõtinuo fecit quouſq; moreret. Et cũ ſuper
iſto a videntib⁹ argueret: talit rñdebat Si vidiſſetis q̄
ego vidi: eadẽ vel maioꝛa mecũ facẽtis. Nã ſcðm gre.
ſup iob. Sup oĩa ꝓuocat ↄpũctionẽ viſio pene ĩfernal
Tercia cõdicio penam iehẽne aggrauãs ẽ eternitas Vñ
ſapiẽ. iiij. Jllos videlʒ pctõꝛes deridebit: ꝛ erũt poſt hec
decidẽtes ſine honoꝛe int moꝛtuos in ꝑpetuũ. Et mat.
xxv. Jbũt hi in ſuppliciũ eternũ. Jtẽ iudith xvi. Dabit
dñs ignẽ ꝛ vermẽ in carnẽ eoꝝ: ꝛ vrant ꝛ viuãt: et ſen
tiãt vſq; in ſempiternũ. Jdẽ dr yſa. vltio. Vermis eoꝝ
nõ extinguet Vnde dt dñs deutrono. xxxij. Jgnis ſuc
cẽſus eſt in furoꝛe meo: ꝛ ardebit vſq; ad ĩferni nouiſſi
ma hoc ẽ in ꝑpetuũ ſine fine. Jtẽ Yſa. xxxiij. O q̄s de vo
bis poterit habitare cũ igne deuoꝛãte: aut q̄s habitabit
ex vobis cũ ardoꝛib⁹ ſempit̃nis Et eiuſdẽ. xxxiiij Et ter
rã in pice ardentẽ nocte ac die nõ extinguet i ſempit̃nũ
Aſcẽdet fum⁹ eius a generatiõe i generationẽ: deſolabit
in ſcl'a ſeculoꝝ. Vñ apoca. xx. Diabol⁹ miſſus ẽ in ſtag
nũ ignis ꝛ ſulphuris: vbi ꝛ beſtia ꝛ pſeudo cruciabũtur
nocte ac die i ſcl'a ſcl'oꝝ. Et q̄ nõ eſt iuẽtus in libꝛo vite
ſcript⁹ miſſus ẽ in ſtagnũ ignis ibi erit vmbꝛa moꝛtꝭ et
null⁹ oꝛdo. ſʒ ſempit̃n⁹ hoꝛroꝛ ĩhabitat Vt habet Job. x.
Vñ grego. in moꝛalib⁹ ſic dt Hoꝛrẽdo mõ tũc erit miſe
ris doloꝛ cũ foꝛtitudine. flãma cũ obſcuritate. ꝛ moꝛs ſi
ne moꝛte. finis ſine fine. defectus ſine defectu. Quia et
moꝛs ſꝑ viuit. ꝛ finis ſꝑ incipit. ꝛ defectus deficẽ neſcit.
Vñ poeta refert. Nõ veit ad metas moꝛtis miſerabil

etas. Neſcit finiri ſemꝑqꝫ videt oriri. Semꝑ vexãdo ſꝑ genit⁹ renouãdo Hinc petr⁹ bleſenſis in quadam epiſto la ſic ait. Ibi non eſt ſuppliciorum mod⁹ nec intermiſſio ſi ue finis. Nam ibi finis ſemꝑ incipiet. mors non morit. nec defect⁹ deficiet. vt damnati hominis cōdicio ſemper in doloris materiam et mortis eterne pabulum. miſera bilit recidiuet. Quare dicit in pſal. Sicut oues in īfer no poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et ſi morte paſcētur impij quid potabūt illi. ſi mors eſt paſt⁹ qualis erit po tus. Audi ꝓplexam. Uua eorum vua fellis et botrus ama riſſim⁹. fel draconum. vinum eorum venenum aſpidum ī ſanabile. Ita ſcribit deutro. xxxij. O quale petōrum nutri mentū videlicꝫ mortis ꝑpetue tam crudele ſupplicium viuēt tūc morti qꝛ vite ſunt mortui Hinc eſt qđ bernar dus dt libro quinto de cōſideratiōe ad eugenium papā. Horreo vermē mordacem et mortem viuacem. horreo ī cidere in man⁹ mortis viuētis et vite morientis. Unde grego. Morte īmortali morient impij. O de⁹ eterne q̄re me poſuiſti cōtrarium tibi: et fact⁹ ſum mihimetipſi gra uis. Cur nō tollis peccatum meum: vt hoc ꝑpetuū poſ ſim euadere tormētum. O q̄ꝫ felix et beat⁹ qui peccatorum ſordib⁹ nequaq̄ꝫ fuerit infect⁹. qui poſt mūdi gaudia nō abijt nec in vanitates et inſanias falſas reſpexit. Nos autem miſeri errauim⁹ a via veritatis. et iuſticie lumen nō illuxit nobis. laſſati ſum⁹ in via iniquitatis et ꝑditio nis. et ambulauim⁹ vias difficiles. vias graues et inuti les: ꝑ viam autem dn̄i noluimus ambulare Uere ſicut dicit yſa. xlix. Inuacuū laborauimus ſine cauſa: et vane fortitudinem noſtram cōſumpſim⁹. Quid em̄ nobis ꝓ fuit ſuꝑbia. quid diuitiarum pompa et iactātia. quid pre cioſa corꝑis indumēta. quid cōmeſſatiōes et crapule. q̄d riſus et leticie. Quid hec oīa nobis ꝓfuerūt. in quib⁹ va ne et inutilit immo poti⁹ damnabilit temp⁹ noſtrum expē dim⁹ Proch dolor ſine fructu trāſierūt hec oīa tanq̄ꝫ fu

mus ſeu aura matura: trāſijt qđ tpale fuit ſʒ δeu remā-
ſit qđ in eternū cruciabit. Tūc dicet dn̄s de q̄libet dam
nato illud iob. xx. Juxta multitudinē adinuētionū ſua
rū ſic ⁊ ſuſtinebit. Et illud apoca: xviij. Quātum glori
ficauit ſe ⁊ in delicijs fuit tantū date illi tormētum ⁊ lu
ctum. quibꝰ eternalit̄ ſine fine torqueat̄. O quāta ē hoīs
demētia ꝓ delicijs aut diuitijs ſeu ꝓ aliq̄ re terrena hu
iuſmodi ꝑpetua corpis ⁊ aīe ſubire tormēta Vn̄ chriſo
ſto: in libro de reꝑatione lapſi ſic inq̄t. Dic quāta tpa lu
xurie q̄ deliciaꝝ ſpacia compari vis penis ſempiternis.
Centum ſi placet annos delicijs demꝰ adde ⁊ alios cen
tum. adde ⁊ decies centū: que erit ex his ad eternitatem
cōpenſatio Nōne omne tempꝰ vite hꝰ quo delicijs frui
videmur ⁊ indulgē libidi. q̄ſi noctis vniꝰ ſomniū ad et̄-
nitatis ꝯparationeʒ videt̄. eſt igit̄ aliq̄s qui vt vna nocte
delectabile videat ſomniū eternas eligat ſubire penas.
et illud ꝓ his recipe: vel ꝓ illis iſtud ꝯmutare. Quid di
cemus ad repoſitas penas. q̄d dicemꝰ ad hoc ꝙ delicie ve
lut vmbra tranſeūt: pene vero et̄nalit̄ ꝑmanēt. etiam ſi
equale tempꝰ ⁊ idē ſpacium delicijs eſſʒ poſitū ⁊ pene eſ
ſet aliq̄s ita ſtultꝰ ⁊ demēs vt eligēt ꝓ vna die deliciaꝝ
vnū diem ſubire penaꝝ. cū ſoleat dolor vniꝰ hore ⁊ q̄libʒ
corpis cruciatꝰ in obliuionē mittē ante p̄teritū tempꝰ
in voluptate trāſactū. Hec oīa chriſoſtomꝰ vbi ſup̄. O
eternū nunq̄ʒ finē habituꝝ corpis ⁊ aīe tam grāde ſup
pliciū. O mortis ꝑpetue indicibile tormentum Quid
enī referam de te neſcio. Nō enī poteris v̄bis exprimi.
nec ītellectu cōcipi: nec corde ꝯph̄edi. Poſito enī ꝙ eſſʒ
vnꝰ lapis de arena coagulatꝰ ⁊ cōpactus tāte quātitatꝭ
ſicut īfra ꝯcauitatē octaue ſpere poſſʒ ꝯtieri. ⁊ ꝙ pꝰ mil
leſies mille ānos ꝑ dinā potētiā vna arenula tollet̄ Et
deīde pꝰ milleſies mille ānos adhuc vna. ⁊ ſic ꝯſeq̄nt̄ do
nec totꝰ lapis ī nihilū redigeret̄ nunq̄d ꝯſumpto lapide
eternitas p̄dicta erit reuoluta: ſic ꝙ damnatoꝝ anime

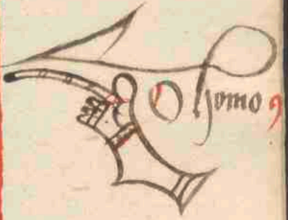

tūc a penis liberabunť. Rñdeo tibi ⁊ dico ꝙ ꝑpetuitas illa vix tūc erit īchoata Nā finiti ad infinitū nulla ē ꝓ batio. vt dz phūs. viij. phiſicoꝝ. Si eñi hoc cognoſcerēt et preſcirēt pctōres cōdemnati ꝙ dicto lapide ꝯſumpto ab illis ītolerabilib⁹ quos ſuſtinēt īferni cruciatib⁹ debe rēt eripi ⁊ totaliť liberari. miſerabiliť ſuꝑ hoc redēptio nis die deberēt ſperare īmo q̄dāmō ſperādo cōgaudē. ex q̄ ſcirēt finē ſuoꝝ tormētoꝝ p⁹ īnūerabiles. īmo poſt in cōprehēſibiles ⁊ infinitos fore ānos q̄uis tardiſſime ad uentuꝝ. Jlla eñi eſt maxima oīm penaꝝ deſolatio ⁊ ca rētia omnis ſpei nunq̄ȝ a penis redimi ſiue liberari Nā ſicut dz yſa. xxiiij. Peccator deſolabiť in ſcl'a ſcl'oꝝ. Uñ diciť Trenoꝝ. iij. Perijt finis meus ⁊ ſpes mea a deo. Jtem q̄rit pctōr hiē. xv. Quare fact⁹ eſt dolor me⁹ ꝑpe tu⁹ ⁊ plaga mea deſperabiľ. Suꝑ quo ꝓuer. xi. ſapiēs ſic rñdet. Mortuo hoīe impio nulla erit ſpes vltra. Jntelli gite hec qui obliuiſcimī deū ne infern⁹ aliqñ vos rapiat et nō ſit q̄ eripiat Ecce iā plane video ꝙ ī inferno nulla eſt redēptio pctōris. Cariſſime ītelligis tu ꝟbum. ſapis cōſilium de lapide ſuperi⁹ tibi dictū. Dic mihi q̄d de illo ſentis. q̄d iudicas. q̄d diffinis. puto veraciter ꝙ ratio nō poteſt diſſentire quinimo vt dz ſit in rei veritate. Cogi ta ergo varias terraꝝ ꝓuincias ⁊ imaginare regiones ſingulas. perpēde fluuios ⁊ maria mūdum mēte circui et totū perambula Aſcēde vſq̄ȝ ad celum ⁊ omnia ſic trāſ uola. Jterum deſcēde in abiſſum. profunditatem conſi dera. Ex quib⁹ omnibus que celi ambitu cōtinenť com pone lapidem. ⁊ imaginare magnitudis eius quantita tem. qua cordialiter intellecta. Dic mihi cariſſime quid ſentis tunc de lapide immo potius quid ſapis de perpe tuis. quid de infinitis peccatorum penis et morte. Eſti mo ꝙ taliter reſpondebis. Uere vere loqui neſcio. Au diui et conturbatus eſt venter meus. A voce con tremuerunt labia mea. grandem rem intelligo: et

veritatem ꝓpoſitam video. Vñ ammirari nõ ſufficioꝛ ſed pauoꝛe nimio mẽte cõtremiſco. Nam certiſſime ti- moꝛ ꝛ tremoꝛ venerunt ſup me multiplicis horroris: et cõtexerũt me tenebꝛe. Quis em̃ nõ metuet. quis nõ ex paueſcet. quis anxietate cordis penit⁹ non deficet. q̃ mẽ teten⁹ hunc lapidẽ diligẽter ruminaret. infinitas pctõꝝ penas memoꝛiť reuoluẽdo. Pone ergo eũ velut ſigna- culum ſup coꝛ tuũ Valde em̃ vtile eſt ꝛ ꝓficuũ tibi hu iuſmodi lapidis nunq̄ obliuiſci. quaten⁹ ſi diuin⁹ amoꝛ te nõ coꝛripit ꝛ reuocat a malicia huiuſcemodi ſpeculũ pene interminabiľ ſaltẽ te cohibeat aliquãdo a pctis O graue ſupplicium miſerabile q̄ fugiẽdum. O ſtigis exi- tium lachꝛymabile quam metuẽdum Quod ſtige toꝛq̄ tur ſemp nunq̄ moꝛietur. Semp plecteť ꝛ nunq̄ finis habeť. Ex p̄dictis clare pꝫ q penarum incremẽtum p i finita ſecula nunq̄ finieť. Huiõi conſideratio eťnitatis pene infernalis cõuertit fulconem marſiliẽſem qui cũ eſſꝫ excellẽs ioculatoꝛ ꝛ vanitatib⁹ mundi deditus. vna dierum cepit cogitare de eternitate ichꝛnalis pene. ꝛ di xit in coꝛde ſuo. Si tibi ꝓponereť iacere in lecto molli et bene ſtrato. ita q nlla neccitate cogẽte inde recedẽs hoc nõ poſſes ſuſtinẽ in eternũ iacere in tali lecto delica to. quõ ergo poteris ſuſtinẽ ſempiternã infernalem pe nam. ſi cõtingat te in ꝑpetuũ illam foꝛe paſſuꝝ. Hac ve ro cõſideratione ꝑterrit⁹ reliquit omnia ꝛ fact⁹ eſt mo- nach⁹. poſtea epus tholoſanus et vir eximie ſanctitatis Itẽ cõſideratio ꝑpetuitatis pene ĩfernalis cõfoꝛtat ho minẽ ꝛ inducit ad pugnãdum cõtra diabolum Quis eĩ cõſiderãs q ſi deuict⁹ fuerit ab eodẽ ducẽtur ad toꝛmẽ- tum ſempiternũ nõ viriliť pugnet ne vincať. Vñ nar rat egeſipp⁹ de cladib⁹ iudeoꝝ q cum quidam de ſocijs alexãdꝛi qui p̄erat magno exercitui videt cõtra eũ ĩnu merabilẽ exercitũ ad bellandũ prepatũ ꝛ ſui cibũ ſume rẽt ꝛ ad cõfoꝛtationẽ vinũ ipſe in q̄dã ſolatio q̄ſi iocãdo

eis dixit. Prandeam⁹ nūc o viri ſtrēnui.nam apud in
feros ſum⁹ cenaturi.Quo v̄bo ſunt omnes animati ad
fugiēdum illam cenam ꝙ tam viriliꝭ pugnauerūt.ſic ꝙ
de cunctis hoſtib⁹ ſuis honorifice triumpharūt. Item a
delectationib⁹ mundi retrahiꝭ ⁊ auelliꝭ. Vn̄ legiꝭ in vi
tas patꝝ quēdam ſenem dixiſſe. Nutrix cum vult pue
rum ablactare.et a dulcedine lactis abducē ad mām̄illā
ponit ſinapium vel quicquid aliud amarum.qđ puer la
ctēs guſtās ⁊ percipiēs ſtatim retrahiꝭ a dulcedīe lactꝫ
Et ſic tu iūge amaritudinem ꝑpetuā inferni.delectati-
onib⁹ huius mūdi:⁊ ꝓculdubio retraheris ab eiſdē Vn̄
Job.v Nunqd guſtare poteſt quis qđ guſtatum affert
mortem amariſſimā hoc eſt penam ſempiternam. Ideo
dicit proſper in pn̄ti vita. Delicie tp̄ales dulces ſunt.⁊
tribulatiōes amare.Sed quis nō libēter bibit tribulati
onis poculum metuēs ignem ꝑpetuū iehēne.Aut quis
nō contēnit dulcedinem ſeculi inhians bonis ſempiꝭne
vite. Vn̄ legiꝭ in legēda beati ioānis euāgeliſte.ꝙ qdaꝫ
diuites ad p̄dicationem eius cōuerſi omnia reliquerūt.
poſtea vidētes ſeruos ſuos in gloria mūdi conſtitutos
penituit eos ſua bona reliquiſſe.qđ beat⁹ ioānes ꝑ ſpūm
intelligēs.virgulas in aurum. ⁊ ſilices in gēmas orādo
cōmutauit:ſicqꝫ eis omnia reſtituit delicta Poſtmodū
quidam iuuenis a beato ioanne reſuſcitat⁹ narrauit eis
de gl'a quam amiſerūt ⁊ de penis infernalib⁹ que eos ex
ſpectauerūt.Quib⁹ intellectis plurimū territi ⁊ aīo cō
ſternati omnia cōtemnētes ad paupꝫtatem priſtinam re
uerſi ſunt.ac mūdum cum ſuis delicijs penit⁹ derelique
rūt. Item accidiā ꝓfugat ⁊ repellit. Vn̄ legiꝭ in vitas
patꝝ ꝙ quidā frater dixit ſeni. Pater nimium accidior
ſic cōtinuo ſedēdo in hac cella. Senex rn̄dit Nondū vi
diſti futura tormēta ꝑpetuo duratura. Nā ſi illa in cor
de tuo poſuiſſes ꝙ ſi cella tua vſqꝫ ad collū eſſꝫ vermi-
b⁹ repleta ſuſtinēs patienꝭ ⁊ nō accidiarerꝫ. Et ergo cū

oportet pctõrem. aut eternã aut purgatorij acerbiſſimã ſuſtinẽ penã. vel in pñti cõdignã agẽ pniam qs nõ pre elegit hic ſuſtinẽ pñiam ⁊ pati poti⁹ q̃ ibi: niſi oĩno fue rit mẽte alienat⁹ Vñ yſidor⁹ in ſinodo. Intẽde aĩo dolo res quoſcũq; tormẽtoꝝ. quaſcũq; ſeculi penas. quaſcun q; doloꝝ acerbitates: compa hoc totũ iehenne ⁊ leue erit omne qđ pateris. Itẽ her. in ep̄la Vigilias times ⁊ ie iunia. manuũq; labores. ſed hec leuia ſunt flãmas ꝑpetu as meditãti. Recordatio tenebraꝝ facit nõ horrẽ ſolitu dinẽ. Si futurã de vbis cogitas diſcuſſionẽ. nõ diſplice bit ſilentiũ flet⁹ ille ⁊ ſtridor dentiũ faciles tibi reddit ⁊ culcitram ⁊ mattam. Item aug⁹ in ſermone. Mens hu mana mũdi hui⁹ illecebris ⁊ cõcupiſcẽtijs deuicta fugit laborem. expetit voluptatẽ. Et vix ad hec deducit vt ſe a prioris vite cõſuetudĩe excludat. Sed cũ incepit cogi tare iudicij neceſſitatẽ ac penaꝝ eternaliũ crudelitatez volũtariũ bellũ inducit paſſionib⁹ motu vł ſpe p̄mij vł timore ſupplicij vim facit priſtinis deſiderijs. ⁊ violent ipſa ſe ipſam vincẽ contẽdit Ideo dr̄ Abacuc. iij. Ingre diat putredo in oſſib⁹ meis. vt ſubter me ſcateat tpe vi delicet pñtis vite: ⁊ poſtea requieſcã in die tribulatiõis Ecce quã fructuoſa ſalubris ẽ meditatio pene infernał Quare ſcribit in ps̄. Cõuertant pctõres in ĩfernũ. hoc eſt ꝑ meditatiões illuc ſe transferãt viuẽtes: ne poſtmo dũ illuc deſcẽdant ꝑpetue moriẽtes. Et ergo dr̄ bñ Da niel. iij. Btũs q intuer abyſſos videlz ꝑ cõtinuã ⁊ iugẽ memoriã iterne ꝯtẽplatiõis tormẽta ĩfernalia cordialit intuẽdo Pꝫ ergo ſufficient ꝑ p̄dcã q multiplex ẽ ⁊ va ria ĩfernał pena ⁊ q̃ vtił ⁊ ꝓficua ẽ ipſi⁹ meõria Et er go Erit hõ vere q cum bona poſſit hr̄e Spõte ſubit pe nas ĩfernaleſq; cathenas Ignib⁹ arſurus ex his nunq̃ rediturus

Finit Terciũ nouiſſimoꝝ
Sequũtur exẽpla de penis inferni

Ex horologio eterne ſapiē de penis inferni

Factum eſt autem poſt hec ⁊ ecce diſcipulꝰ cepit cogita
re dies antiquos ⁊ annos eternos in mēte habere. Quā
q̄ cū ꝓfunde ſe colligēt et a ſenſibilibꝰ ꝓut potuit ītelle
ctum abſtraxiſſʒ. apparuit in viſiōe fidei oculis a longe
quaſi q̄dā regio vmbroſa ignota ⁊ multū terribilis Cū
q̄ tremefactꝰ quid nam hoc eſſʒ inq̄reret. reſpōſum eſt ei
Regio hec vt vides diſtincta. locꝰ eſt penarum futuraꝝ
quem diuerſe anime poſt egreſſum a corꝑe ꝓ diuerſita-
te culparum in penam ſortiunē. quedā ad ipſaꝝ purga-
tionem. quedā vero ad eternam damnationeʒ ⁊ ꝓut ſi
bi ea tūc demōſtrata fuerint Hec autem ⁊ his ſil'ia tam
horrenda ⁊ īmania fuerint tormentoꝝ genera vt nulla
ſufficēt hec lingua narrare. aut nullꝰ ſenſus mortalium
poſſʒ ea plene eſtimare. Cum autem ad ſe rediſſʒ. ⁊ qua
ſi de alio mūdo vt ſibi videbatē ex motiua viſiōis p̄ntia
veniſſet nimio terrore ⁊ errore velut homo ſemiuiuus
aliq̄ʒdiu iacens inſeipſo contabuit. Quedam autem ex
his ſolum fidei cōmunibꝰ oculis cōſpexit. Reſpexit igitē
et ecce de p̄dictis locis fetor intolerabilis exoriebatē: mal
lei reſonātes audiebātur tenebre ꝓfundiſſime denſabā
tur. ⁊ videbanē ibi facies demonum horribiles. Ibi erat
planctꝰ. ⁊ gemitꝰ ⁊ alternātia mala impios ſine pietate
diſcerpebāt. ab aquis niuiū trāſibant ad calorem nimi-
um. Conſiderabat inter hec equitatem ⁊ magnitudinē
iudicioꝝ dei ⁊ inter cordis ſe p̄mentis anguſtias. ac ſu-
doris guttas. que ipſum ex horrore viſionis penetraue-
rāt aduertebat. qm̄ per q̄ peccauerat quis. per hec ⁊ torq̄
batē. Vn̄ ⁊ illi qui in vita ſua inſenſate ⁊ iīuſte vixerāt.
per hec que coluerāt tormēta recipiebāt. Raptores nā-
q̄ ⁊ p̄dones ac eoꝝ cōplices. ⁊ hi qui pauꝑes et amicos
dei dum adhuc viuerēt ſpoliauerūt vel ꝑ exactiōes in-
debite inflixerūt. ad patibula quedā infernalia. ſupra hu
manam eſtimationē penalia. rapti violēter ſuſpendebā

tur ⁊ ibidem torq̄bant nec tamē moriebant. ſ; modo in dicibili cruciabant. Nō nulli etiam q̄ ſub habitu agni no mentem occultauerāt leoninam qui velut canes ra bidi ſeruos dei ꝑ obprobria ⁊ maledica aut v̄ba turbati ua moleſtauerāt ⁊ cōfratres ſuos iniqua ꝑſecutiōe le ſerāt ibidem a canib⁹ infernalib⁹ amariſſimis morſibus corrodebant. Ibi ſupbi ſepultura aſini ī iferno deſpecti ue ſepeliebant ⁊ tanq̄ cadauera putrida ignita proiecti obprobrio ſempiterno qd nunq̄ delebit adiciebant. Et pro gloria tpali ⁊ mētis elatione q̄ ceteros inflati prei re ambiebāt. tāta penaꝝ mole ac pōdere p̄mebant quan tum q̄s premi poſſit qui maximā turrim ſupra ſe habēt Bibuli vero ⁊ crapuloſi: ⁊ qui ventri ſuo ſeruierāt. ve lut lupi famelici fame incredibili ac ſiti intolerabili af fligebant. cupiētes guttam minimā aque frigide ꝑ refri gerio lingue ſue flammarum incēdio aduſte recipe ⁊ ne mo illis dabat. S; demones teterrimi cum ſitulis ardē tib⁹ iuxta eos ſtabāt ⁊ potū quēdam ſulphureum plū bo liquefacto ſimilem nimio calore eſtuātem ꝑ os eorū in ventrē ꝑfuſum fortiter infundebant. Luxurioſi quo q; ⁊ q̄ in delicijs carnem ſuam enutriuerāt ⁊ in obſtina tione ſua ꝑdurauerāt a ſerpentib⁹ deuorabant et a bufo nib⁹ ignitis aculeis vſq; ad viſcera torq̄bant. Qui car nali ac terreno amori dediti fuerāt vtriuſq; ſexus. terrā infernalem pre dolore mordebāt qm̄ eos demones nimi um affligebāt. nam ſpicula ignea habētes ⁊ eſtu vehemē tiſſimo eos inſequētes vulnerib⁹ eos ſeuiſſimis repleue rūt. S; ⁊ ſocios in culpa ſocios habuerūt in pena Su pra modum aute; cupidi ⁊ auari ac queſtuarij male tor quebant nam ī foueis metallis bullientib⁹ plenis balne abant ⁊ exilire cupiētes abſq; mia rein pingebant. Iudi cium duriſſimū his qui preerāt fiebat: fortiorib⁹ autem fortior inſtabat cruciatio ⁊ potētes ibi tormēta patiebā tur potēter O quis dicē queat quātum ibi iudicēs ipij

rectores iniqui clerici turpis lucri cupidi monachi laſci
ui. laici violenti mulieres procaces ſaltatrices ⁊ ambi-
tioſe ⁊ diuerſi quiqꝫ falſi chriſtiani penas varias habu
ere. Heu q̄ꝫ miſerabiles rugitus ⁊ clamores dabant la-
mentabiles ita vt ſola viſionis huius afflictio omnem
penam mundi quodāmodo excedere videretur. Nam ⁊
multitudo vrſorum infernaliū ⁊ audaces leones ⁊ no-
ui generis animalia ira plena. ignoteqꝫ beſtie vaporem
igneum ſpirantes. odorem fumi proferētes ⁊ horrēdas
ſcintillas ab oculis emittētes morſu amariſſimo eos di
laniauerant. Tandem multi ex his in puteum abyſſi de
quo fumus horribilis ⁊ fetor intolerabilis exibat proij-
ciebantur. aſpectꝰ eorum velut ferrum candens in mo-
dum fauillarum exardebāt et a demonibꝰ reimpingebā-
tur cōmanducantes linguas ſuas pre dolore ⁊ blaſphe-
mabant deum celi pre doloribꝰ ſuis ⁊ vulneribus. ⁊ non
egerūt penitētiam ex operibꝰ ſuis. vinculis tenebrarū
et longe noctis compediti. in obſcuro ac tenebroſo obli
uionis velamēto tenebant̄. Sonitus deſcendens cōtur
babat eos ⁊ perſone triſtes apparētes pauorem eis in-
cutiebāt. nec ſyderum limpide flamme illuminare pote
rant noctem illam horrēdam vna eīn cathena tenebrarꝫ
omnes colligati erāt Omnis orbis terrarum limpido il
luminabat̄ lumine ſolis. illis autem ſuppoſita erat gra
uis nox imago tenebrarꝫ. Ipſi autez ſibi erāt grauiores
tenebris fumꝰ tormentorꝫ ipſorꝫ aſcenſurꝰ eſt in ſecula
ſeculorꝫ. Poſt hec vox quedam deſup quaſi tonitruū au
diebat̄ que inſultādo ⁊ q̄ſi exprobrādo dicebat. Ubi nūc
ſunt hij qui ab inicio a diebꝰ antiq̄s mūdo huic toto ſer
uierūt deſiderio. q̄ voluptuoſe viuētes varijs deſiderijs
ſe ſubdiderūt Eya quid pſunt illis nunc omnia q̄ tanq̄ꝫ
vmbra velocit̄ ptranſierunt q̄ꝫ breuis delectatio tā lon
gā reſtem poſt ſe trahit eterne miſerie. O ſtulti ⁊ vecor
des vbi nūc vba illa que cum leticia tāta ⁊ cordis tripu

dio dicē ſolebatis venite ꝛ fruamur bonis q̄ ſunt ꝛ vta
mur creatura tanq̄ꝫ i iuuētute celerit̄ Quid iuuāt nūc
dulcia vniuerſa qb⁹ tam celerit̄ ꝑfruiti eſtis Siq̄dē nūc
a cōtrario plāgere vob cōuenit ꝛ plāgēdo exclamare ac
dicē ve ve nob iā nūc ꝛ in eternū qꝛ nati ſum⁹ nec vltra
mori valem⁹ Ue qꝛ male torq̄mur nec a tormētis vnq̄ꝫ
liberabimur O quis eſt q̄ iſta recogitet ſupplicia ꝛ nr̄a
ad cor ponat tormēta Hec em̄ talia ſunt vt q̄cq̄d in mū
do horribile excogitari poſſꝫ his ꝯpari nō valēt. O q̄ꝫ fe
lix icoinq̄nat⁹ q̄ p⁹ gaudia h⁹ mūdi nō abijt q̄ nō reſpe
xit i vaītates ꝛ iſanias flās. nos iſenſati vitā illoꝝ eſti
maba⁹ iſaniā ꝛ finē illoꝝ ſine hōre. quō ꝯputati ſūt int̄
filios dei ꝛ int̄ elcōs ſors illoꝝ ē. Ergo errauī⁹ a via ve
ritatis ꝛ iuſticie lumē nō luxit nob ꝛ ſol intelligētie nō
eſt ort⁹ nobis laſſati ſum⁹ in via iniq̄tatis ꝛ ꝑditionis ꝛ
ambulauim⁹ vias difficiles. viā autem dn̄i ignorauim⁹
Quid nobis ꝓfuit ſuꝑbia aut q̄d diuitiaꝝ iactātia cōtu
lit nob. trāſierūt oīa illa tanq̄ꝫ vmbra trāſijt qd̄ tꝑale fu
it ſꝫ ꝑh dolor nūc remāſit qd̄ i et̄nū manebit O et̄nū nū
q̄ꝫ finē habituꝝ ꝑpetuū mortꝭ ſuppliciū O finis ſine fi
ne mors ḡuior oī morte ſꝑ mori ꝛ tn̄ non mori poſſe O
mi pr̄ dilcē q̄ me i hūc mūdū genuiſti O dulcꝭ mr̄ q̄ mr̄
nis vberib⁹ me lactaſti O vos oēs aīci mei ꝛ ſocij dilci
valete nūc viſcera mea qꝛ hec eſt hora illi⁹ ſeꝑatōis ama
riſſiē q̄ amarior ē oī morte vale tell⁹ valete ſocij q̄s tā be
nigno fauore colui en ducimur ad horrēdū infernale ſu
ſpēdiū ad ſuppliciū trahimur metuēdū. nūq̄ꝫ vos de ce
tero cū gaudio viſuri O lacme iceſſant̄ ꝑfluite ocl̄i plo
rate ꝛ oīa viſcera mea vlulate ſuꝑ hac ifeliciſſiā ſeꝑatōe
q̄ ē a ſūmo bono a facie illa gl̄oſa ꝛ a ꝯſortio āgl̄ico nec
nō illo feliciſſiō elcoꝝ nūero ponēdiq̄ꝫ ſu⁹ ad illā miſerā
et maledcām ac crudelē dānatoꝝ turbā ſine fine cruciā
dā O manuū ꝯploſ⁹ſoit⁹ O cordiū ml̄toꝝ gemit⁹ itimi
o ſtridor dētiū ꝛ freit⁹ ſpirituū imeſ⁹o plorat⁹ ꝛ vlulat⁹

multus. O in eternū ꝑmāſur⁹ clamor q̄ ſemꝑ durabit ⁊ nunq̄ꝫ finem habebit qui ſemꝑ renouabiť ⁊ nunq̄ꝫ exau dieť. oculi noſtri miſeri nunq̄ꝫ aliud videbūt niſi miſeri am. Aures nihil aliud audiēt niſi ve ve atq̄ꝫ triſticiam. O pia corda iſtud interminabile ⁊ crudele ac eternū ve reſpicite lugete ⁊ flete. O montes cadite ſuꝑ nos colles operite nos q̄d ſuſtinetis quid expectatꝫ abſcōdite nos a facie illa terribili furoris dn̄i a vultu ire glorie dei heu heu cur nō hec maxima mala futura nobis p̄uenim⁹ cū robur affuit cum temp⁹ aderat oportunū vtinam de il lo tempore toto inutiliter expenſo ſupereſſꝫ nobis vna horula tāte pene in remedium cōceſſa. Sed heu ſentēti ante diuina iuſticia p̄cluſa eſt nobis ſalutis via negata miſericordia ſpes omnis ablata. O dolores ⁊ miſerie et in eternū ꝑmāſure anguſtie in terra hac obliuionis vbi null⁹ ordo ſed ſempitern⁹ horror inhabitat. Quid plura nos miſeri ⁊ miſerabiles tm̄ affligimur ⁊ dolem⁹ de illo ve eterno. vt qualiſcūq̄ꝫ termin⁹ excogitat⁹ dūmodo fi nit⁹ eſſet nobis ſolacioſus. Vn̄ poſito ꝑ impoſſibile q̄ꝫ eſſet aliq̄s lapis molaris adeo magn⁹ q̄ꝫ vbiq̄ꝫ circumfe rentiam celi cōtingeret ⁊ q̄ꝫ aliq̄ auicula mīme quātita tis poſt centū milia annoꝝ veniēs de lapide predicto ſo lūmodo tantum ꝑ roſtrum ſuū auelleret quantū eſt ꝑs decima milij. Et iteꝝ poſt centū milia annoꝝ curricula ſicut prius ſcꝫ vnam particulam de decem ⁊ ſic ꝑ ſingu las ꝑtes. Itaq̄ꝫ in decies centenis milib⁹ annis nō plus diminuereť quātitas lapidis. niſi quātum habet in ma gnitudīe granum vnius milij En ꝓch dolor nos miſeri multum grati eſſem⁹ q̄ꝫ poſt talem lōgam ⁊ plenam cō ſumptionem totius lapidis. finem haberet ſentētia no ſtre eterne damnatiōis ſꝫ heu hec eadem cōſolatio miſe ris a diuīa iuſticia penit⁹ eſt negata Hucuſq̄ꝫ miſeroꝝ verba damnatorum. Taliter igitur o fili ibi flagella buntur qui hic a flagellis filiorum excipiuntur

¶Diſcipulus O iudex tremende ecce nūc anima mea ex hac quoqꝫ viſione horribili territa proſtrata eſt ꝛ genua diſſoluta vt vix ſubſiſtere poſſum. O deus meꝰ adiutor meus. O mi deus eterne auerte obſecro furorem tuum a me. Abſit a me hec eterna damnationis ſententia formidoloſa. Quod ſi aduerſa me oportet ſuſtinere fiat voluntas tua hic. in me huius a me licentiam pleniſſimam habeto nec queruloſum diſcipulum de cetero in me habebis hoc ſolum facias vt me a te ī eternum ſeperari non permittas

¶Inferni penas videns petrus monachus grauiſſimam penitentiam peregit.

Petrus quidam monachus ex regione ortus hibernie loco vaſte ſolitudinis cui euaſſa nomen eſt inherebat hic prius ꝙ heremum peteret moleſtia corporis interueniente defunctus eſt. Sed protinus corpori reſtitutus inferni ſe ſupplicia atqꝫ innumera loca flammarū vidiſſe teſtabatur. Qui etiam quoſdam huius ſeculi potententes in eiſdem flammis ſuſpenſos ſe vidiſſe narrauit. Qui cum iam deductus eſſet vt in illo iam et ipſe mergeretur ſubito angelum choruſci habitus appruiſſe fatebatur. qui eum in ignem mergi prohiberet. Cui etiam dixit. Egredere ꝛ qualiter tibi poſt hec viuendū ſit cautiſſime attende. Poſt quam vocem paulatim recaleſcentibus membris ab eterno mortis ſomno euigilans cuncta que circa illum fuerant geſta narrauit. tātiſqꝫ poſtmodum ſe vigilijs ieiunijſqꝫ conſtrinxit vt inferni eum vidiſſe et pertimuiſſe tormenta. et ſi taceret lingua conuerſatio loqueretur.

¶ Infernales penas diuerſi diuerſimode pro meritoꝝ qualitate patiūtur

¶ Dicebant de eodem abbate maiore machario. quia dum ambularet aliquando in heremum inuenit caput hominis in terra iacens. Quod cum moueret virga palmea quam habebat in manu locutum eſt caput illud ad eum. Cui dixit ſenex. Quis es tu? Reſpōdit caput illud ad ſenem. Ego eram ſacerdos gentilium qui aliquando commanebant in loco hoc. Tu vero es abbas macharius qui habes ſpiritum ſanctum dei. Quacūqꝫ ergo hora miſertus fueris eorum qui ſunt in tormentis et oraueris pro eis tunc conſolantur puſillum. Dicit ei ſenex. Et que eſt iſta conſolatio? Reſpondit illud caput. Quantum diſtat celum a terra tantum eſt ignis ſub pedibus noſtris ⁊ ſuper caput noſtrum. Stantibus autem nobis in medio ignis non eſt vt quis facie ad faciem videat proximum ſuum Ait ergo ſenex cum fletu Ve illi diei in quo natus eſt homo ſi eſt hec conſolatio ſupplicij. Rurſus dixit ſenex. Eſt peius tormētum ab his? Reſpondit caput illud. Maior pena ſubtus nos eſt. Dicit ei ſenex Et qui ſunt in ipſa? Dicit illi caput illud Nos qui ignorauimus deum vel aliquid modicum miſericordie habemus. qui vero cognouerunt deum et negauerunt eum nec fecerunt voluntatem eius: hi ſunt qui ſubtus nos ſunt. Et poſt hec ſumens ille ſenex caput illud ſepeliuit.

¶ Infernales penas ſentiens clericus mūdo relicto monaſterium intrauit.

¶ In nannetis ciuitate tempore henrici quarti imperatoris erant duo clerici nondum patientibus annis

preſbyteri ſancti litteris affatim inſtructi inter ſe mul
tum amici. Hi pactum inierunt inter ſe vt vter eorum
prior moreretur alij vigilanti vel dormienti appareret
infra triginta dies. Data acceptaq; corporali fide non
multum poſt vnus obijt ⁊ triceſima die alteri vigilan-
ti aſtitit: neſcio quid operis mollieti ⁊ vultu exangui ⁊
pallido ad eum ait. Agnoſcis ne me. Agnoſco ille ait. ⁊
miror quid tam diu moratus fueris. Ille prius moram
excuſans tandem ait Et aduentus meus ſi volueris ti
bi fiet commodus mihi omnino infructuoſus. Nam
ſempiternis damnat⁹ ſum ſupplicijs. Ego ait alter iu-
uabo te precibus. ieiunijs. et elemoſinis multis. At ille
reſpondit. Sine penitentia ſunt iudicia dei in inferno
Dum rotat aſtra polus dum pulſat littora pontus pro
criminibus meis puniar. ſi totus mundus mihi reme-
dia exquireret eterna tamen ⁊ innumera penarum ge-
nera patiar. Et vt aliquam ex meis irreuocabilibus pe
nis cognoſcas. en vna. Protēditq; manum ſanioſo vl
cere ſtillantem. Videtur ne ait tibi leuis. Cum ille le-
uem ſibi referret videri ipſe mor... curuatis in volam
digitis tres guttas defluentis tabi ſuper eum iaculat⁹
eſt. quarum due tempora vna frontem cōtingentes cu
tem ſicut ignito iaculo penetrauerunt foramen nucis
capax efficientes. illo magnā penam eſſe doloris prote-
ſtante clamore. Hoc inquit mortuus erit tibi q̄diu vi-
xeris ⁊ penarum mearum graue documētum ⁊ niſi ne-
glexeris ſalutis tue ſingulare monumentum Vade er
go dum licz muta habitum ſimul ⁊ animum. ⁊ eſto mo
nachus redonis apud ſanctum melanium. Cumq; vi-
uus ad hoc reſpondere nollet: mortuus eum oculi vigo
re perſtringens. Si dubitas inquit cōuerti miſer lege
litteras iſtas. Et hoc dicens manum protendit tetris
notis inſcriptam quibus ſathanas et omne ſatellicium

inferorum omni ecclesiaſtico cetui gratias de tartaro e mittebant. Quod cum ipſi in nullo ſuis voluptatibus deeſſent. tantum numerum ſubditarum animarum paterentur ad inferna deſcendere predicationis incuria quantum nunꝗ viderant retroacta ſecula. His dictis loquentis aſpectus diſparuit. Audiens hec omnia vendens et dans pauperibus ſanctum melanium adijt. et monachus ibi factus optime cõuerſatus eſt

¶ Infernalis ignis ꝗ acerbus ſit et de woltero cui apparuit diabolus.

In villa que in territorio bunnenſi eſt ſita miles quidã nobilis et deuotus walterus nomine habitans erat tã domine noſtre ꝗ ordini ſatis obſequioſus. Hic cum tẽpore quodam grauiter infirmaretur ſolusqꝫ iaceret. diabolus illi ad pedes lectuli viſibiliter apparuit. Erat autem ſicut ipſe nobis retulit facies eius ad inſtar ſimee diſpoſita cornua habens caprina. In cuius aſpectu cuꝫ terreretur poſtea cõfortatus ait. Quis vel quid es vnde venis vel quid queris? Reſpondit monſtrum Diabolus ſum animam tuam tollere veni. dicente milite. Recede leccator animam meam non tolles. chriſto me commendo. ſubiunxit ille. waltere ſi mihi cõſenſeris homagiumqꝫ feceris nõ ſolum incolumitati te reſtituam. quin etiam ſuper omnem tuam progeniem te ditabo. Reſpondit miles. Satis habeo de diuitijs tuis fallacibus non curo. Unde ergo tibi theſauri. Infra termĩos inquit curie tue infiniti occultãtur. Cum quo cum miles iam loqui delectaretur ait. Dic mihi vbi eſt anima domini mei wilhelmi comitis iuliacenſis nuper defuncti? Tunc reſpondit diabolus militi et dixit illi.

Noſti caſtra vicina wolckẽburch et drachenvelt. No
ui inqͥt Et ille. per fidem meam tibi dico ſi ferrea eſſent
tam caſtra ꝙ̃ eoꝝ mõtana. ⁊ in illo loco mitterẽtur vbi
anima wilhelmi eſt anteꝙ̃ ſupcilicium ſuperiꝰ inferiori
iungi poſſꝫ liquefierẽt. Quo dicto mox cachinnãdo ſub
iunxit. Ardor iſte balneum lacteum eſt ei In futuro qñ
corpus ſuũ anima reſumet. tũc primũ penam debitã re
cipiet. Requiſitꝰ de anima henrici comitis ſeynẽſis. rñ
dit. Certe illam habemꝰ. De pena tamẽ illiꝰ nihil expreſ
ſit. Adiecit etiam ĩterrogare illum de patre ſuo Ad qd
reſpõdit ille. Viginti ãnis ⁊ vno illum habuimꝰ. ſꝫ mo
nocula illa ⁊ caluꝰ ille atꝙ pediculoſus qui in ſolario ia
cet nobis eum abſtulerũt. Monoculam vocauit vxorẽ
eiꝰ iugiter lachrymãdo oculum vnum ꝑdiderat. Caluũ
dixit filium eius theodericum monachum noſtꝝ qui ad
vidẽdum germanum eodeꝫ tempore aduenerat. Inter
rogatꝰ vero de ꝑdicta matrona. Reſpõdit. Nunꝙ po-
teſtati noſtre addita eſt eo ꝙ mulier eſſet bona ac ſancta
Frẽm autem tuũ lambertum ſic ſellauimꝰ vt noſtꝝ ius
euadẽ non poſſit. q ante paucos ãnos defunctus eſt vir
auarꝰ ⁊ pecunioſus. Dicẽte iterum milite. Dic mihi de
quo loco veniſti nũc ad me. Reſpõdit demõ. Ego ⁊ ſo-
cij mei eramꝰ in exequijs cuiuſdam abbatiſſe nigri ordi-
nis egreſſum aĩe eius preſtolãtes. Tũc miles quot era
tis ibi. Reſpõdit demõ. Noſti nemus in Cottinforſt.
Optime inqͥt noui Et ille Nõ ſunt tot folia in arbori-
bus quot illic fuimꝰ cõgregati. nõ eſt tam grãdis ſilua ĩ
prouincia noſtra Et qd obtinuiſtis ibi. Reſpõdit. Heu
nihil. femĩa fuit religioſa ſed ⁊ michael archãgelꝰ ſuꝑue
niens cum fuſte ferreo ſic nos cecidit ⁊ cedẽdo fugauit.
vt diſpergẽmur quemadmodũ puluis qui a turbine im
pellit̃. Requiſitꝰ etiam ſi eſſet in obitu dñi gerardi abba
tis noſtri tũc recẽter mortui. Rñdit. Nõ eſt tantũ ha
rene in littore maris quot ibi fuimꝰ Sed modicũ ibi ob

tinuim⁹ qꝛ pediculoſi illi more porcoꝝ in humo iacendo grunnie̅tes no̅ ſinebāt ꝓpius nos accede̅ Habe̅t preterea domum quādam ſuſurrij capitulū notās in qua omnia nobis quecūqꝫ delinquūt ſubtrahūtur. Et dixit miles: Quomodo ſtultiſſime auſus fuiſti ad obitum viri tam iuſti venire? Auſus inquit. Ego preſens fui vbi dei fili us expirauit ſedēs ſup̱ brachium crucis. Hoc ꝟbum a demone ꝓlatum et a laico recitatum maxime mihi fide̅ fecit dictoꝝ eo qꝫ ī gloſa legaꝶ ſup̱ thobiam. Dice̅te wal tero. Que fuit porcio veſtra in chriſti morte? Reſpon dit. Nulla Malo noſtro illuc venim⁹ quia ꝟtute morie̅ tis turbati ⁊ exagitati detruſi ſum⁹ in infernum. Mul ta alia cum demone quotiens ſolus erat cōferebat. que poſtqꝫ cōualuit multis recitauit. Uis nūc audire qua lis predicti comitis wilhelmi finis fuerit et pena

¶ Infirmatus in caſtro ſuo nithiecke pro quadam cō tumelia ſibi illata venit coloniam. Qui cum rediret in via defectum cordis incurrit ⁊ aīe. Oh nunqꝫ de cetero videbo coloniam Cui in terram depoſito cum medicus eius dice̅t mortem eſſe in ianuis ſubiecit. Conſulo tibi vt vxorem tuam recipias. Reſpōdente illo. nō faciam: ſupplicauit ei ꝓ quodam milite quem diu incarcerauerat. Nequaqꝫ inquit egredieꝶ me viuēte. Tūc medic⁹. Ergo ante diem craſtinum egredieꝶ. Quod ita factuꝫ eſt. Cum vero moritur⁹ eſſet in ſinu cuiuſdam matrone quam viro ꝓprio tulerat iacebat. Cui cum illa dice̅t Domine quid faciam poſt mortem veſtram Juueni in quit nubere debes militi. Hec ei ꝟba vltima fuere. Eadē nocte ſicut mihi retulit abbas quidam ordis noſtri. ſanctimonialis quedam ſancti mauricij colonie in loca penaꝝ tranſpoſita eſt. in quib⁹ puteum magni horroris igneo tectum operculo inꝶ flammas vidit ſulphureas. De quo cum ſuū ductorem inꝶrogaſſet. rn̄dit ille Due tantum aīe in illo ſunt aīa videlꝫ maxētij imꝑatoris ⁊

aīa willhelmi comitis iuliacenſis. Mane viſum recitās cum eadem die rumor inſonuiſſꝫ colonie de morte eiuſ dem comitis viſionem fuiſſe veram ītellexit. Propē ſimilem culpam iuſtum fuit vt qui pares erant in culpa cōformes fierēt in pena. vtriuſqꝫ vitam noui. Maxēcij ex lectione. willhelmi ex multoꝝ relatiōe. Vterqꝫ tyrannus. vterqꝫ ſupra modum luxurioſus Sicut legitur in chronicis nulla ſuit in vrbe romana ſiue extra vrbē matrona tam nobil' tam pudica. dūmodo oculis maxencij placēt. quin de domo mariti ſublatam corrūperet. Similia faciebat de ꝟginibꝰ ⁊ viduis. Viderūt iſta viri ⁊ ingemuerūt. parētes ⁊ tacuerūt. Tāta erat illiꝰ crudelitas vt cum nimio dolore cordis afficeret tristiciam tamē diſſimularet. Tanta eiꝰ extitit tyrānis vt paſſim ſenatores ciues milites occidēt. de quibꝰ aliqua habebat ſuſpicio. willhelmꝰ vero nō diſſimilia opabat' bis. ⁊ ſi nō pari ptāte nō tn̄ impari volūtate. ſicut audiui ita dedit ꝰ erat luxurie ⁊ inceſtui vt vix aliquē haberet miſteria liū cuiꝰ vxorē aut filiē nō attēptaret violare. nullā hn̄s drām int' matrē ⁊ filiā. int' legitimā ⁊ abſolutā. Quāte fuerit circa ſubiectos ſiue cōprouīciales crudelitatꝭ oīs nouit epatꝰ coloniēſis. Maxēciꝰ vxorē ꝓpriā occidit. iſte incluſit. Jlle pſecutꝰ eſt ecciam multos ꝑ fidē occidēdo. Jſte tpe ſciſmatis iperij romani pſecutꝰ eſt ſedi apl'ice obediētes ſacerdotes de ſuis ſedibꝰ eijciēdo q̄ſdā mutilādo ⁊ bona ecciaꝝ diripiēdo. Hec acta ſunt ī tpibꝰ Jnnocētij pape ¶ Jnfernales ⁊ horrēdiſſiās penas q̄dā diues ſuſtinuit ⁊ ꝑ q̄litate delcātionū q̄litates peāꝝ recipet

Refert petrꝰ cluniacēſ ꝙ monachꝰ q̄dā cū i extremis vite ſue eſſꝫ aīa ſua ducta ſit ān īfernalē portā. q̄ cū ibi tot diūſitates penaꝝ ꝯſpicēt vltra q̄m dici p̄t tremē cepit Qd ne facēt āgelꝰ ꝓhibuit Jbi ꝟo aliq̄ꝫdiu morāte eo vidit demones q̄ſdā ꝑcurrētes ⁊ nimiū cachinnātes de perditiōe anime cuiuſdam diuitis quam ſocij ſui ſecum in baratrum damnationis attraxerunt.

Venie̅tes autem ad p̄rincipe̅ demonioꝝ dixerūt ſe ani mām amici ſui cum gaudio magno attrahe̅. Quibꝰ con gaudens ſi gaudium infelicitas dici poteſt ait. Accipi te ꝛ pompoſe ſicut ſolitꝰ erat in cathedra ſua ſede̅ facite indue̅tes eum ſicut ſolitꝰ erat veſte honorifica. Et ſede̅ eum fecerūt ſup̄ ſedem ita inextinguibilit̄ arde̅tem. q̄ ſi totum mare ſupfunderet̄ nullatenꝰ extingueret̄. palliū vero quo eum circūdederūt nō minoris flagrātie erat. Illo in ſede miſerabiliter collocato ꝛ infelicius veſtito princeps ad ſuos ſeruie̅tes ait. Ite ꝛ ſicut dece̅s eſt tali amico noſtro poculū noſtre delectatiōis ꝓpinate. Tūc tanq̄ ereum liquorem candentem omni genere fetoris mixtum ori eiꝰ apposuerūt. ꝛ appoſitꝰ per omnia mem bra eiꝰ in flāmas diffuſus effundebat̄. quo potato iocu latores demones qui ei iocularent̄ admiſit. Qui accipi entes duo cornua ignibꝰ plena auribꝰ eius apposuerūt. et corniculari incipie̅tes ſcintillas p̄ oculos eiꝰ ꝛ per na res ꝛ p̄ omnia foramīa eiꝰ emittebāt. Deinde ī camerā miſit vbi cōtra delectatiōes carnales quas ſolebat cum puellis dum adhuc viue̅t exerce̅ īfernales pateret̄ ama ritudies. que oīm ſerpe̅tium generibꝰ erat repleta. ꝛ ita nimio calore ince̅ſa. ꝙ cande̅tis ferri ſatis euince̅t ar do rem. a quibꝰ exceptus q̄ horribilit̄ amplexatꝰ. quāq̄ de coroſe oſculatꝰ. quamq̄ miſerabilit̄ ſit contrectarꝰ ꝛ per omnia membra diſcerptꝰ a nobis pius pater remoueat ꝙ nunq̄ experiamur. Et cōtra queq̄ oblectame̅ta car nalia que prius habuerat viue̅s ſingula torme̅ta infer nalia inferebāt. Hoc viſo anima monachi ad corpus re dijt. et quod viderat ob vtilitatem audie̅tium plurimis enarrauit

Erant in ſchola duo inſole̅tiſſimi ſcholares adoleſce̅tes qui nō ſolum nō pati volebāt correctiōes magiſtri. veꝝ etiam ꝛ ad inſole̅tias ꝛ diſſolutōes alios ſtude̅ vole̅tes ſepiſſime compellebāt. ꝛ hoc quidem magiſter eme̅dare

non poterat nec audebat Cōtigit ergo magiſtꝝ mori ꝛ tercio die aut quarto in media ſchola in effigie magiſtri diabolum cum ꝟga ferrea coram omnibꝰ apparere Nec mora cum nigro vultu in adoleſcētes dictos exurgens et cum ꝟga illis mortem intemptās repēte diſparuit. Morꝗ illi pre pauore in furiam verſi poſt dies aliquot obierūt. Ex hinc ergo ſcholares diuinū aduertāt iudicium ꝛ magiſtris ſuis ſubdi diſcāt. nec vnꝗ refugiāt corrigi ne eis contingat poſtmodum cum virga ferrea vapulare.

Refert petrꝰ cluniacēſis ꝙ apud caſtꝝ lizimacū qḋ in pictauiēſi pago eſt ſituatum nuꝑ quidam p̄ſbyter erat qui ſacerdotalis ordis ſuꝑceleſtem dignitatē miſerrime vite cōuerſatione deturpās nō ad aīaꝝ quibꝰ preerat curam ſ; ad carnis voluptatem explēdam ſacro miſterio vtebaꝛ. Territꝰ tamen cōſcientie malo ſicut aliquando et mali ad horam cōpungūtur familiaritatē quorūdam bonoꝝ viroꝝ expetijt. ꝛ abbati boneuallis ꝛ frībꝰ eiuſdē monaſterij ſe in amicicia ſpecietenꝰ copulauit. Qui longo tempore eum de vite emēdatione commouētes. ꝛ vt ceculo renūciaret aſſidue exhortantes. nihil ab eo impetrare p̄ter inanem ſpem potuerūt. Nam libēter q̄ dicebāt audire ſe fingēs. ꝛ ſemꝑ eos de cōuerſiōe ſuſpendēs de ſocietate ſanctoꝝ illorū gloriabaꝛ. nec āmonitiōe vel exemplis eoꝝ a malꝭ retrahebaꝛ. Jn his itaꝗ ꝑdite vite ſue actibꝰ perdurās. ꝛ obſtinatiōe impia iram ſibi in die ire theſaurizās in morbū incidit. Quo poſt aliq̄t dies ī graueſcēte ad extrema ꝑuenit Adierat eū prior viſitatiōis grā iam dicti monaſterij atꝗ cū eo ꝑ aliq̄ntū diei ſpacium ipſo q̄; rogāte ꝑmāſerat. Et nocte ſuꝑueniēte cū cunctis diſcedentibꝰ ſolus lecto eiꝰ aſſidēt. clamare terribiliꝛ eger ille ad priorem cepit. Succurre ſuccurre ait ſuccurre. Ecce duo ſuꝑ oēm feritatē leones expauendi ī me īpetū faciūt. ꝛ hianti ore ac rictu feroci ꝑ fruſta

me decerpūt.totūqꝫ ꝯſumē volūt Dep̄care cito dn̄m vt
ab his eripiar anteqꝫ eoꝝ morſibꝰ conſumar.dicebat hoc
et tremebat ⁊ velut deuoraturos fugiēs timore defecto
corꝑi vires addēte retrocedebat. Prior vocis ac geſtꝰ il
liꝰ turbatꝰ terrore nō ſine multo ⁊ ipſe tiore erat.ad pre
ces tn̄ ipſe neccitate īpellēte cōuerſus ꝑ miſero illo vt po
terat deū exorabat.Quo orante mutata voce eger.Bn̄
inqͣt bn̄ receſſerūt crudeles beſtie.⁊ ꝑ orōes tuas iā nuſ
quā apparent. Et qꝛ vſqꝫ ad vltimū ſpūm ſꝑ cōpos ſui
extitit.nec vt qdā morientiū ſolēt vel ī modico ſenſu i-
minutꝰ fuit cōuerſus ad priorē loqͥ cū ipſo de quibuſdaꝫ
vt ſaniſſimꝰ cepit.Cūqꝫ tā de his qꝫ de alijs multa int̄ ſe
ꝟba cōferrēt.hore fere vniꝰ ſpacio elapſo rurſus īclama
re lōge terribilius qꝫ priꝰ exorſus ē.En inqͣt en ignis de
celo vt torrēs inundās deſcēdit.⁊ ſuꝑ hūc lectū veniēs
iā iāqꝫ me ī fauillā vſqꝫ cōburit.Feſtīa.adiuua.ora.ſi for
te ⁊ ab hac morte eripi valeā.Et hec dicēs manibꝰ ⁊ bra
chijs optoria ſubleuabat.⁊ ea velut aliqͥd iuuare poſſēt
inuiſibilibꝰ ignibꝰ turbatꝰ opponebat.Sꝫ nequaqꝫ Nō
eīm corꝑalia tegmīa ab ſpiritalibꝰ incēdijs tegē poterāt
quē celeſti vindicte īpia oꝑa exponebāt Prior adaucto
tiore denuo ad orationē cōuertit̄ ⁊ qntū in tali caſu poſ
ſibile erat dn̄i miſcdiam ꝑ eo dep̄cabat̄ Illo vt ſup̄ orōi
inſtāte poſt paululū pariēs gratulatiōis vocibꝰ p̄ces eꝰ
int̄rupit dicens Iā ab igne tutꝰ ſum.nā dum ſuꝑ me vt
dixi cū īpetu deſcēdēt int̄poſitꝰ eſt lintheꝰ vſqꝫ ad quē ig
nis ꝑuenit ſꝫ eū trāſire nō potuit. iā iam ab iſto ꝑiculo
ereptꝰ oro ne a me diſcedas quouſqꝫ qs illoꝝ finis futu
rꝰ ſit agnoſcas. Tūc prior q tā tiore quā hoſpitādi necci
tate recedē nolebat ſubſtitit.⁊ ab orōne ſurgēs rurſum
ei aſſedit.Cūqꝫ eum tātis terroribꝰ anxiū conſolaret̄.⁊
vterqꝫ ad inuicē vt priꝰ colloqret̄.ſubito egrotꝰ ad īuiſi
bilia ereptꝰ obmutuit.eū prior raptū ab humanis ītelli
gēs rei exitū p̄ſtolabat̄. Tum ecce pꝰ multū noctis ſpa

cũ hõ ad ſe redijt ⁊ miſerabilit̃ ingemiſcẽs ait. ha. ha. ad iudiciũ eternũ rapt⁹ ſum. ⁊ heu miſer et̃na morte damnat⁹ ſum Tradit⁹ ꝗ̃ſum horrẽdis tortorib⁹. igne inextinguibili cũ diabolo ⁊ angel' ei⁹ ꝑpetuo cruciãd⁹ Ecce ecce ignita ſartago plena bulĩẽti adipe quã corã me tormentoꝝ miſtri detulerũt. eãq̃ ad me frigẽdum vndiq̃ ſuccẽderũt. Et cũ ſepe nominat⁹ prior orõni ſicut iam bis fecerat tercio' q̃ incubuiſſet ille ait Ceſſa ceſſa oro pro me orare. ne ꝑ illo vltra fatigeris ꝑ quo nullaten⁹ exaudieris Priore aũt dicẽte frater redi ad cor ⁊ miſericordiã dum adhuc viuis a deo reqre. ille adiecit Putas ait me vt inſanũ loqui. Non ait inſanio ſ; ſana mẽte ea q̃ dixi cõfirmo. Et cucullã prioris manu tenẽs eũ interrogaui. Nõne hec qđ manu teneo cuculla tua ẽ quo rñdente ẽ adiũxit Sicut hec veſtis cuculla ẽ ⁊ ſicut hoc quod ſubſtratũ eſt mihi palea ẽ ſic ⁊ hoc qđ corã cerno ignita ſartago eſt. Et dũ hec loq̃ret̃ gutta ĩuiſibil' ignis de illa q̃m videbat ſartagĩe exiliẽs ĩ manu ei⁹ priore vidẽte cecidit et mirabile dictu cutem ⁊ carnẽ vſq̃ ad intima oſſis cõſumpſit. Tũc ille acri cum gemitu En inq̄t indubia rei probacio. Nam ſicut iſta quã vides de ſartagine ꝓlapſa gutta carnis partẽ cõſumpſit ſic cõfeſtim me ignea vorago cõſumet. priore ad iſta ſtupẽte iteꝝ dixit. Ecce ſartaginẽ ipſam miſtri ĩfernales ꝓpius afferũt. ⁊ vt me in illã iniciãt iam iãq̃ man⁹ adaptãt. Et poſt modicũ. Ecce linthcũ in q̃ iaceo vndiq̃ cõcurrẽtes accipiũt. ⁊ in igneã ſartaginẽ et̃nãq̃ frixurã ꝓijciũt. Hoc velut vltimũ vale mox vt priori atq̃ his q̃ ad hec ſpectaculũ horrẽdũ cõuenetãt dixit. ſubtracta voce ⁊ reflexa ceruice puniẽdũ ſpm̃ ꝯdẽnatis ſpiritib⁹ tradidit. Tãtus vero terror oẽs inuaſit vt oẽs aufugerẽt. nec aliq̃ in domo vbi mortui cadauer remãſerat remanẽ auderẽt Facto mane miſeꝝ cadauer ſepulture traditũ eſt Poſt aliq̄t ãt dies cũ ad vniuerſos circa poſitos hec tã terribil' fama ꝑueniſſ; rei

veritatem ꝓbare volētes tumulū aperuerūt et foſſam illam quam ī manu adhuc viuētis pſ̄byteri gutta pnūcia damnatiōis fecerat ī mortui cadauē īuenerūt. Que omnia ſicut beat⁹ grego. dt nullo mō ꝓpter ſe īfelix pſ̄byter vidit cui nihil ipſa viſio cōtulit. ſʒ quāta cautela ſacerdotale officiū āminiſtrādum q̄ʒ reuerēter diuina myſteria ſint tractāda. ſuperna ſuper eum diſpoſitio demōſtrauit

Duo clerici vno corde ītrabāt monaſteriū. ⁊ tā exēplariter viuebāt vt oēs eos diligerēt. Poſt duodecim annos vn⁹ moriꝛ Cui minor ait Tecum ꝑ deo parētes ⁊ patriā reliq̄. ſolare ergo meū exilium tuo reditu. vt ſciā quid meruim⁹ oīa relinquētes. Faciam inq̄t o dimidiū cordis mei deo ꝓpicio. Tu aūt dilige mortuū. q꞉ viuus te efficaciꝰ ſicut matrē dilexi. Moriꝛ ergo q̄ſi dulciꝛ dormiēs Et ecce die ſeptimo redit mortu⁹ iocūdā ⁊ ſplēdēte facie dicēs. Mi fratꝛ henrice ſicut audiuim⁹ ſic vidim⁹ in ciuitate dn̄i ꝟtutū. Dudū iā centuplū recepi ⁊ ecce vitam eternā poſſideo. Preferebat aūt in dextera eius ecciam aureā miri artificij ⁊ decoris. ſiniſtra ꝟo cordis locū tegebat. Ille vero viu⁹ ſupra q̄ʒ dici pt̄ exhilaratus ait. Cur mi dulcis fratꝛ gherarde ī manu tua ita reuerēter geras ecciam. q̄re etiam cor tuū celes ſolita dilectiōe edicito. Intrepid⁹ ait audi q꞉ cōſolari te reuerſus ſum. Noſti q꞉ ecciam a meis mihi ſumptuoſe ꝓcuratā cum ei⁹ honore ⁊ cōmodo amore pꝛ̄cōnis euāgelice ⁊ tiore periculi qd̄ eſt ī cura aīaꝝ reliqui. Quare ſuꝑ oēs reges terre ⁊ cūctas ſeculi diuitias cum beatis eternaliꝛ exulto. Cui aūt amore cor meū celo q꞉ ipm p̄cioſo lapide tanti ſplēdoris decoraꝛ vt viſus tu⁹ mox ex illo ſecareꝛ qd̄ cōſecut⁹ ſum a dn̄o meo ieſu xp̄o. q꞉ e⁹ paſſiōis ⁊ īcarnationis bn̄ficiū q̄tidie deuot⁹ rumīari ſolebā. Si me diligis inq̄t tolle cito manū libenꝛ ꝑ hoc videndo vnū oculū expendā. qd̄ dixit ⁊ fecit. Cū āt nimis ardenꝛ ꝑ tāto gau

dio etiam altero priuari deſiderabat ait illi beat⁹ Mea i terue̅tione triceſima die mihi iungeris ⁊ gaudium noſtrum nemo tollet a nobis. Interim dic fratrib⁹ qꝛ magna eos p̄mia mane̅t nemo te peſcat. Frater vero ſic diſponebat domui ſue id eſt co̅ſcie̅tie vt nihil libret niſi cibus aie. Fle̅tibus au̅t pre amore frib⁹ eius triceſima die iocu̅de eiſde̅ valedixit atq̊ migrauit

De Quarto nouiſſimoꝝ qd̄ e̅ regnu̅ celoꝝ

Quartum nouiſſimoꝝ qd̄ valde ⁊ p̄cipue debet homi̅es a pc̄tis retrahe̅ eſt gloria celeſtis. Si ho̅ ſe refrenat ab homicidio vel conſimili op̄e crimi̅oſo ne p̄dat t̄palia qua̅tomagis debet ſe cohere̅ ab omni actu illicito ne amittat gaudia ſempiterna. Vn̄ Aug⁹. in li. co̅feſſionu̅ Et gaudiu̅ qd̄ no̅ datur impijs. ſꝫ eis qui te gratis colu̅t quoꝝ gaudium tu ipſe es Et ergo ſcribit primo ad corinthi. vi. Iniqui regnu̅ dei no̅ poſſidebu̅t i̅mo cum maxi̅a ꝯfuſione repellent ab eodem. ſicut goliardi ⁊ nebulones viliſſimi i̅dignanter repelli ſolent ab imp̄atoris curia. Nec illic ſedea̅t cu̅ regib⁹ ⁊ p̄cipib⁹ in tam excelle̅ti ⁊ ſolemni me̅ſa Dicit eni̅ caſſiodor⁹ ſup̄ illud pſal. Expelle eos qm̄ irritaueru̅t te dn̄e. Hic diſcim⁹ qꝫ tantum vnuſquiſq̊ repellit. quantu̅ eius pc̄ta̅ cumulant: qua̅titas eni̅ delicti menſura eſt repudij. Nunq̄d ergo q̄libet pc̄ta̅ vitabit ⁊ tanq̄ȝ mortiferu̅ celer i⁹ abhorrebit qui p̄ hec celeſte gaudiu̅ ſe nouerit amiſſuru̅. De hac autem i̅comp̄henſibili gloria. ego pauper ingenio quid loque̅do ꝓferam. Si eni̅ oculus no̅ vidit nec auris audiuit nec in cor homi̅s aſcendit que preparauit de⁹ diligentib⁹ ſe. Sicut ſcribit primo ad corin. ij. de illis que tu̅c referam. Certe quaſi balbucie̅do ſicut cecus natus diſputans de colorib⁹ non co̅ſidens de len-

ſu ꝓprio. ſ; multiplici ſcripturaꝝ teſtimonio paulliſper inde dicā Eſt igiť notādum ꝙ quāuis in regno dei ſunt valde multa imo innumerabilia ei⁹ felicitatem tangentia. ⁊ gloriam pleniſſime atteſtātia Ipſum tamē quo ad pn̄s ſpecialiť a trib⁹ commēdatur Primo a ſumma pulchritudīe ſiue claritate Secūdo a bonoꝝ oīm copioſitate. Tercio a maxima leticia iugiter durāte in eternitate. Nam ibi eſt immēſa pulchritudo ſiue claritas. bonorum infinita copioſitas. ſummūq; gaudium et ſtabilis eternitas. De quib⁹ hic ꝑ ordinem breuiť diceť

De pulchritudine regni celoꝝ.

N primis igiť regnum dei cōmendatur a ſumma pulchritudīe ſiue claritate Nam vt dr̄ ſapiētie. v. Ipſum diciť regnum decoris. Hinc eſt quod pſalmiſta dicit. Domine dilexi decorem domus tue. Unde thobie xiij. Beat⁹ ero ſi fuerint reliquie ſeminis mei ad videndam claritatem hieruſalem. Porte ei⁹ ex ſaphiro ⁊ ſmaragdo edificabūtur ⁊ ex lapide precioſo Omnis circuit⁹ muroꝝ eius ex lapide candido ⁊ auro mūdo ommes platee eius ſterneť. Item apoca. xxi. Ipſa ciuitas aurum mūdum ſimile vitro mūdo fundamēta muri ciuitatis ſunt lapide precioſo ornata. ⁊ duodecim porte duodeci margarite ſunt ꝑ ſingulas. ⁊ ſingule porte erant ex ſingulis margaritis. Et platee ciuitatis aurum mūdum tanq̄ȝ vitrum perlucidū ⁊ templum nō vidi in ea. Dominus eñ deus omnipotēs templum ei⁹ eſt ⁊ agn⁹. Et ciuitas nō eget ſole neq; luna vt luceāt in ea. nam claritas dei illuminabit eam in lucerna eius eſt agnus ⁊ ambulabūt gentes in lumīe eius. Item apoca. Nox vltra nō erit ⁊ nō egebūt lumīe lucerne neq; lumine ſolis qm̄ deus illumīabit illos ⁊ regnabūt in ſecula ſeculoꝝ. Cū quo videť cōcordare illud yſa. lx. Nō erit tibi ampli⁹ ſol ad lucēdum per diem: nec ſplendor lune illuminabit te: ſed erit tibi domin⁹ in lucem ſempiternam. Ipſe eñ eſt

ſpeculum ſine macula ⁊ candor lucis eterne. ſicut ſcribi
tur ſapiētie. vij. Item ſplendor glorie vt habet ad hebre-
os primo. Nam ſplēdor eius vt lux erit. Abacuc. iij. Ab
hoc ſplēdore omnes ſancti in regno celoꝝ recipiūt lucē
et fulgorem ſempiternum quo aſſidue felices letantur.
Unde iudicum. v. Qui diligūt te ſicut ſol in ortu ſuo
ſplendet ita rutilēt. Et ergo dicit ſapiētie. iij. Fulgebūt
iuſti ⁊ tanq̄ ſancti illi in arūdineto diſcurrēt. Mathei
xiij. Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eoꝝ. O q̄
glorioſum eſt hoc regnum ⁊ q̄ dilecta tabernacula tua
domine ꝟtutum: q̄ magnꝰ decor. q̄ ingens ſplendor ī ci
uitate dn̄i. q̄ mira claritas. ⁊ q̄ ſumma amenitas in ce
leſti patria. Un̄ auguſtinꝰ in li. de libero arbi. ſic inquit
Tanta eſt pulchritudo iuſticie. tāta eſt iocūditas lucis
eterne: vt etiam ſi non liceret amplius in ea delectari q̄
vniꝰ diei hora ꝓpter hoc ſolum innumerabiles huiꝰ vite
dies pleni delicijs ⁊ affluētia bonoꝝ tēporaliū recte et
merito deſpicerent. Nō eiū falſo aut paruo affectu di-
ctum eſt. Qm̄ melior eſt dies vna in atrijs tuis ſup mi
lia. Quare idem augꝰ in li. de ciui. dei exclamās ita dicit
O celeſtis hieruſalem domꝰ illuminoſa ad te ſuſpirat pe
regrinatio mea ⁊ poſſidet me in te qui fecit ⁊ me et te.
Un̄ bernardꝰ in omelia tercia ſuper miſſus ē. O q̄ glo
rioſum eſt regnum illud in quo reges cōgregati cōuene
runt in vnum ad laudādum ſcȝ ⁊ glorificandum eum q̄
ſup omnes eſt rex regum ⁊ dn̄s dominātium. de cuius
ſplēdidiſſima cōtemplatiōe fulgebūt iuſti ſicut ſol in re
gno patris eoꝝ. Hinc ꝓphꝫa dt Adimplebis me leticia
cum vultu tuo. Un̄ iob. xiij. Videbit faciem eiꝰ in iubi
latiōe. Hāc faciem omnes inſpiciēt qui dn̄o fidelit̄ ſerui
erūt in humilitate cordis. in laborībꝰ plurimis ac operi
bus virtuoſis. Unde apocalip. vltimo. Serui eius ſer
uient illi ⁊ videbunt faciem eius. Et ideo dicitur Yſaie
xxxiij. Regem in decore ſuo videbunt. O q̄ pium ⁊ q̄

gratum: q̄ʒ ſuaue q̄ʒ beatum erit tūc ieſum videre his q̄
eum dilexere. Tunc certe exclamādo dices illud Aba/
cuc. iij. Ego autem in domino gaudebo: ꝛ exultabo ī deo
ieſu meo. O quātum gaudebunt quos gaudia ſumma
replebunt. Quos illuſtrabit. quos ſemper glorificabit.
Viſio ſancta dei ſplendorq̄ʒ ſue faciei.

De copioſitate omnium bonorum regni celeſtis.

Egnum celeſte cōmendet ſecūdo a bonoꝝ omniū
copioſitate. Vn̄ aug⁹ in libro de ciuitate dei dicit
Qđ deus preparauit diligentib⁹ ſe. ſpe nō attingitur. cari
tate nō comprehēditur. deſideria ꝛ vota tranſgreditur
Acquiri poteſt: eſtimari nō poteſt Item bernard⁹ Mer
ces ſanctoꝝ tam magna q̄ non poteſt menſurari. tam
multa q̄ nō poteſt numerari. tam copioſa q̄ nō poteſt
eſtimari. De his ſuper abundātib⁹ bonis ꝛ diuitijs ipſi⁹
regni celeſtis ita ſcribitur deutro. viij. Dn̄s deus tu⁹ in
troducit te in terram bonam terram viuorū aquarūq̄ʒ
et fontium. in cui⁹ campis ꝛ montib⁹ erumpent fluuio
rum abiſſi Terram frumēti ordei ꝛ vineaꝝ in qua fic⁹
malagranata ꝛ oliueta naſcūtur terram olei ꝛ mellis:
vbi abſq̄ʒ vlla penuria comedes panem tuū: ꝛ rerū om
nium abundātia perfrueris. Certe hec terra fertilis co
pioſiſſime fluens lacte ac dulcedine mellis. Hec eſt t̄ra
ad quam explorādam miſſi ſunt filij dan ſicut ſcribitur
iudicum. xviij. Qui redeūtes dixerūt. vidimus terram
valde opulētam ꝛ vberem: nolite negligere: nolite ceſſa
re. eam⁹ ꝛ poſſideam⁹ eā null⁹ erit labor. Tradetq̄ʒ dn̄s
nob locū in q̄ nulli⁹ rei eſt penuria Nā omne qđ mole/
ſtat ibi deeſt. Aug⁹ Eterna btitudo ꝯſiſtit ī duob⁹ ſcʒ in
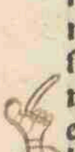
neccāria abſentia oīs mali ꝛ neccāria pn̄tia oīs boni. Si
em̄ queris quid ibi ē. alit̄ non poteſt rn̄deri niſi quicq̄d
boni eſt: et quicquid mali eſt nuſquam eſt. Et ergo dicit
beatus gregori⁹. Nihil exterius quod ibi appetatur: et

nihil interi⁹ quod ibi faſtidiat. Ideo ſcribit apoca. vltīo
Non eſurient neq̄ ſitiēt ampli⁹ ꝛ nō cadet ſup eos ſol ne
q̄ vll⁹ eſtus quoniam agn⁹ dei qui in medio throni ē re-
get eos: ꝛ deducet eos ad vite fontes aquarum. Et ibi-
dem oſtēdit mihi flumen aque vite. qui ſitit veniat. qui
vult accipiat vite aquam gratis. Qui autem biberit ex
hac aqua nō ſitiet iterum: ſ; fiet in eo fons aque ſalien-
tis in vitam eternam. vt habet Johā. iiij. O q̄ felix pa-
tria. quam beata terra vbi de⁹ erit omnia in omnibus et
nullius rei eſt penuria ſeu aliquis defect⁹. Certe hec pa
tria loc⁹ eſt paſcue celeſtis vbi nihil deerit: ī quo fideles
ſuos domin⁹ reficiet ſuauiter ac ꝑpetue collocabit. Vñ
Ezechie. xxxiiij. dicit domin⁹. Inducam eas in terrā ſu
am ꝛ paſcam eas in montib⁹ iſrahel. in riuis: ꝛ in cūctis
terre. in paſcuis vberrimis paſcam eas ꝛ in montib⁹ ex
celſis erūt paſcue earum ibi requieſcēt in herbis virenti
bus ꝛ in paſcuis pinguib⁹ paſcent ſuper montes iſrahel
Ipſi eñ ſancti paſcent in cognitiōe ſumme veritatis ꝛ
illa erūt paſcua vberrima ſiue ingrediant ad cōtemplā-
dum diuinitatem: ſiue egrediant ad conſiderādum hu-
manitatem: vtrobiq̄ inuenient plenam ſocietatem. Vñ
Johā. x. Ingredient ꝛ egredietur ꝛ paſcua īuenient. Itē
paſcent in delectatiōe ꝛ fruitione ſumme ſuauitatis: et
illa erūt paſcua pinguia. Vñ dicit in pš. Ex adipe fru-
menti ſatiat te. Adeps hui⁹ frumēti eſt delectatio. ꝛ ſu
auitas que cauſatur ex amore dei Hoc ergo amore ſicut
adipe ꝛ pinguedine repleat anima mea. paſcent etiam ī
eternitate ꝑpetue ſecuritatis: ꝛ illa paſcua erūt virētia
nunq̄ eñ areſcēt ſed ſemꝑ vireſcēt ꝛ in pulchritudīe ꝑ
petua durabūt. Ecce qualis patria ꝛ q̄ bona terra: vbi
tam vberrima pinguia ꝛ virētia erūt paſcua beatorum
Hec eſt vere terra viuentium in qua credim⁹ tot ꝛ tāta
videre bona domini. Vñ dicit in pš. Replebimur in bo-
nis domus tue. ꝛ que ſunt in illa bona quib⁹ ſancti reple

bunt: niſi illa incomprehenſibilis gloria beatoꝝ. Nam vt dicit bernard⁹ in ſermone de dedicatione. Ad imaginem dei facta eſt anima rational' ceteris omnib⁹ occupari pt repleri nõ poteſt. Capacitatem em̃ dei quicq̃d deo min⁹ eſt nõ implebit. Hac ineffabili gloria nõ ſolum implebimur: verũetiam vſq₃ ad ſummũ inebriabimur. Vñ hie re. xxxij. Inebriabo ſacerdotum animas cum pinguedĩe hoc faciet in cena magna fidelib⁹ prepata. Tũc em̃ p̃cinget ſe ⁊ faciet illos diſcũbere. ⁊ tranſiens miſtrabit illis ferculum ſue glorie: ⁊ vinũ mire ſuauitatis ⁊ leticie eis exhibedo Tũc dicet illud diſcumbẽtib⁹ Can. v. Comedite ⁊ bibite amici ⁊ inebriamĩ cariſſimi. Hinc ſcribit yſa. xxix. Inebriamĩ ⁊ nõ in vino Et vnde tũc inebriabunt Certe a gaudio multiplici ⁊ gloria celeſti. O de⁹ eterne q̃₃ dulciter ⁊ plene tũc fideles tui inebriabũtur ab vbertate dom⁹ tue ⁊ torrẽte voluptatis tue Q̃m̃ apud te eſt fons vite: fons indeficiẽs beatitudĩs ⁊ glorie. vtiq₃ hãc domum decet ſanctitudo in lõgitudine dierum Ipſa em̃ eſt dom⁹ domini diuicijs referta ⁊ ciuitas dei noſtri omnibus bonis adimpleta. Qua propt̃ ſcribit yſaie. xxxiij. Oculi tui videbũt hieruſalem opulẽtam ciuitatem Huius ciuitatis opulẽtia ſeu bonoꝝ maxima abũdantia nõ ſolum patet ex p̃dictis: ſ₃ etiam ſpecialit̃ ex multitudĩe eius pacis in qua delectabunt mãſueti qui hereditabũt illam terram ſuperi⁹ expreſſam. Yſa. lv. In leticia egrediemini ⁊ in pace deducemĩ. O quanta ipſi⁹ hieruſalem abundãtia pacis cui⁹ in perpetuũ nunq̃₃ erit finis. ſicut ſcribit yſa. ix. Item eiuſdem. xxxij. Sedebit popul⁹ me⁹ in pulchritudĩe pacis in tabernaculis fiducie: in requie epulẽto. Et ergo bene dicit thobie. xiij. Hieruſalem ciuitas dei beati omnes qui diligũt te: ⁊ gaudẽt ſup pacem tuam. Nam ſicut habet ezechie. xiij. In te vidẽt ſancti viſiones pacis ibi pax ſuper pacem: ubi pax ſumma que exſuperat omnem ſenſum necnon antecedit humanũ

intellectum. Qui tāte pacis voluerit eſſe particeps cū ſanctis in celis: diſcat nūc humiliter pati in terris. nā vt ſcribitur in aurora ad tam preclaram requiem patiē do peruenitur. nec niſi per penam ſapiens hac luce potitur.

De maxima et ſtabili leticia regni celeſtis

Poſtremo regnum dei commendatur a maxima leticia iugiter durante in eternitate. Unde gregorius in omelia. Que lingua dicere vel quis intellectus capere ſufficit illa ſuperne ciuitatis quanta ſint gaudia angelorum choris intereſſe cum beatiſſimis ſpiritib⁹ glorie conditoris aſſiſtere. preſentem dei vultum cernere. incircumſcriptum lumen videre: nullo mortis metu affici incorruptiōis ꝑpetuitate letari. Certe hec eſt ciuitas dei noſtri hieruſalem. vrbs beata hieruſalem que vt ciuitas edificatꝰ. O ciuitas ciuitatum in qua ſunt tanta gaudia ⁊ leticie beatoꝝ. Yſa. vltimo. Letamī cum hieruſalem ⁊ exultate in ea omnes qui diligitis eam. gaudete cum ea gaudio vniuerſi qui lugebatis ſuper eam ⁊ fugiebatis: ⁊ repleamī ab vbere cōſolationis eius vt mulgeatis ⁊ delicijs affluatis ab omnimoda gloria ei⁹ De immēſa hui⁹ ciuitatis gloria ſic dīt aug⁹ ī li. de ci. dei. Quāta erit illa felicitas vbi nullū erit malum: nullū latebit bonum vacabitꝰ dei laudib⁹ qui erit omnia in oībus Yſa. lxiiij. Oculus nō vidit de⁹ abs te q̄ preꝑaſti exſpectātib⁹ te: q̄ ſanctis donatur⁹ es in maxima leticia ꝑpetue poſſidēda Et eiuſdē. xxxv. Venient in ſyon cum laude ⁊ leticia ſempiterna ſuꝑ capita coꝝ. Hinc eſt ꝙ pš. dicit. Nouit dn̄s dies īmaculatoꝝ ⁊ hereditas eoꝝ in eternū erit Vere ſicut ſcribitꝰ thobie. xiij. magn⁹ es dn̄e in eternū. et in omnia ſecula regnum tuū. Aug⁹ in li. de ciui. dei. Vacabimus ⁊ videbimus. amabimus et laudabimus ecce quid erit in fine ſine fine. Nam quis noſter alius

erit finis: niſi peruenire ad regnum cuꝰ nullus erit fi/
nis. Veriſſime regnum tuū domine regnum omnium
ſeculoꝝ: et dominatio tua in omni generatione ⁊ gene/
rationem. Et ideo ſcribit Thobie. xiij. Benedictꝰ domi
nus qui exaltauit hieruſalem vt ſit regnum eiꝰ in ſecu/
la ſeculoꝝ ſuper eam. O ꝙ glorioſum eſt hoc regnum in
quo cum chriſto gaudēt omnes ſancti. amictiqꝫ ſtolis al
bis ſequūtur agnum quocumqꝫ ierit. De quo regno di
cit beatꝰ Auguſtinꝰ in libro de cōflictu vicioꝝ ⁊ ꝟtutū.
Recedat amor pn̄tis ſeculi in quo nullus ita naſcitur
vt nō moriatur. ⁊ ſuccedat amor futuri ſeculi ī quo om
nes viuificant̄ vt nō moriant̄ deīceps. vbi nulla aduer
ſitas turbat. nulla neceſſitas anguſtat. nulla moleſtia ī
quietat: ſꝫ perhēnis leticia ibi regnat. Hinc eſt ꝙ dicitur
in pſalmiſ. Juſti epulent̄ ⁊ exultēt in cōſpectu dei ⁊ de/
lectent̄ in leticia. Jtem yſa. xxxv. Gaudium ⁊ leticiam
obtinebūt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus Vn̄ apoca. xxi. Ab
ſterget deꝰ omnem lachrymam ab oculis eoꝝ: ⁊ mors
vltra non erit neqꝫ luctꝰ neqꝫ clamor neqꝫ dolor erit vl/
tra qm̄ prima abierūt. Jtem yſa. xxv. Aufert deꝰ omnē
lachrymā ab omni facie: ⁊ opprobrium populi ſui aufer
ret de vniuerſa terra. ⁊ dicēt in die illa. Ecce deꝰ noſter
exſpectauiꝰ eum exaltabimꝰ ⁊ letabimur in ſalutari eiꝰ.
O quāta leticia quādo non ſolum in anima ſꝫ etiam in
corpe fuerit gloriandum. Yſa. lxi. Jn terra ſua duplicia
poſſidebūt Et Prouer. vltimo Omnes domeſtici eius
amicti ſunt duplicibꝰ id eſt duabꝰ ſtolis quarum vnam
ſcꝫ anime iam poſſidēt. ⁊ reliquam ſcꝫ corpis exſpectāt
accepturi. Jtem quādo nō ſolum erit eis gaudium de bo
nis operibꝰ ꝓprijs: ſꝫ etim de meritis ſingulis omnium
beatoꝝ. Vn̄ dicit dominꝰ hiere. xxxij. Habitare eos faci
am cōfident̄: ⁊ erūt mihi in populum ⁊ ero eis in deum
et dabo eis cor vnum ⁊ aīam vnam. nō vnitate ſubſtan
tie: ſed vinculo caritatis. Ecce cariſſime li aīa martyris

cõfeſſoris vel ꝟginis ⁊ anima tua tūc erunt vna. conſe
quēs videt̄ ꝙ illoꝝ gaudium etiam erit ⁊ tuū. Simile
eſt de anima apoſtoli vel cuiuſlibet alteri⁹ ſancti. Hinc
grego. vt Tanta eſt vis caritatis. omnia ſociat vt bo
num qđ quis in ſe nō ſuſcipit: in alio gaudeat accepiſſe.
Certe illud admirādum ⁊ multiplex gaudiū in cor ho
mīs non aſcēdit. Et ergo quilibet tot⁹ ipſum gaudium
introibit: ⁊ ſic gaudium ſuū plenum erit. Nam int⁹ et
extra. ſubt⁹ ⁊ ſupra īmo circūquaqꝫ mirabilit̄ gaudebit:
int⁹ de puritate cōſciētie. extra de corpis glorificatione.
ſubt⁹ de celo ⁊ aliaꝝ creaturarum pulchritudīe ⁊ innoua
tiōe. ſupra de dei viſiōe ⁊ circūcirca de angeloꝝ ⁊ oīm
ſanctoꝝ iocūditate ⁊ delectabili aſſociatiōe. Uere vere
vere nemo poteſt cogitare quātum erit exultare tūc in
celis habitare ⁊ cum angelis regnare. Et ergo bene di
cit̄ mathei. xxv. Intra in gaudium domini tui. intra in
hoſpicium gaudij. nam nō poterit intrare cor tuum de
immēſitate gaudioꝝ celeſtium. Sic vt beat⁹ bernardus
in libro meditationū ſuaꝝ. Ibi totum leticia. totum ex
ultatio poſſidet. hominesqꝫ angelis ſociati ſine vlla car
nis infirmitate imperpetuū manebūt iocūditas infini
ta. beatitudo ſempiterna. in qua qui ſemel ſuſcipit̄ ſemꝑ
tenet̄ ibi requies a laborib⁹. pax ab hoſtib⁹. amenitas de
nouitate. ſecuritas de eternitate. dulcedo ⁊ ſuauitas de
dei viſione. Et quis illic habitare vehemēter non deſide
at ⁊ ꝓpter pacem ⁊ ꝓpter amenitatem: ⁊ ꝓpter eterni
tatem: ⁊ ꝓpter dei viſionem. Item vt alibi adhuc idem
bernard⁹. Tanta eſt iocūditas ⁊ ſuauitas illi⁹ patrie ce
leſtis ꝙ ſi nō liceret ibi eſſe niſi ꝑ vni⁹ hore ſpacium om
nes dies hui⁹ vite pleni delicijs merito cōtemnerentur.
Cui cōparata omnis aliunde ſuauitas dolor eſt: omnis
iocūditas meror. omne dulce amaꝝ. omne decoꝝ fedum
et omne aliud quicqđ delectare poſſꝫ moleſtum cum dei
bonitas in infinitum excedat omnem aliam bonitatem.

O bone deus quid mihi eſt in celo. et a te quid volui ſup
terram cum hec omnia ſunt deſiderabilia ſup aurum ⁊
lapidem precioſum multum: ⁊ dulciora ſup mel ⁊ fauū
O quid dicem⁹ de hac patria. quid de hieruſalē vrbe tā
beata. Per hui⁹ enim viros ſicut ſcribit thobie. xiij. In
ceſſanter iocūde ⁊ dulciter cantatur all'a. Vn̄ yſaie. li.
Gaudium ⁊ leticia inuenieť in ea. gratiarū actio ⁊ vox
laudis in templo ei⁹ omnes dicēt gloriam. Et vere me
rito vox exultatiōis ⁊ ſalutis reſonet in tabernacul' iu
ſtoꝝ. Nam in ciuitate domini ibi ſonāt iugiter organa
ſanctoꝝ qui tribulationum ⁊ penaꝝ laborumq́ ⁊ omni
um miſeriarum penit⁹ iam obliti perfruūtur ⁊ iubilo
celeſti. O q̄ letabūde. q̄ ſuauiter ⁊ preclare tūc canet ī
Dlaſol: qui in gama vt fleuit ⁊ are. De hac ciuitate loq
tur adhuc bernard⁹ in libro de meditationib⁹ O ciuitas
celeſtis: māſio ſecura. patria totum cōtinēs qđ delectat
ibi incole quietis popul⁹ ſine murmure. q̄ glorioſa dcā
ſunt de te ciuitas dei ſicut letātium omnium habitatio
eſt in te ibi. Pax: pietas. bonitas. lux. virt⁹. ſplendor. ho
neſtas. Gloria. laus. requies. amor ⁊ concordia dulcis.
Gaudium. leticia. dulcedo. vita perhēnis. De hoc autem
perhēni vita certi erūt ⁊ ſecuri q̄ nunq̄ imppetuū erit
amittēda. Yſa. xxxij. Securitas erit vſq́ in ſempiternū
Item ezechi. xxxiiij. Habitabūt cōfidenter abſq́ vllo ti
more. Et puer. i. Qui me audierit abſq́ terrore. requie
ſcet ⁊ abundātia pfrueť maloꝝ timore ſublato Vn̄ au
guſtin⁹ Beatitudinem omnium bonoꝝ celeſtium perfi
cit ſecuritas eterna que ſi ſola deeſſet omnia bona cele
ſtia quātumcūq́ dulcia vaneſcerēt ⁊ vileſcerēt ex timo
re amittēdi. Et ergo aſſecurādo dicit domin⁹ iohā. xvij.
Gaudium veſtrum nemo tollet a vobis O dom⁹ dei. ci
uitas regis magni q̄ innumerabilia. quā grādia ⁊ eter
nalia ſunt cuncta tua gaudia. q̄ multe tue leticie: q̄ feli
ces tui incole. Vere vere. Beati qui habitant in domo

tua domine: nam in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. Quis enim ignorat compos mẽtis ſue. ꝙ cetus in excelſis te laudat cel cꝰ omnis. Huiꝰ autem leticie ſeu celeſtis glo-rie ꝑpetuitas indeficiẽs ex hoc perpẽditur quia oliue cõ parat. Unde oſee. xiiij. Erit quaſi oliua gloria eiꝰ Oliua eñ indeficiẽter tam in hyeme ꝙ̃ in eſtate ſemꝑ vireſcit Et ideo indefectibilem eternam iſtiꝰ glorie permanenti am deſignat. que ex diuturnitate nõ deficit ſʒ magis in nouatur. De hac eterna gloria ſic dicit chriſoſtomꝰ in li bro de repatione lapſi Que erit voluptas que leticia eſt cum chriſto cum anima ad ꝓpriam generoſitatẽ regreſ ſa cum fiducia iam ceperit dominum ſuũ videre. Expli cari nõ poteſt illius leticie magnitudo. Nõ enim ſolum pro his exultat quibꝰ perfruitur tunc in preſenti. Sed multomagis ꝓ eo gaudet ꝙ bonoꝝ ſuorum ſcit nullum finem futurum. Et quis erit particeps tãte glorie ſine fine permãſure. Certe gloria hec eſt omnibꝰ ſanctis ſu-is. Nam ſancti exultabũt in gloria letabũtur in cubili bus ſuis. Unñ qui chriſti veſtigia ſecuti fuerũt ĩ terris cum ipſo regnabũt in gloria ⁊ honore coronati eternali ter in celis. O dilecte mi ꝙ̃ ineffabiliter tũc gaudebis ſi ad illa gaudia in eterna gloria fueris tranſlatus Tunc vtiqꝫ dices exclamando illud Yſaie. lxi. Gaudens gaude bo in domino ⁊ exultabit anima mea in deo meo. quia in duit me veſtimentis ſalutis. Veriſſime ſicut ſcribitur iob. xxij. Tunc ſuper omnipotentem delicijs afflues. et eleuabis ad deum faciem tuam. ⁊ ĩ vijs tuis lumen ſplẽ debit. De quo habetur eccleſiaſtici. xi. Dulce lumen ⁊ de lectabile eſt videre ſolem id eſt chriſtum. quem cogno-ſcere et intueri excellit omne gaudiũ huius mũdi. Nec mirum quia eius viſio ⁊ noticia eſt ſanctorum gloria ⁊ vita ſempiterna. Unde iohãnis. xvij. Hec eſt vita eter-na vt cognaſcant te ſolum verum deum ⁊ quem miſiſti ieſum chriſtum. Qui ad cognitionem hanc peruenerit

ipſum deum facie ad faciem videbit. ⁊ cognoſcet eum ſi
cuti eſt ſcd̄m eſſe diuinum qd̄ erit gaudium excellētiſſi-
mum: fons ⁊ origo omnium gaudiorū. Hinc eſt qd̄ ber
nardꝰ dicit in ſermone. Reuera illud eſt verꝫ ⁊ ſummū
gaudium qd̄ nō de creatura: ſꝫ de creatore cōcipit quod
vtiqꝫ fiet quādo tibi faciem ſuam oſtēderit. Et ergo pro
pheta exoptādo dicit. Faciem tuam domine requirā Fa-
ciem inquam gratioſam omnibꝰ gaudijs plenā. Heu mi
hi qꝛ incolatꝰ meus plongatꝰ eſt q̄ꝫdiu carebo tāto bono
et vſquequo ſic ſubtrahor a deo ſaluatore meo. Fuerūt
mihi lachryme mee panes die ac nocte dum dicit mihi
cotidie vbi eſt deus tuꝰ. Quādo videbo ⁊ apparebo ante
faciem dei mei q̄ letificat me in gaudio cum vultu tuo.
Vere hec viſio qua deꝰ facie ad faciem videt tercium ce
lum eſt. Et ſi dici poteſt paradiſus eſt centū milium pa
radiſorꝫ. Ubi ex fonte limpidiſſimo ⁊ ex aqua viua ſic
vita labit beata. Hinc eſt qd̄ ſcribit Yſa. lx. Tūc videbis
ſupple faciem dei ⁊ afflues delicijs ⁊ gaudijs ſempiter-
nis ⁊ mirabit ⁊ dilatabit cor tuū. O q̄ꝫ bonꝰ iſrahel deus
his q̄ recto ſunt corde q̄ tot ⁊ tāta gaudia ipſis q̄ſi gra-
tis vult cōferre. O amice predilecte. Illa libēs audis et
ad hec pia gaudia gaudes Nō tamē ignores p magnos
iſta labores. Sanctis acquiri nec fortuitu repiri Unde
grego. in omelia Delectat mētem magnitudo premiorꝫ
ſed nō deterreat certamē laborꝫ. Ad magna enī premia
perueniri nō poteſt niſi p magnos labores Un̄ paulus
egregiꝰ pdicator dt. Nō coronabit niſi qui legitie certa
uerit: vnuſquiſqꝫ enī ꝓpriam mercedeꝫ accipiet ſcd̄m ſu
um laborem. Sꝫ pleriqꝫ ſunt qui nolētes bene viuē: ta-
mē deſiderāt bene mori. Sciūt enī ꝙ precioſa eſt in con
ſpectu domini mors ſanctorꝫ eius. Etiamqꝫ cognoſcūt
ꝙ cum dederit delectis ſuis ſomnum. ecce hereditas do
mini filij ⁊c. Similiter ⁊ ipſi ſciunt ꝙ beati qui in domi
no moriūtur volūt eſſe participes cum eis quibus do-

minus dixit. Uos eſtis qui permãſiſtis mecum in tẽp tationib⁹ ꝛ tribulationib⁹ Uolunt regnare cũ chriſto: ſʒ nolũt ſecum pati. Talis erat balaam ariolus qui cõ ſiderãs caſtra filioꝝ iſrahel. ꝛ intelligẽs eterne beatitu dinis ꝓmiſſionem eis a domino factam dicebat. Moria tur anima mea morte iuſtoꝝ ꝛ fiant nouiſſima mea ho rum ſimilia. Finem eoꝝ appetẽs glorioſum. ſed labores abhorrebat quib⁹ gloria merebaẗ. O bone ieſu volum⁹ ti bi omnes conregnare: nolumus autem compati ꝛ tecũ laborare. Tu elegiſti pauptates ꝛ miſerias. nos vero vo luptates ꝛ delicias Tu qđ carni aſperius: nos autem quod cõmodoſius. Uñ bernard⁹ Naſciẗ dei fili⁹ in cui⁹ arbitrio erat quodcũq; vellet eligẽ tempus elegit quod carni eſt moleſtius. ꝑſertim paruulo ꝛ pauperis mr̃is filio. que vix pãnos haberet ad inuoluẽdum preſepe ad reclinãdum ꝛ cum tanta eſſet neceſſitas nullam audio fieri pellium mentionem. Chriſtꝰ itaq; qui nõ falliẗ ele git quod carni moleſtius eſt. id igitur melius. id vtili⁹. et id potius ẽ eligẽdum. Et quiſquis aliud ſuaſerit vel docuerit: ab eo tanq; a ſeductore eſt cauendum Ipſe ete nim fratres eſt promiſſus olim per yſaiam prophetam Paruulus ſciens reprobare malum ꝛ eligere bonum. Malum igitur voluptas corporis: bonuʒ vero afflictio eiuſdem eſt. ſiquidem ꝛ hanc elegit: et illam reprobauit puer ſapiens verbum ſanctum. Hec omnia bernardus. O dilecte puer tu ab inicio elegiſti afflictiones corpora les ꝛ patiendo voluiſti intrare gloriam tibi propriam: ſed nos in delicijs viuendo volumus intrare gloriam alienam. O q; ſtulti ſumus ꝛ tardi corde ad credendũ: volumus hic gaudere cum ſeculo: et poſtea regnare cũ chriſto. Dominus nudus ingrediẗ: ſeruus ſupfluitate veſtium auri ꝛ gemmarũ onuſtus introibit. Ille ieiu nus: iſte crapula ꝛ luxuria plenus. ille in cruce pro iſto moriens: iſte pro illo in lecto delicate dormiens.

Quod dominus non fecit. faciet hoc seruꝰ? certe nō nec etiam videt̄ cōsonum rationi. Audi q̄d loquit̄ poeta In cruce ſudauit dn̄s ſeruꝰ ne quieſcet Tolle tuā: tulit ipſe ſuam guſtauit acetum. facq̄ꝫ idem nō maior erit reuerē tia ſerui q̄ꝫ dn̄i. Si vis eſſe ſuus ſecutor oportet tormē ta tormētis ſequi nō itur ad aſtra delicijs Ideo mortem quam ſoluē debes nature pſolue deo moriaris in illo. rū pe moras. igit̄ impone ſilētia carni. Delicias ſuſpēde tu as ⁊ curras ad arma. prompta manꝰ plāgaſq̄ꝫ moras di lata voluptas. Nam ſicut d̄t hiero' in ep̄la ad iulianū. Difficile imo impoſſibile eſt vt ⁊ p̄ntibus quis fruat̄ bo nis ⁊ futuris vt hic ventrem ⁊ ibi mētem repleat. ⁊ de delicijs ad delicias trāſeat ⁊ in vtroq̄ꝫ ſeculo primꝰ ſit ⁊ in terra ⁊ in celo appareat glorioſus. Item d̄t idem in alio loco Impoſſibile eſt delicijs afflu ē ⁊ chriſtum ſequi natura denegat vt cōtraria miſceant̄ Nō poſſumꝰ deo ſeruire ⁊ māmone. aut ego fallor aut ipſi in fine decipi- ent̄ qui mihi modo nō credūt: credēt cū diuitie ſue tran ſierunt in egeſtatem. diues epulabat̄ quotidie ſplēdide. hic indutꝰ purpura ⁊ biſſo ſꝫ mortuus q̄d moyſi noluit credere. poſtea in tormētis poſitꝰ ſenſit. Iſtud etiam in nuere videt̄ beatꝰ bernar. in colloquio. Simonis petri ⁊ ieſu vbi taliter inq̄t. Abrahā ait diuiti epuloni Tu re- cepiſti bona in vita tua ⁊ lazarꝰ ſimilit̄ mala. nūc autem cōſolat̄: tu vero cruciaris Quid dicemꝰ ad hec? Si talis eſt finis ⁊ tale iudicium vbi extrema gaudij luctꝰ occu- pat. nunq̄d preferēda ſunt ī hoc ſeculo mala bonis. quip pe nec illa vera bona. ſꝫ iſta vera potiꝰ ſalomonis ſenten tia. meliꝰ eſt ire ad domum luctꝰ quam ad domum conui uij. Cete℞ ſi ſic cruciandi ſunt qui in vita ſua bona rece perūt: ⁊ habentibꝰ conſolationē p̄ntem ve impoſitum ē ſempiternum. quiſnam eorū poterit eſſe finis ſi ſcd̄m multitudinem cōſolationum ſuarum dolores apprehē- derint animas miſero℞? Conſequēs enī videtur vt bo

na omnia ⁊ omnem ſeculi huꝰ recipientis cõſolationẽ. nihilominꝰ vniuerſum ve ⁊ vniuerſi maneãt cruciatus At uero illud eque ⁊ eadem abrahe ſentẽtia coniiciendũ videt. Omnes qui contrario ductu ſpũ vite pñtis omnia bona reſpuũt ⁊ mala eligũt omnia bona dñi ⁊ õnez habituros cõſolationem. Hec omnia bernardus vbi ſupra. Renuat ergo cõſolaria anima tua in hoc mundo in hac lachrymaꝝ valle. in terra laboris ⁊ miſerie. Nã ve omnibꝰ qui hic recipiunt cõſolationem ſuam. Cõtemne trãſitoria: fugeq́ʒ delicias ⁊ gaudia mundana. Tibi em̃ abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri ieſu chriſti. Unde petrꝰ bleſenſis. ſuꝑ iob ad regem anglie ita dt Putaſne aliquis in pñti vita gaudeat ⁊ futura. ſi tamen gaudiũ debeat dici qđ turbat aſſidue ⁊ reſpergit amaritudĩe pñti. nimis delicatꝰ es. ſi vtramq́ʒ ꝓſumis: vti ſeculo ⁊ frui chriſto pñtis mundi delicias capeꝛ ⁊ nihilominꝰ celeſtis glorie diuitias obtinere. Audi q̃d dictum ſit illi diuiti ĩ euãgelio qui cruciabat in flamma: ⁊ lingue ardentis refrigerium poſtulabat Fili recordare qꝛ recepiſti bona in vita tua: ⁊ lazarꝰ ſimiliter mala. Hic igit conſolat: tu vero cruciaris. O q̃ʒ diſſimile premiũ merito poſſumꝰ reputare inſanos ſanctiſſimos reges ac ꝓphetas. apoſtolos. martyres. cõfeſſores teneros ac delicatas ꝟgines: q̃ omnes ſpretis diuitijs ac cõculcatis delicijs huꝰ mũdi ſeipſos ꝑ chriſto tribulationibus ⁊ morti obtulerũt: ſi gloriam ⁊ honorem quam adepti ſunt in anguſtia ⁊ dolore potuiſſent in voluptatibꝰ ⁊ delicijs obtinuiſſe. Hec ille Petrꝰ bleſenſis. Uere frater vere quicq̃d dicat firmiter hec tene ꝙ celum nõ aliter ſcandes: niſi quod docuere apoſtoli teneas ore. moribꝰ ⁊ fide. Et quid docuerũt illi. Nõne ſobrie ⁊ iuſte viuere. humilitatem ⁊ paciẽtiam. caritatem ⁊ conſtãtiam ac ceteras virtutes totis viribus obtinere. mundum ⁊ que mundi ſunt deſpicere. diuitias ⁊ delicias fugere. penitentiam agere. in tri

oulationibꝰ ⁊ miſerijs letari et gaudere. Tu quoqꝫ fac ſimile ⁊ viues. eſto quoqꝫ forti animo in omnibus labo ribus anguſtijs ⁊ penis In proximo enim eſt q̄ a domi no cureris. labora fortiter ſicut bonus miles chriſti. Et ne cogites intra temetipſum aliquando ſic dicens Mul tus ⁊ immenſus eſt labor meus: ego autem ſum mini/ mus ⁊ infirmus valde: nec valeo hoc propoſito finali/ ter perſeuerare. Audi verba Hieronymi in epiſtola ſic dicentis. Nullus labor durus: nullum tempus lōgum videri debet quo eternitatis gloria acquiritur. Unde chriſoſtomus ſuper mattheum. Si quis viam laborio/ ſam exiſtimat ſue deſidie eſt accuſator. Si enim mina/ ces pelagi fluctus nautis. ſi tempeſtates atqꝫ hyems a/ gricolis ſi vulnera cedeſqꝫ militibus. ſi grauiſſimi ictus plageqꝫ pugilibus leues videntur ⁊ tolerabiles propter ſpem temporalium ⁊ pretereuntium cōmodorum: mul tomagis cum celum preparat in premium: nihil ex pre ſentibus aſperitatibus debeat ſentire. ac maxime labo/ res mitigat in benignum venire finem. Ne aſpicias q̄ via eſt aſpera: ſed quo ducit. ⁊ aliam quia lata eſt: ſꝫ vbi deſinit. Certe iam video q̄ dormientibus nō prouenit regnum dei: nec ocio vel deſidia torpentibus beatitudo eternitatis ingeritur. Unde dicit leo papa in ſermone ſed ſicut ſcribit mathei. xi. Regnum celorum vim pati tur ⁊ violēti capiunt illud. Un̄ quidam. De regno celi non credit mēte fideli. Inſipiēs ⁊ ebes ſꝫ tu bene credē debes. Chriſto dicēti rapiunt illud violēti. Scilicet au ſteri ſe caſtigādo ſeueri. Mollia ſpernentes ⁊ carni vim faciētes. Item ſup hoc dicit alius poeta. Aſper erit vi/ ctus aſper labor aſper amictus. Aſpera cūcta tibi ſi vis ſup ethera ſcribi. Ecce iam patet manifeſte q̄ ſicut ſcri/ bitur Actuū. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare regnum celorum. O q̄ꝫ bene attendebat hoc beatꝰ auguſtinus. q̄ non niſi tormētis itur ad aſtra dei.

Unde dt O anima mea ſi quotidie opoꝛtꝫ nos tormē
ta pferre:ſi ipſam iehēnam lōgo tēpore tolerare:vt chri
ſtum in ſua gloria vidē poſſem⁹ ꝛ ſanctis ei⁹ ſociari Nō
ne ergo modo dignum eſt pati omne triſte:vt tāti boni
tātecꝫ glorie participes habeamur. Inſidiētur ergo de-
mones:parēt ſuas temptatiōes.frangāt corp⁹ ieiunia.
premant veſtimēta cilicina.labores grauēt.vigilie exic-
cēt.inclamet me iſte inquietet me.ille vel ille frig⁹ con-
trahat calor adurat.caput doleat.pect⁹ areat.inflē ſto-
machus.palleſcat vult⁹. infirmetur homo tot⁹.deficiat
in dolore vita mea:ꝛ anima in gemitib⁹. Ingrediat̄ pu-
tredo in oſſib⁹ meis:ſubter me ſcateat vt requieſcam in
die tribulationis ꝛ aſcēdam ad populum accinctū no-
ſtrum. Item petr⁹ bleſenſis. Fatiſcāt membra mea vigi
lijs.extenuētur ieiunijs.labore frangantur.liqueſcāt in
lachrymis oculi.imo ſi totum cerebꝝ ꝛ medulle corpis
in fletum effluāt:nō ſunt tamē cōdigne paſſiones hui⁹
temporis ad futuram gloriam que reuelabit̄ in nobis.
O ſi ſciret homo quid ꝛ ipſe et quid de⁹ eſſet: mille pati
mortes credēt eſſe nihil. Ecce que ꝛ quāta ſunt hilarit̄
pro deo ſuſtinēda.libēter ergo ſuſtine ꝛ gaudēter patia
re. Exemplum accipe in latronib⁹ ꝛ maleficis ad mortē
diiudicatis qui gauderēt ſi ꝑ abſcidēda auricula poſſēt
euadere mortem anime ꝛ acquirē gloriam eternalem:
Uñ eccleſiaſtici.vi. Exiguū laborabis ecce penitentie
paruitas ꝛ cito edes de generationib⁹ illius videlicꝫ de
fructib⁹ glorie qui generātur ex labore penitētie. Item
ſapiētie.iij. In paucis vexati ecce laboris exiguitas: in
multis bene diſponētur. Ecce magna remuneratio ꝛ p̄
mium que exinde ſequūtur. Uñ beatus effrem. Si in-
quit modic⁹ eſt labor inſtitutiōis noſtre fratres cariſſi-
mi ꝛ magna eſt requies:parui temporis afflictio .ſed re
tributio eius videlicet delicie paradiſi ꝛ exultatio et le
ticia in ſeculum ſeculi permanebūt. Ideo dicit ſapiens

ecclesiaſtici vltimo. Uidete oculis veſtris quia modi-
cum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiem Et ſic cla
re patet ꝙ breuis eſt iſte labor: ⁊ premia multa laborum
Fac ergo libenter atq̨ voluntarie immortalis futurus
pro vita perpetue duratura que gratāter faceret homo
moriturꝰ pro temporali vita ad modicum differenda:
Et ergo finaliter concludendo patet aliqualiter ex ſupe
rius allegatis ꝙ hec nouiſſima videlicet mors. iudicium
iehenna ⁊ gloria omnes qui continuam ⁊ iugem habēt
eorum memoriam valde ⁊ multipliciter reuocant a pec
catis. Sed pauci iſta ponderant et rariſſime ea cogitāt
ſeu conſiderant. omnes putant diu viuere ⁊ in ſenecta
vberi penitere. iudicem placare infernum fugere. et ſic
celeſtem gloriam in delicijs viuendo et ocijs acquirere
tandem ⁊ eternaliter poſſidere. Non ſic impij non ſic:
hoc argumētnm non concludit: immo fallit ⁊ illud pro
ut ſatis lucide patet per predicta Et igitur omnes ſedu
cimini ⁊ niſi penitētiam egeritis ſimul peribitis: ⁊ mo
riemini in peccatis. Unde ſcribitur ecclesiaſtici. ij. Si
penitentiam non egerimus. incidemus in manus dei ⁊
non in manus hominum. Sed proch dolor quis peni-
tet. quis peccata defleт. quis ſubuenit pauperi. quis mi-
ſeretur inopi. quis compatitur miſeris quis cogitat de
futuris? Penitus nemo. nam fere tota generatio pra-
ua eſt atq̨ peruerſa que non direxit cor ſuum in bonū.
immo potius in malum. Omnes terrena ſapiūt ⁊ que
ſua ſunt querunt. non que ieſu chriſti. Munera diligūt
virtutes fugiunt. ⁊ ſicut iumenta in ſtercoribus. ſic et
ipſi in peccatis multiplicibus miſerabiliter computre-
ſcunt. Corrupti ſunt abhominabiles facti ſunt iniqui-
tatibus ſuis. Jam dominus de celo proſpexit ſuper fili
os hominum. vt videat ſi eſt intelligens aut requirens
bonum. Sed omnes declinauerūt ſimul inutiles facti
ſunt. nec eſt qui faciat bonum: vix etiam vſq̨ ad vnum.

Ecce iam impletum eſt tempus. iam aduenit miſerabi
lis ille mūdi ſtatus. de quo Michee. vij ita prophetatur
Periȷ̄t ſanctus de terra ⁊ rectus in hominibus n ō eſt.
Omnes enim in ſanguine inſidiantur. vir fratrem ſu
um venatur ad mortem. malum manuū ſuarum dicūt
bonum. Qui optimus eſt in eis quaſi pſalmus. ⁊ qui re
ctus quaſi ſpina de ſepi. Quid plura? Nolunt ſcire et
intelligere vt bene agant. nec oculos aperire vt clare vi
deant: ſic excecauit eos malicia ipſorum. O ſtulta mali
cia. o mala ſtulticia voluntarie vitam fugere. mortem
diligere. ſpernere bonum. agere malum. deumq; cōtem-
nere: et demoni obedire. Cariſſime cur proprium caput
enſe ſecas? Cur ſpōte cathenas demonis īcurris? Cur
ſua iuſſa facis? Exurge exurge euigila ⁊ vide. Relin-
que diabolum fuge demonem. ne poſtea cum ipſis eter-
naliter cōtemnaris. Miror ⁊ ammiror ꝙ homo qui pre
ceteris eſt creatura rationalis in nullo quaſi ſequitur
iudicium rationis ſpernens ſalubria. affectans noxia. q̄
rens et deſiderans mortifera ⁊ nociua. O deus eterne
que cauſa talis dementie. que ratio tāte fatuitatis ⁊ in
ſanie. Cur anima mortē tā prono corde requirit. Cur
ſibi qđ tollit viuere captat homo Uere vere gens abſq;
conſilio eſt et ſine prudentia. Ac vtinam ſaperent ⁊ in
telligerent ac nouiſſima prouiderent.

Finiūt Quattuōr nouiſſima

Sequūtur Exempla De gau
dȷ̄s regni celorum.

De gaudijs regni celoꝝ Ex libro apū

Vidi in brabācia mulierem diuitem ⁊ honeſtam poſſeſ
ſam a demonio. Quam cum rogāte preſbytero religio
ſo viſitarem inuenim⁹ eam a vexatione demonis quie-
ſcentem ⁊ ſenſate loquētem vt ſanam. Tūc occulte ne
mine aduertēte verſum cantici moyſi in deutronomio
ſcōm ꝙ olim a ſancto quodam viro audieram tercio re
petiui ad ꝓuocandum demonem in obſeſſa. Deum qui
te genuit derelíquiſti ⁊ oblitus es domini creatoris tui.
Nec mora mulier pallere cepit labijs atqꝫ vultu et due
vene in collo ei⁹ ad groſſiciem pollicis intumeſcē. Tūc
ego inquio quare peſſime vexare feminam p̄ſumpſiſti.
Mortuo īquit viro ſuo compaſſa. in ſubſidium illi⁹ ani
me cōtulit quicquid boni fecerat in hac vita. ⁊ ex hoc na
cta occaſione vas vacuū mox intraui. Cui ego Menti-
ris miſerrime ex hoc eñ quod dedit mediante charitate
tumulatum eſt bonum ei⁹. Et ille cum cachinno Men-
dax inquit ſum nec mirum ſi mētior Mox ego Eſt ne il
la tam pulchra ſicut dicit̄ celeſtis patria quam perdidi-
ſti Et reſpōdit In infinitum pulchrioꝛ ꝙ̄ dicat̄. Et ego
velles ne redire ad illam patriam ſi poſſes. Et ille Vel
lem inquit ꝙ poſſem vſqꝫ ad diem iudicij omnia excogi
tata ſupplicia ſuſtinere. Cui dixi Et ego ꝑmitto tibi in
periculum ſalutis mee promiſſe ſi mendax inueniar il-
lam perditam gloriam recuperare te poſſe ſi tātum hec
dixeris. Domine deus meus peccaui ignoſce mihi. Et
mox ille cum tortto collo exclamauit horrifice. Domine
domine Cumqꝫ hoc ſepius cum clamore valido perſona
ret nec vltra in verbis procederetur Impoſſibile enim
ſciebam illi vt deum ſuum dominum recognoſceret ⁊ ſe
fateret̄ peccaſſe atqꝫ ſibi precaretur ignoſci tandem ſub
iunxit. Domine deus margarete ſic eñ obſeſſa mulier
vocabatur deū recognoſcere dominum ſuū indignat⁹.

Tunc ego ad illum O infelicissime omnium creatura rum superbia eliſit te ꝛ de celo depulit te redire inexpia bilis superbia non permittit Nec mora confuſus ob- mutuit. Et post paucos dies non tamen tunc feminā dereliquit

Aliud ex dialogo gregorij

In tudertina vrbe in qua fortunat⁹ vir dei erat epiſco- pus Marcellus quidam bone actionis vir cum duabus ſororibus ſuis habitauit. Qui eueniēte moleſtia corpo ris ipſo ſacratiſſimo veſperaſcente iam ſabbato paſcha li defunctus eſt Cuius corpus cum longius eſſet efferē dum die eodem ſepeliri non potuit. Cumq; mora eſſet temporis ad explēdum debitum ſepulture ſorores eius morte illius afflicte cucurrerūt flentes ad fortunatum venerabilem eiq; magnis vocib⁹ clamare ceperūt. Sci mus ꝙ apoſtolorum vitam tenes leproſos mundas ce- cos illuminas .veni ꝛ reſuſcita mortuū noſtrum. Qui mox vt cognouit fratrem earum defunctum flere etiã cepit ipſe de morte ipſius eiſq; reſpondit dicens. Rece- dite ꝛ hoc dicere nolite quia iuſſio omnipotentis dei eſt cui contraire null⁹ hominum poteſt Illis itaq; diſceden tib⁹ triſtis ex morte illius manſit epiſcop⁹. Subſequēti autem die dominico ante exurgētis lucis crepuſculum vocatis duob⁹ diaconibus ſuis perrexit ad domum de- functi acceſſit ad locum vbi iacebat corp⁹ exanime ibiq; ſe in orationem dedit. Expleta autem prece ſurrexit et iuxta corp⁹ defuncti ſedit Nō autem grādi voce defun ctum per nomen vocauit dicens Frater marcelle veni: Ille autem acſi leniter dormiēs ad vicinam vocem quā uis modica fuiſſet excitatus ſtatim aperuit oculos atq; ad epiſcopum reſpiciēs dixit O quid feciſti o quid feci- ſti. Cui epiſcop⁹ reſpondit dicens. Quid feci fili At ille ait. Duo heſterna die venerūt qui me eijciētes ex corpe in bonum locum duxerūt Hodie autem vn⁹ miſſus eſt

nuncius qui dixit Reducite eum quia fortunat⁹ episco
pus in domū illius venit Quibus verbis expletis mox
ex infirmitate cōualuit ⁊ in hac vita diuci⁹ māsit. Nec
tamē credēdum est quia locum quem accepat ꝑdidit qꝛ
dubium nō est ꝙ intercessoris sui precibus potuit post
mortem meli⁹ viuere qui ante mortem studuit omnipo
tenti deo placere   Ex vita sci Francisci.
Quidam iuuenis valde nobilis ac delicat⁹ venit ad or-
dinē sancti frācisci qui indut⁹ habitu fratrum post ali
quot dies diabolo instigāte cepit habere intāta abomīa
tione habitum quem gerebat ꝙ videbat̄ sibi portare sac
cum vilissimum ⁊ ꝓpterea horrebat manicas abomina-
bat̄ capucium ⁊ ipsam longitudinem tunice ⁊ ei⁹ asperi
tatem tanq̄ȝ importabilem estimabat Unde factum est
ꝙ crescēte religionis fastidio deliberauit penit⁹ reijcere
habitum et redire ad seculum Magister autem ei⁹ docu
erat eum ꝙ quādo an̄ altare cōuent⁹ trāsiret in quo ser-
uabat̄ sanctissimū christi corp⁹ cum magna reuerentia
genib⁹ flexis ⁊ discooꝑto capite ⁊ cancellatis manibus
deuote inclinaret Accidit autem illa nocte q̄ deliberaue
rat dimittē habitum ⁊ redire ad seculum ꝙ oportebat
eū ante altare trāsire vbi sicut cōsueuerat genua flexit
et statim fuit capt⁹ in spū ⁊ ostēsa sibi fuit mirabilis vi
sio Nam vidit quasi multitudinē infinitam coram eo
processionalit̄ transeūtem. omnes vero qui in illa ꝓces
sione beata erāt bini incedebāt. Et erāt vestiti ornatissi
mis ⁊ p̄ciosissimis diasperis Facies autem eorum ⁊ ma
nus ⁊ quicquid apparebat de corpore sole splendidi⁹ ra
diabat ⁊ ibāt cum cantu ⁊ iubilo angeloꝝ solemnissime
et dulcissime decantādo. Inter quos duo nobiliores ce-
teris īcedebāt tanta claritate velati ꝙ mirādum stupo
rem aspicientibus ingerebāt. Et q̄ circa finem processi
onis predicte vidit etiam quēdam tanta gloria decora-
tum ꝙ videbatur quasi nou⁹ miles ab omnibus singu-

lariter honorari Dict⁹ autem Juuenis hec videns mira
baẗ valde ⁊ neſciebat quid hoc eſſet. nec interrogare trā
ſeūtes audebat nec poterat nimia dulcedine ſtupefact⁹
Sed cum proceſſio pertrāſiſſet ⁊ ipſe adhuc videns ex⸗
tremos reſumēs audaciam cucurrit ad illos ⁊ interro
gans dixit O chariſſimi rogo vos ꝙ dicere placeat qui
ſint iſti tam admirabiles quos cōtinet hec venerāda ꝓ⸗
ceſſio Jlli vero cōuertentes ad eum ſplendidiſſimas fa
cies dixerūt. Nos omnes ſumus fratres minores. qui
modo venimus de paradiſo Et ille rurſum interrogās
Qui ſunt illi duo qui tantum excellēter inter alios ru
tilāt Reſponderūt Jlli duo ceteris clariores ſunt ſan
ctus franciſc⁹ ⁊ frater anthonius Jlle autem vltim⁹ tā
tum honorat⁹ eſt quidam ſanct⁹ frater nouiter mortu⁹.
quem quia valēter contra temptatiōes pugnauit ⁊ vſ⸗
qꝫ in finem pſeuerauit in ſancto ꝓpoſito ad gaudia eter
ni regni cum gloria ⁊ triumpho perducim⁹. non ſolum
comitantib⁹ ſanctis ſed etiam letantib⁹ angelis Jſta ve
ro veſtimēta diaſperi que nos tam decora portauimus
data ſunt nobis ꝓpter aſperas tunicas quas in religiōe
patienter detulim⁹ ⁊ glorie claritas quam tu vides da⸗
ta eſt nobis a deo ꝓpter humilem paciētiam quam feci
mus ⁊ ꝓpter ſanctam paupꝫtatem ⁊ obediētiam ⁊ caſti⸗
tatem mundiſſimā quam vſqꝫ in finem hilari mēte ſer
uauim⁹ vnde fili non ſit tibi durum ſaccum religionis
tam fructiferum deportare quia ſi in ſacco frāciſci amo
re domini noſtri ieſu chriſti mūdum ſpernendo carnem
mortificādo ⁊ contra diabolum dimicādo viriliter te ha
bueris nobiſcum ſimili veſte fulgebis. Et his dictis Ju
uenis ad ſe rediJt ⁊ confortatus ex ipſa viſione omnem
temptationem abiecit culpam coram gardiano et aliJs
fratrib⁹ recognouit aſperitatem penitentie. ⁊ indumē
ti vt diuitias de cetero ꝯcupiuit. Et ſic īmutatus ī me
lius in ſancta vita finiuit

Aliud

Anno dñi.M.cccc.iiij. Quidam cleric⁹ de vendepera cũ ſtuderet in ſcholis apud lugdunum vidit in viſione noctis vallem quãdam ſub quodam monte ſuꝑ quem ciuitas quedam pulcherrima ſita erat cui⁹ aſpectus nimiũ delectabat intuẽtes ita vt quiſquis eam videret de aſpectu illi⁹ ſaciari nõ poſſet ꝛ omnib⁹ modis laborauit quomodo ad eam peruenire valeret. Interea vidit fluuium quendam ſub pede montis immo circa pedem currentẽ Quem dum circuiret querẽs artem quomodo eum trãſmearet. vidit ſuꝑ ripam fluminis duodecim lauãtes in flumine tunicas ſuas Inter quas erat quidam veſte cãdidiſſima indut⁹ multum alijs diſſimilis qui adiuuabat illos in tunicarum ſuarum ablutione qui poſtq̄ꝫ iuuerat vnum ibat poſtea adiuuare alium. Tũc clericus q̄ hoc videbat acceſſit ad illum qui ceteros adiuuabat ꝛ dixit Que gens eſtis vos Qui ait Iſti pauꝑes homines ſunt penitẽtiam agentes. ꝛ ſe a peccatis ſuis lauantes. et ego filius dei Jeſus chriſt⁹ ſine cuius auxilio nec iſti nec alij poſſunt benefacere. Ciuitas hec pulchra quã vides paradiſus eſt vbi ego maneo ꝛ quãdo quis tunicam ſuam lauerit id eſt penitẽtiam peregerit in illam intrabit. Turpem ſatis diu queſiſti viam qua itur ad illam ſed nulla alia via q̄ꝫ iſta ducit ad eam. His dictis cleric⁹ a ſomno euigilauit ꝛ mirari cepit de viſione Cũqꝫ non multo poſt rediſſet de ſchola in patriam ſuam narrauit epiſcopo cabilonẽſi viſionem hanc cui familiaris erat. Qua audita epiſcop⁹ ſuaſit ei vt ſeculum relinqueret ꝛ religionem intraret cõmendans ei ſuꝑ omnes ordines nouellum illum ordinem ciſtercienſem Ille venit ciſtercium ꝛ inuenit locum incultum ꝛ deſertum ꝛ fratres ĩter beſtias cõmorantes. Ad portam vero monaſterij q̄ de vimine facta erat pendebat malleus ferreus cui⁹ ſonitu ad portam portari⁹ compellabat᷑ ab introire volen

tibus. Hoc vero ſonitu portarius vocatus venit ad eũ
foras ⁊ inclinãs ſe ad eum ſalutauit eum. Quem cleri
cus intuens cognouit ſtatim ſe eundem vidiſſe int̃ eos
qui tunicas ſuas in flumine lauabant Rogauitq; eum
vt ad ſe adduceret abbatem. Abbas igitur ⁊ totus con
uent⁹ venit ad eum ⁊ recognouit clericus omnes ſe vi
diſſe tunicas ſuas in flumine lauantes. Statimq; ceci
dit ad abbatis pedes rogans eum cum lachrymis vt ſu
ſciperet. Qui ſuſcept⁹ non multo poſt factuſq; ẽ prior.

Ex ceſario aliud.

Egrotabat in hemmerode cenobio ſacerdos yſenbran-
dus nomĩe cuſtos eccleſie plus q̃ triceſimũ annũ agẽs
in ordine ⁊ ad extrema perduct⁹ eſt. Media nocte cum
ſuper eum miniſtroꝝ vigilaret diligentia audierunt eũ
leui ſuſurro ꝟba ſonare. Timẽteſq; ne morti proxim⁹
aliena loqueret ori loquẽtis aure adhibita. intellexerũt
verba ſublimia edificationis plena de gloria celeſti ⁊ in
enarrabili leticia ſanctoꝝ. Dignum ergo indicantes te-
ſtem his idoneum adhiberi nunciauerũt hec abbati. qui
et ipſe graui laborabat infirmitate. Vocat⁹ abbas affu
it Interim cecinit horologium ⁊ occaſiõe ſumpta ſic fa
ri cepit. O q̃ ſuauem noctem exegi q̃ delectabili horolo
gio operam dedi q̃ dulces ⁊ ſuaues cõcentus audiui cho
ris in celo pſallẽtium interfui. O q̃ cõcorditer ⁊ delecta
biliter pſallebãt In noſtro cantu ſolet eſſe diſſonantia
tedium laſſitudo. ibi lõge aliter eſt In vnam omnes cõ-
ueniũt melodiam ſuper omne quod delectat dulciorem
Infatigabiles laudare nõ ceſſant ⁊ quãto plus laudant
tanto plus creſcit amor laudãdi. ⁊ mirabili atq; ineffa-
bili modo hec ꝑuenit. in vſum gratiſſime quietis ꝙ nun
q̃ vacãt a laude creatoris Ibi qui magis hic humiliati
ſunt mediocrib⁹ vel minimis ꝯtenti glorioſius exultãt
abundãtiorem recipientes cõſolationem faciem ſplen-
didiſſimam ſtatura celſi veſte glorioſi. Cum his familia

riter cōuerſatus ſum ⁊ amico refectus colloquio. Tā-
ta gloria veſtium delectatus ſollicite querebam ſi taleꝫ
ego habiturus eſſem ⁊ dixerunt. Qui viuit irreprehen-
ſibiliter talem veſtem ſperare poteſt. Si vero vicium
latuerit in ꝯuerſatione macula apparebit in veſte. Cul-
pa enim vite maculam facit in veſte Immaculat⁹ ergo
merebitur habere veſtem qui ſe a maculis ſeruat immu-
nem Et dixi Que ſunt macule. Et illi. Murmuracio.
detractio. inuidia. negligētia ⁊ quicquid ſinceritatē cor-
dis maculat ⁊ confundit. Qui talia agunt in gloria ve-
ſtis maculam ponunt. Tu vero ꝑ multis laborib⁹ ⁊ vi-
te honeſtate ſimilem ſortieris veſtem. His dictis fauci-
bus arefactis viribuſqꝫ exhauſtis defecit loquens poſt
modicum inſtillata refocillat⁹ aqua reſumptoqꝫ ſpiritu
ad loquendum ſe parans ſpem fecit auditoribus ⁊ ait.
Utinam differret me dominus vſqꝫ dum cōpleto ope-
re dei dn̄is noſtris loqui poſſem. O qꝫ leti nuncij baiu-
lus eſſem qꝫ leta qꝫ ſtupenda narrarem que vidi que au-
diui ⁊ ſenſi: que parata ſunt diligentib⁹ deum ⁊ in lau-
de eius vigilantibus Et abbas Frater quomodo hec vi-
diſti. Et ille Quater hac nocte raptus ſum ante deum
pect⁹ meum apertum eſt ⁊ anima mea educta eſt. ⁊ ſta-
tim fui inter choros angeloꝝ ⁊ vidi dominam noſtram
in immēſa claritate cum ſuis ſacris virginibus que ſe
mihi ꝓmiſit in neceſſitate affuturam ⁊ ſanctum micha-
elem cum multo exercitu angelorum preparatū in au-
xilium mihi. Nam altari ⁊ memorie ſue. honorem ſem-
per ſolebam impēdere ⁊ innumerabileꝫ multitudinem
ſanctoꝝ ⁊ quos antea non viderā ſtatim agnoui. Rur-
ſumqꝫ ſpū ⁊ virib⁹ deficiēs loqui ceſſauit. Compulſus
itaqꝫ de ſorbicula papillū accepit ⁊ guſtās ait. O qꝫ dul-
cis eſt dn̄s guſtantibus O quāta eſt eius ſuauitatis e⁹
abundātia qꝫ larga ⁊ indeficiēs ⁊ omnium deliciarum
copijs afflūēs qua me in hac nocte reficē dignat⁹ eſt O

dulcedo illa dulcedo gratiſſima optabilis ꝛ pſtantiſſima O ꝙ ſingularis ꝙ excellēs ꝛ ineffabilis. Intus eram ī corde vtrumqꝫ teneo vbis autem explicare non valeo. Quam ſentire potui nō poſſum effari rei nimietate victus Tam felici refectione paſtus hāc refectionē ſup addē ſupfluū duco Hec breue ꝛ modicum nutrimētum preſtat illa in ppetuū reficit ꝛ ſaginat. O ꝙ beati ſunt qui illa ſine fine fruituri ſunt Iulēte abbate vocati ſūt quidā nouicij viri quondā in ſeculo clari vtute militari inſignes quos ita cōſolatus eſt vere felices eſtis ꝛ ter quaterqꝫ beati qui de vana veſtra cōuerſatione atqꝫ mūdana vanitate per diuinam miſericordiam vocati eſtis partem iu celis cum iuſtis habituri. Cōſtat enim de ſalute veſtra ſi tamē perſeueraueritis Nam dn̄s dauid īdeſinēter ꝑ vobis pces ad dominum fundit quatenus quod ſalubriter incheaſtis felicit̄ compleatis Unū autē eorum noīe exprimēs de eo dicebat niſi portas clauſtri ingreſſus fuiſſꝫ mortis eterne portas nō euaſiſſet. Aderant ꝛ hoſpites cōuertēdi gratia de ſedib⁹ ſuis euocati ſed nimio adhuc rerum temporalium amore detēti rem arduam aggredi dubitabāt Qui fiducialit̄ accedētes ad virum dei mētis fluctuationē confeſſi ſunt ꝙ videlicet velle adiacēt eis perficē autem bonum non inuenirēt ſupplicabāt vt orationib⁹ eius adiuti mērent̄ ī bono ſtabiliri Et ille. Quādiu mēte adhētis ſeculo nō poteſtis pfcē placē deo nec firmari in bono habentes voluntatē fixā iu malo Quapropt̄ recedite oīno ab his q̄ inutilit̄ amatis ꝛ nō deerit vobis gr̄a ſaluatoris Si vidiſſetis q̄ ego vidi omnē gloriā mūdi vilē reputaretis. Deinde multa q̄rebāt ille de p̄re ille de frē ille de ſuo ſtatu futuro ille de pn̄ti Sꝫ vir dei ita ſingulis reſpōſum tempauit vt ſecretoꝝ reuelator ꝛ cōſciētiarū inſpector eſſe ꝑbaret̄ Mox vocāte deo ſancta illa anima carne ſoluta ē ad dolores corpis vltra nō reditura ſꝫ vt credim⁹

mmoꝛtalitatis luce veſtiẽda ⁊ perhẽnni gaudioꝛum ſu
auitate reficienda.

Hieronymꝰ ad moniales. Angelicis choꝛis ſanctoꝛum
qꝫ ſocietatibꝰ hic ſtudeatis intereſſe vt omnes poſtmo-
dum in coꝛpoꝛis exitu vobis gaudentes ⁊ leti tanqꝫ no
tis occurrant. ſi ſic feceritis nihil vobis dulcius nihil io
cundius qꝫ his intereſſe conuiuijs. his pabulis ſaciari.
Quibus ſemel deguſtatis terrena omnia amara reddã
tur. Experto itaqꝫ ſeni deuote conſulenti credite filie.
Scio quod loquoꝛ cariſſime Nam vt inſipientiam lo-
quar Ego homunculus ſic abiectus ſic vilis in domo do
mini Adhuc viuens in coꝛpoꝛe angeloꝝ ſepe choꝛis in-
terfui de coꝛpoꝛeis per hebdomadam nihil ſentiens

Item Auguſtinꝰ de libꝛo arbitrio Tanta eſt pulchꝛi-
tudo iuſticie tanta eſt iocunditas lucis eterne vt etiam
ſi non liceret in ea amplius delectari qꝫ vnius diei hoꝛa
pꝛopter hoc ſolum innumerabiles huiꝰ vite dies pleni
delicijs ⁊ affluentia bonoꝛum tempoꝛalium recte ⁊ me-
rito deſpicerentur.

Idem Eterna beatitudo conſiſtit in duobꝰ. ſ. in neceſſa
ria abſentia omnis mali ⁊ in neceſſaria pñtia omnis bo
ni. Si enim queris quid ibi eſt. aliter non poteſt reſpon
deri niſi quicqd boni ẽ ibi eſt quicqd mali eſt ibi nõ eſt

Et Gre. Nihil exteriꝰ quod ibi appetat ⁊ nil ĩteriꝰ qđ
Gre. Que lĩgua dicẽ vel qs ĩtellectꝰ capẽ (faſtidiat
ſufficit illius ſupne ciuitatis quãta ſint gaudia ãgeloꝝ
choꝛis intẽeſſe cũ beatiſſimis ſpiritibꝰ gloꝛie cõditoꝛis aſſi
ſtere. pñtẽ dei vultũ cernẽ. ĩcircũſcriptũ lumẽ vidẽ nul
lo moꝛtis metu affici ĩcoꝛruptiõis munẽ ꝑpetue letari.

Augꝰin de cõflictu vicioꝝ Recedat amoꝛ pñtis ſcl'i in
quo nullꝰ ita naſcit̃ vt nõ moꝛiat̃. ⁊ ſuccedat amoꝛ futu
ri ſeculi in q̃ oẽs viuificant̃ vt deinceps nõ moꝛiantur.
Ubi nec aduerſitas turbat. nulla neceſſitas anguſtat.
nulla moleſtia inquietat ſꝫ ꝑhẽnis leticia ibi regnat

Item Hiero⁹. Si chriſtum dñm ꝛ regem cui eſt nomē ſup̱ omne nomē oportuit pati ꝛ ita intrare in gloriam ſuam quam iam fiduciam habem⁹ nos intrare ſine labore gloriam alienam. O q̃ ſtulti ſumus ꝛ tardi corde ad credēdum. Volum⁹ hic gaudere cum ſeculo ꝛ poſtea regnare cum chriſto difficile eſt imo impoſſibile vt ꝛ pñtibus quis fruatur bonis ꝛ futuris vtt hic ventrem ꝛ ibi mentem repleat vt de delicijs ad delicias trāſeat ꝛ vtroq̃ ſeculo prim⁹ ſit vt in terra ꝛ in ſeculo appareat glorioſus Impoſſibile eſt delicijs affluere ꝛ chriſtū ſequi Natura denegat vt contraria miſceantur. Non enī poſſumus deo ſeruire ꝛ mãmone

Unde beatus Aug⁹. O anima mea ſi quotidie oportet nos tormēta pferre Si ipſam iehēnam lōgo tp̱e tolerare vt chriſtū in ſua gloria vidē poſſem⁹ ꝛ ſanctis ei⁹ ſociari. Nōne dignum erat pati omne q̄d triſte eſt vt tanti boni tãteq̃ glorie p̱ticipes habēmur. Inſidient ergo demones parēt ſuas temptatōes frangãt corpus ieiunia: premãt veſtimēta cilicina. labores grauēt. vigilie exſiccãt. clamet me iſte inquietet me ille. vel ille frig⁹ contrahat. calor adurat. caput doleat. pect⁹ areat. inflet ſtomachus. palleſcat vult⁹. infirmet homo tot⁹. deficiat in dolore vita mea. ꝛ anni mei ī gemitib⁹. ingrediat putredo in oſſib⁹ meis. ꝛ ſubter me ſtateat vt requieſcam in die tribulationis ꝛ aſcendã ad populū accinctū noſtꝝ

Item Petrus bleſeñ. Fatiſcant membra vigilijs. extenuent ieiunijs. labore frãgant. liqueſcãt in lachrymis oculi imo ſi totū cerebꝝ ꝛ medulle corp̱is in fletum effluant non ſunt tamen cōdigne paſſiones hui⁹ temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis

Item G ſi ſciret homo quid ipſe quid ꝛ deus eſſet. Mille pati mortes crederet eſſe nihil

O quãta erit in celo leticia qñ nō ſolum in anima ſꝫetiam in corp̱e fuerit gloriãdum. Nam int⁹ ꝛ extra ſubt⁹

1856912

et ſupra imo circumquaqꝫ mirabilit iuſtus gaudebit. Intus de puritate cõſcientie. extra de corporis glorifi/cation. ſubtus de celi ꝛ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudine Supra de dei viſiõe. ꝛ circũcirca de ãgeloꝝ ꝛ oĩm ſcõꝝ iocũda ꝛ delectabili aſſociatione.

O ciuitas celeſtis mãſio ſecura. patria totũ cõtinẽs qꝺ delectat Merces ſanctoꝝ tã magna eſt ꝙ nõ poteſt mẽ/ſurari. tam multa ꝙ nõ pͭ numerari. tam copioſa ꝙ nõ poteſt finiri. tam pcioſa ꝙ nõ poteſt eſtimari

Petrꝰ bleſenſis ad regem anglie ſup Job Putas ne ꝙ aliqs in pñti vita gaudeat ꝛ i futura Si tñ gaudiũ de beat dici qꝺ turbat aſſidue ꝛ reſpgit amaritudie pñti ni mis delicatꝰ es ſi vtrũqꝫ pſumis vti ſeculo ꝛ frui chriſto pñtis mũdi delicias cape ꝛ nihilominꝰ celeſtis gl'e diui/tias optinẽ Audi qd dictum ſit illi diuiti in euãgelio fi li recordare qꝛ recepiſti bona ĩ vita tua Merito poſſemꝰ reges ſciſſimos reputare iſanos ꝛ ꝓplexas apl'os mar/tyres cõfeſſores teneras ac delicatas ꝩgines oẽs q ſpre tis diuitijs ꝛ ꝯculcatis delicijs huiꝰ mũdi ſeipſos ꝑ xp̃o tribulationi ꝛ morti obtulerũt ſi gl'am quã adepti ſunt in anguſtia ꝛ dolore potuiſſent in voluptatibus ꝛ deli/cijs obtinere

Hieronymꝰ Quotienſcũqꝫ te vana ſeculi delectat am/bitio. quotiẽs in mũdo aliquid videris glorioſum ad pa radiſum mẽte trãſgredere ꝛ eſſe incipe qꝺ futurꝰ es.

Idem Omne opꝰ leuius ferri ſolet cum eiꝰ precium ex/cogitat ꝛ ſpes premij ſolaciũ fit laboris. Et nullꝰ labor durꝰ nullum tempꝰ longum videri debet quo eternitatꝭ gloria acquiritur.

Finiũt exẽpla de gaudijs regni celoꝝ Et alioꝝ trium nouiſſimoꝝ. Impſſa Dauãtrie In platea epiſcopi. Anno dñi: M. cccc. lxxxix.

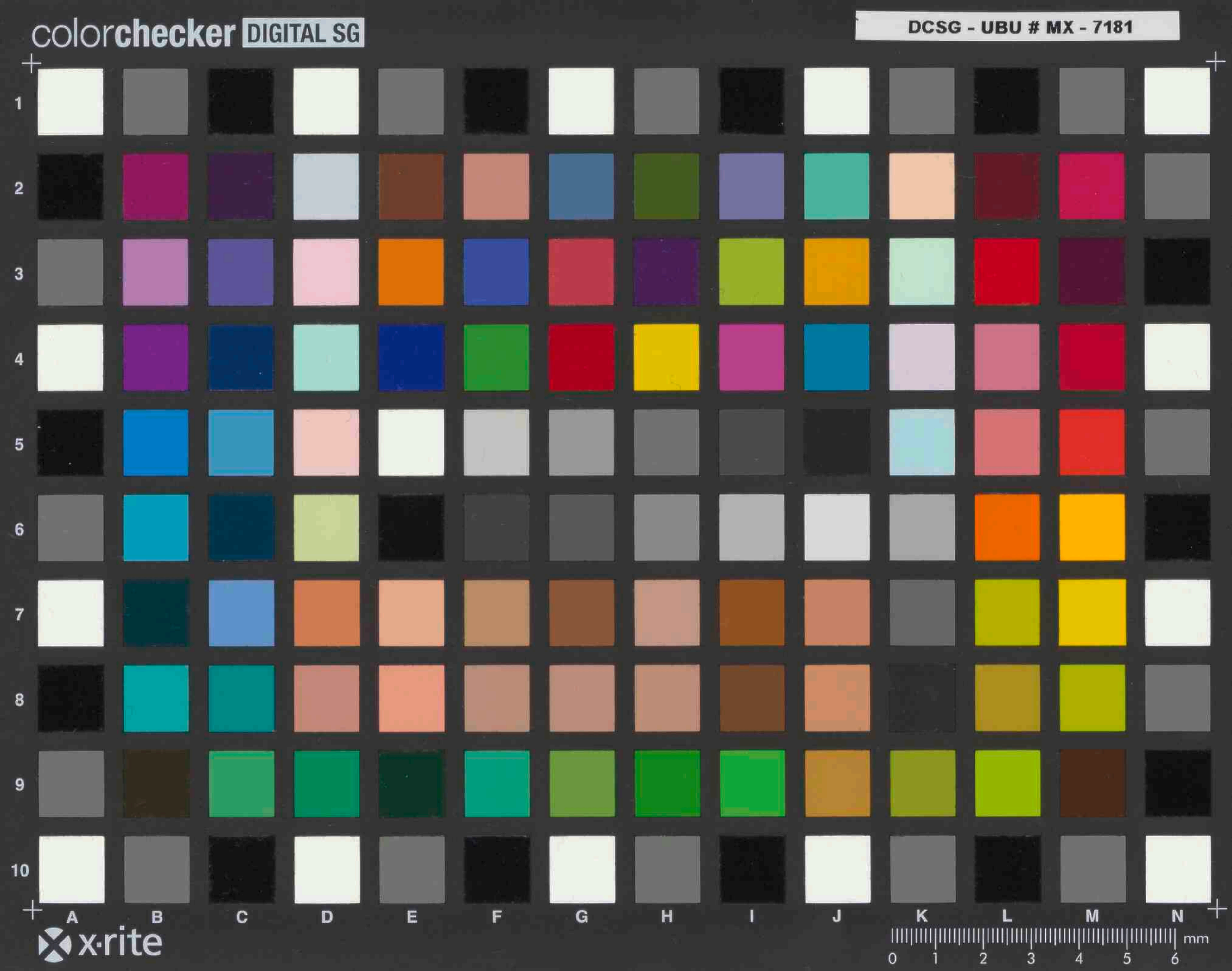
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm